

ปัจจัยที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ
โรงเรียนนายเรืออากาศ กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ
กองทัพอากาศ

ปริญญานิพนธ์
ของ
สุภรภัค พยัคฆาคม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา
มีนาคม 2545
ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

158.4
ส(๖๔๕)
ร 3

ปัจจัยที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ
โรงเรียนนายเรืออากาศ กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ
กองทัพอากาศ

บทคัดย่อ

ของ

* สุภรภักดิ์ พยัคฆาคม

15 พ.ค. 2545

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา
มีนาคม 2545

15 15 1504

สุภรภัค พยัคฆาคม. (2545). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ โรงเรียนนายเรืออากาศ กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ กองทัพอากาศ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ กมลรัตน์ กริทอง , อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ โรงเรียนนายเรืออากาศ กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ กองทัพอากาศ กระทรวงกลาโหม ตัวแปรที่ศึกษา จำแนกได้ดังนี้ ตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่ ลำดับการเกิด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ลำดับชั้นปีการศึกษา ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมในครอบครัว ได้แก่ รายได้ของครอบครัว อาชีพของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง สัมพันธภาพของนักเรียนนายเรืออากาศกับบิดามารดา หรือ ผู้ปกครอง ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ได้แก่ บรรยากาศด้านการเรียนการสอนของนักเรียนนายเรืออากาศ สัมพันธภาพของนักเรียนนายเรืออากาศกับอาจารย์ สัมพันธภาพของนักเรียนนายเรืออากาศกับเพื่อน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 1, 2, 3, 4 และ 5 โรงเรียนนายเรืออากาศ กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ กองทัพอากาศ กระทรวงกลาโหม จำนวน 297 คน เป็นนักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 1 จำนวน 60 คน นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 2 จำนวน 58 คน นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 3 จำนวน 63 คน นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 4 จำนวน 69 คน นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 5 จำนวน 47 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษาพบว่า

1. ตัวแปรที่มีสัมพันธทางบวกกับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 1 ตัวแปร คือ ผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพเกษตรกร (X_{14}) ส่วนตัวแปรที่มีสัมพันธทางบวกกับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 5 ตัวแปร คือ ชั้นปีที่ 3 (X_3) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับผู้ปกครอง (X_{21}) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับเพื่อน (X_{22}) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับอาจารย์ (X_{23}) และบรรยากาศการเรียนการสอนของนักเรียนนายเรืออากาศ (X_{24})
2. ตัวแปรที่มีสัมพันธทางลบกับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 1 ตัวแปร คือ ชั้นปีที่ 1 (X_1)
3. ตัวแปรที่ไม่มีสัมพันธกับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศมี 16 ตัวแปร คือ ชั้นปีที่ 2 (X_2) ชั้นปีที่ 4 (X_4) ชั้นปีที่ 5 (X_5) ลำดับการเกิดลูกคนแรก (X_6) ลำดับการเกิดลูกคนกลาง (X_7) ลำดับการเกิดลูกคนเล็ก (X_8) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_9) ผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพรับราชการทหารอากาศ (X_{10}) ผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพรับราชการ (X_{11}) ผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพรัฐวิสาหกิจ (X_{12}) ผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพนักธุรกิจ (X_{13}) ผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพรับจ้าง , ลูกจ้าง , บริษัทเอกชน (X_{15}) ผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพอื่นๆ (X_{16}) รายได้ของผู้ปกครอง (X_{17}) ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี (X_{18}) ระดับการศึกษาปริญญาตรี (X_{19}) และ ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี (X_{20})

4. ตัวแปรที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 4 ตัวแปร โดยเรียงลำดับจากตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับอาจารย์ (X_{23}) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับผู้ปกครอง (X_{21}) ชั้นปีการศึกษา คือ ชั้นปีที่ 3 (X_3) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับเพื่อน (X_{22}) ซึ่งตัวแปรทั้ง 4 ตัวนี้สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศได้ร้อยละ 32.5

5. สมการที่สามารถพยากรณ์บุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ โรงเรียนนายเรืออากาศ กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ กองทัพอากาศ กระทรวงกลาโหม โดยนำค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์มาเขียนสมการ ได้ดังนี้

ในรูปแบบคะแนนดิบคือ

$$\hat{Y} = .788 + .411 X_{23} + .290 X_{21} + .186 X_3 + .428 X_{22}$$

ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z = .472 X_{23} + .522 X_{21} + .167 X_3 + .241 X_{22}$$

FACTORS EFFECTING ON THE PERSONALITY OF LEADERSHIP OF RAYAL THAI
AIR FORCE ACADEMY STUDENTS. THE ROYAL ACADEMY SCHOOL.
THE ROYAL THAI AIRFORCE , MINISTRY OF DEFENSE.

AN ABSTRACT
BY
SUPORNPUK PAYAKKAKOM

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Education Psychology
at Srinakharinwirot University
March 2002

Supornpuk Payakkakom. (2001). *Factors Effecting on the Personality of Leadership of Royal Air Force Academy Students. The Royal Airforce Academy School. The Royal Thai Airforce, Ministry of Defense*. Master of thesis, M.Ed. (Educational Psychology). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc.Prof. Kamolrat Greethong, Mrs. Wililuck Pongsopar.

The purpose of this research was to study the leadership personality effecting on the Royal Air Force Academy students, the Royal Airforce Academy School. The factors studied in this thesis were as followed: personal factors were of family birth order, Grade Point Average (GPA), and academic year rank. Family environment factors were family's income, parents 's occupation , the parent's educational levels, and the relationship between students and their parents or guardians. Academic environment factors were the teaching and studying atmosphere of the students, the friendship and relationships between students and lecturers, and the friendships between the students themselves.

The sample of the Royal Air Force Academy students was taken from year 1, 2, 3, 4, and 5 of the Royal Air Force Academy School. The total number of students in the sample was 297 which consisted of the following: The 60 first year students , the 58 second year students, the 63 third year students , the 69 fourth year students , and the 49 fifth year students. The instrument was effecting on the Personality of leadership questionnaire. The data was analyzed by The Pearson Product Moment Correlation an Stepwise Multiple Regression Analyzed

The result were follows:

1. There were significant positive relationships among parents 's occupation; farmers (X_{14}) , third year level (X_3) , relationships between students and their parents (X_{21}), relationships between students themselves (X_{22}), relationships between students and lecturers (X_{23}) and the teaching and studying atmosphere of the students (X_{24}) with personality of leadership of Royal Air Force Academy Students at .05 and .01 respectively.

2. There were significant negative relationships among first year level (X_1) with Personality of leadership of Royal Air Force Academy Students at .05 level.

3. There were no significant relationships among second year level (X_2), fourth year level (X_4), fifth year level (X_5), the first child in the family birth order (X_6), the second child in the family birth order (X_7), the last child in the family birth order (X_8), Grade Point Average (G.P.A) (X_9), parents 's occupation; Military Officers (X_{10}), parents 's occupation; Government Officers (X_{11}), parents 's occupation; employed by the State Enterprise (X_{12}), parents 's occupation; businesses (X_{13}), parents 's occupation; employed in private comp: nies (X_{15}), parents 's occupation; others (X_{16}) , parents 's income (X_{17}), under bachelor degree of education level (X_{18}), bachelor degree of education level

(X_{19}), and upper bachelor degree of education level (X_{20}) with personality of leadership of Royal Air Force Academy Students.

4. Variable were significantly effected to the factors effecting on the Personality of leadership of Royal Air Force Academy Students ranking from the most to the least were relationships between students and lecturers (X_{23}), relationships between students and their parents (X_{21}), third year level (X_3), and relationship between students themselves (X_{29}) at .01 level. These variables could predict to the factors Effecting on the Personality of leadership of Royal Air Force Academy Students about percentage of 32.5.

5. The predicted equation of factors Effecting on the Personality of leadership of Royal Air Force Academy Students were as follows:

In terms of raw scores were:

$$\hat{Y} = .788 + .411 X_{23} + .290 X_{21} + .186 X_3 + .428 X_{22}$$

In terms of standard scores were:

$$Z = .472 X_{23} + .522 X_{21} + .167 X_3 + .241 X_{22}$$

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

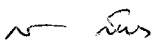
ปัจจัยที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ
โรงเรียนนายเรืออากาศ กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ
กองทัพอากาศ

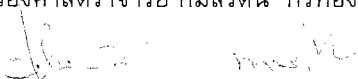
ของ
นางสาวสุภรภัค พยัคฆาคม

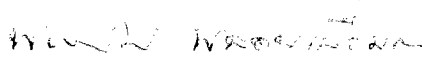
ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาพร หะวานนท์)
วันที่ 8 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2545

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ กมลรัตน์ กรีทอง)

..... กรรมการ
(อาจารย์ วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ ดร. อารี พันธุ์มณี)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความเมตตากรุณาอย่างสูง จากรองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง และรองศาสตราจารย์ ดร. อารี พันธุ์มณี กรรมการสอบปากเปล่าที่แต่งตั้งเพิ่มเติม ที่ได้สละเวลาอย่างมากในการให้ความรู้ คำแนะนำ และตรวจแก้ไขทุกขั้นตอนของการทำวิจัยอย่างใกล้ชิด ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาอย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรหมธิดา แสนคำเครือ และอาจารย์ ดร. พาสนา จุลรัตน์ ที่ให้คำแนะนำและเป็น ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณโรงเรียนนายเรืออากาศ พลอากาศโททองเลื่อน ประพัฒน์ทอง รองผู้อำนวยการกองบัญชาการยุทธทางอากาศ พลอากาศโทไพศาล สิตบุตร ผู้อำนวยการโรงเรียนนายเรืออากาศ และนาวาอากาศเอกกวงศกร เป่าโรหิตย์ เสนาธิการกรมนักเรียนนายเรืออากาศ ที่ได้ให้ความกรุณาและความสะดวกในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณนักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 1 ,2 ,3 ,4 และชั้นปีที่ 5 ปีการศึกษา 2544 ทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็นผลให้เครื่องมือวิจัยมีความสมบูรณ์และเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ในภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ความเมตตาและให้กำลังใจ และขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ และน้อง ๆ วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษาที่คอยให้การช่วยทุกด้านโดยเฉพาะคุณวรภรณ์ แดงเจริญ คุณอรนุช ฐีสังข์และคุณอรนุช กันสิทธิ์ที่ให้ความช่วยเหลือด้านเอกสารงานวิจัย คุณวงเดือน จงไพบุลย์ที่ช่วยติดต่อผู้วิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งคุณสำเร็จ สมไทยที่ให้ความช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูล

ขอขอบพระคุณ คุณอนงค์ นาวาอากาศโทสง่า คุณอนุสรณ์ และ คุณรักพงศ์ พยัคฆาคม ที่ให้การสนับสนุนทางด้านทุนทรัพย์ ความรัก กำลังใจและแสดงความห่วงใยผู้วิจัยมาโดยตลอด

คุณค่าทั้งหมดที่เกิดขึ้นนี้ ขอมอบให้กับบิดา มารดา และบูรพคณาจารย์ทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอนและปลูกฝังคุณธรรมความดี ตลอดจนประสิทธิ์ประสาทวิทยาการความรู้ให้กับผู้วิจัยตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบัน

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง และขอน้อมระลึกถึงพระคุณของ บิดา มารดาที่ให้การสนับสนุนทุนทรัพย์ พี่และน้องชายที่เป็นกำลังใจให้จนประสบความสำเร็จในการศึกษาระดับนี้

สุภรภัค พยัคฆาคม

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	2
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิด.....	9
สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนนายเรืออากาศ.....	11
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ.....	17
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเป็นผู้นำ.....	17
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นผู้นำ.....	37
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลำดับการเกิด.....	45
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับลำดับการเกิด.....	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลำดับการเกิด.....	46
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	47
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	47
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	51
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรายได้ของครอบครัว.....	51
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับการศึกษาของผู้ปกครอง.....	52
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับระดับการศึกษาของผู้ปกครอง.....	52
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับการศึกษาของผู้ปกครอง.....	53
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศการเรียนการสอน.....	54
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศการเรียนการสอน.....	54
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศการเรียนการสอน.....	54
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างเพื่อน.....	56
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างเพื่อน.....	56
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างเพื่อน.....	56
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์กับนักเรียน.....	58
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์กับนักเรียน.....	58
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์กับนักเรียน.....	58

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3. วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	
การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	60
ประชากร.....	60
กลุ่มตัวอย่าง.....	60
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	61
วิธีการสร้างเครื่องมือ.....	61
การหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	70
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล.....	72
การเสนอผลการศึกษาค้นคว้า.....	73
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
ผลการศึกษาค้นคว้า.....	74
5. สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สังเขป ความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีเสนอของการศึกษาค้นคว้า.....	81
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	81
อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า.....	84
ข้อเสนอแนะ.....	90
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย.....	91
บรรณานุกรม.....	92
ภาคผนวก.....	111

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1. แผนภูมิการจัดส่วนราชการของโรงเรียนนายเรืออากาศ.....	14

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1.	แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามชั้นปีการศึกษา.....	61
2.	แสดงจำนวนร้อยละของนักเรียนนายเรืออากาศกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม ชั้นปีที่ศึกษา ลำดับการเกิดอาชีพผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง.....	74
3.	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายได้ผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับเพื่อน บรรยากาศการเรียนการสอนของนักเรียนนายเรืออากาศ และบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ.....	75
4.	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ.....	77
5.	แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยของตัวแปรที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ.....	79
6.	แสดงค่าตัวแปรที่สามารถพยากรณ์บุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศโดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)....	79

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในการบริหารการองค์กรทุกประเภทนั้น เป้าหมายที่สำคัญอยู่ที่ประสิทธิผลของความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าขององค์กร ขณะเดียวกันก็จะรักษาสภาพของการเป็นปึกแผ่นของอัตรากำลังและบรรยากาศของการทำงานที่ดีได้ด้วย (สุรพล ศรีแสง, 2540: 1) การบริหารจะให้เกิดผลดีและมีประสิทธิภาพสูง ย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ เป็นต้นว่า การจัดองค์การ เทคโนโลยีในการทำงาน ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชา (Riddin, 1970: 66) ดังที่ นันทา ลิปะเปสนันท์ (2542 : 1) กล่าวว่า ประสิทธิภาพขององค์กรย่อมขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของผู้นำของผู้บริหาร แต่ละคนจะสามารถจูงใจบุคลากรในหน่วยงานให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพได้มากน้อยเพียงไร ดังจะเห็นได้จากพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ บุคลิกลักษณะส่วนตัวและความเชื่อ จากสาเหตุเหล่านี้อาจเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของแต่ละองค์กรแตกต่างกันไป

กองทัพอากาศเป็นหน่วยงานหนึ่งของกระทรวงกลาโหมที่มีบทบาทในการพัฒนาประเทศควบคู่ไปกับการปฏิบัติการกิจหลักในการป้องกันและรักษาเอกราชของประเทศไทยตลอดมา (จักรกฤษณ์ วงศ์สมุทร, 2535 : 2) ซึ่งปัจจุบันภารกิจของกองทัพอากาศได้มีความเจริญก้าวหน้าควบคู่ไปกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ต่าง ๆ บุคลากรในกองทัพอากาศจึงจำเป็นต้องเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่และภารกิจต่าง ๆ ของกองทัพอากาศ (เฉลิม ประเสริฐศรี, 2522 : 2) ซึ่งกองทัพอากาศได้วางนโยบายในการพัฒนากองทัพอากาศโดยมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรหรือกำลังพลของกองทัพอากาศให้สามารถปฏิบัติราชการในกองทัพอากาศตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้มีประสิทธิภาพสูงสุด (พิเนต ศุภกรรณ, 2536 : 2)

เนื่องจากกองทัพอากาศเป็นหน่วยงานใหญ่ ผู้นำของกองทัพอากาศจึงถือเป็นหัวใจสำคัญของกองทัพอากาศที่ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าในการกำหนดนโยบาย วางแผน ตัดสินใจตกลงใจ และอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ภายในกองทัพอากาศ ให้กองทัพอากาศมีความเจริญก้าวหน้าบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ภาระหน้าที่สำคัญของผู้นำก็คือ ความรับผิดชอบในการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จในขณะเดียวกัน ก็ต้องทำหน้าที่พัฒนาผู้ร่วมงานให้มีความสามารถในการทำงานมีสัมพันธภาพอันดีต่อกันอำนวยความสะดวกในการทำงาน ตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้นำในหน่วยงานโดยทั่วไปจะต้องแสดงบทบาทหน้าที่ที่สามทิศทาง ทั้งผู้บริหารระดับสูงเพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชาด้วย (วิจิตร วรุตบางกูร, 2525 : 37) ดังนั้นบุคคลที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้นำมักจะเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการนำหมู่คณะไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการบริหารงานต่าง ๆ เป็นบุคคลที่สามารถจะช่วยเหลือโยงความคิดเห็นตลอดทั้งพฤติกรรมต่าง ๆ ของกลุ่ม เพราะว่าความสามารถที่จะอยู่ร่วมกันของบุคคลต่าง ๆ ได้นั้น มิได้หมายถึงถึงความสำเร็จและความมีประสิทธิภาพขององค์กรนั้น ๆ เสมอไป ถ้าหากว่าปราศจากความคิดเห็นและมีพฤติกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ในการศึกษาถึงความเป็นผู้นำจึงต้องศึกษาถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคล (สุพร รุ่งเรือง, 2518 : 1) ลักษณะความเป็นผู้นำนั้นสามารถปลูกฝังและพัฒนาให้เกิดขึ้นได้ โดยโรงเรียนและสถาบันการศึกษามีบทบาทสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาความเป็นผู้นำให้เป็นไปตามที่สังคมต้องการ (สุพิศตรา มั่นเขตวิทย์, 2538 : 1)

โรงเรียนนายเรืออากาศเป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่จัดขึ้นในการเฉพาะกิจ เพื่อสนองความต้องการของกองทัพอากาศ มีภารกิจในการผลิตนายทหารชั้นสัญญาบัตรที่มีคุณภาพของกองทัพอากาศ โดยจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีหลักสูตร 5 ปี ประกอบด้วยการศึกษาวิทยาการ การฝึกอบรบวิชาทหาร การฝึกอบรบความเป็นผู้นำ การฝึกพลศึกษาและการกีฬา การอบรบจริยศึกษา การเพิ่มพูนความรู้ในกิจกรรมพิเศษ และการสร้างเสริมประสบการณ์ นายทหารที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายเรืออากาศจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติครบถ้วน มีความรู้ความสามารถประสบการณ์เพียงพอ มีคุณลักษณะผู้นำที่ดี เหมาะสมที่จะเป็นผู้บังคับบัญชาหน่วยงานทหาร รวมทั้งพร้อมที่จะปฏิบัติงานด้านวิชาการสาขาต่าง ๆ ให้แก่กองทัพอากาศในอนาคต (โรงเรียนนายเรืออากาศ. 2530 : 4)

นักเรียนนายเรืออากาศ ต้องใช้ชีวิตแบบนักเรียนประจำแต่มีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศแตกต่างจากนักเรียนประจำทั่วไป กล่าวคือนักเรียนนายเรืออากาศมีความเป็นอยู่ซึ่งมีระเบียบวินัยมากจนดูเหมือนเป็นการบังคับให้นักเรียนอยู่ในกรอบตลอดเวลา ทั้งนี้เพราะเป้าหมายของการจัดการศึกษาในโรงเรียนนายเรืออากาศ ก็เพื่อผลิตนายทหารที่มีประสิทธิภาพ นั่นคือคุณสมบัติสำคัญของชีวิตทหาร คือ การใช้ชีวิตอยู่ในโครงสร้างแบบราชการ มีสายการบังคับบัญชาอย่างเข้มงวดและเด็ดขาด องค์การทหาร จึงต้องมีแบบแผนและประสิทธิภาพ เสียสละและยึดมั่นต่อองค์การอย่างสูงสุด และมีลักษณะที่แตกต่างจากองค์การสังคมอื่น (Vidich and Stein. 1960 : 493-494) ดังนั้นการเข้าเป็นสมาชิกในองค์การทหารจึงต้องการผ่านการฝึกเพื่อจะรับเอาค่านิยมทางทหารแบบแผนการปฏิบัติและวัตถุประสงค์ขององค์การมาเป็นวิถีชีวิตเพื่อปรับตัวให้สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์การทหาร และผ่านกระบวนการอบรบหรือกระบวนการถ่ายทอดไปสู่อาชีพโดยมีโรงเรียนทหารซึ่งเป็นส่วนหนึ่งขององค์การทหารเป็นตัวขัดเกลา (Goffman. 1968 : 10) ด้วยเหตุนี้ผู้ที่เข้าศึกษาในโรงเรียนนายเรืออากาศ ต้องมีความพร้อมที่จะเข้าสู่สมาชิกขององค์การทหาร ต้องมีความมุ่งมั่นเต็มใจ แกร่ง และทนทานต่อการฝึก ทั้งนี้เพราะคุณลักษณะทางทหาร ประกอบด้วย ลักษณะสำคัญ 2 ประการ คือ ลักษณะของผู้นำที่กล้าหาญ เข้มแข็ง เด็ดเดี่ยว มีความเชื่อมั่นในตนเอง และลักษณะของผู้ความรู้ ความชำนาญทางทหาร (พระดาสุ ปันลายนาค. 2544 : 2)

จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของนักเรียนนายเรืออากาศ โดยการสัมภาษณ์จากผู้บังคับบัญชาการและอาจารย์ที่ทำการสอนจำนวน 10 คน ผลการสัมภาษณ์พบว่า โรงเรียนนายเรืออากาศต้องการพัฒนาความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ เนื่องจากสังคมและกองทัพอากาศคาดหวังกับนักเรียนเหล่านี้ และโดยภารกิจที่ต้องปฏิบัติงานจึงจำเป็นต้องให้นักเรียนที่สำเร็จการศึกษามีความเป็นผู้นำ และยังมีส่วนต้องพัฒนาอีกคือ บุคลิกภาพ มนุษยสัมพันธ์ ความมั่นใจในตนเอง และเรื่องการเรียน เป็นต้น

ผู้วิจัยจึงได้ทำการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิดกับนักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 5 จำนวนชั้นเรียนละ 20 คน รวมทั้งสิ้น 100 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 62 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 62 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ข้อ 1. จากข้อคำถามท่านมีปัญหาหรือไม่ ถ้ามีปัญหานั้นคืออะไร จากผลการสำรวจพบว่านักเรียนนายเรืออากาศมีปัญหาด้าน บุคลิกภาพ คือ ขาดความมั่นใจในตนเอง ไม่กล้าแสดงออก รู้สึกประหม่าเมื่อต้องเป็นผู้นำกิจกรรม ไม่กล้าตัดสินใจในการแก้ปัญหาต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 36.17 ปัญหาด้านมนุษยสัมพันธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน รุ่นพี่ รุ่นน้อง อาจารย์ ผู้บังคับบัญชา การปรับตัวการปรับตัวในสังคมทหารและสังคมภายนอก การปรับตัวของตนเอง และ พฤติกรรมของเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 29.79 ปัญหาด้านการเรียน คือ ผลการเรียนไม่ดี ขาดแรงจูงใจและสมาธิในการเรียน หลับในชั้นเรียน ไม่เข้าใจในบทเรียน คิดเป็นร้อยละ 27.66

ข้อ 2. จากคำถามปัญหานั้นเกิดจากสาเหตุใด ซึ่งผลการสำรวจพบว่านักเรียนนายเรืออากาศคิดว่า มีสาเหตุของปัญหา จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 27.9 โดยคิดว่าสาเหตุของปัญหามีดังนี้ คิดว่าปัญหาของตนเองมีสาเหตุมาจากการปรับตัวเองเข้ากับเพื่อน รุ่นพี่ รุ่นน้อง อาจารย์ ผู้บังคับบัญชาและสังคมภายนอก ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ความกดดันจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว ขาดการควบคุมสติอารมณ์ คิดเป็นร้อยละ 13.65 ขาดความมั่นใจในตนเอง ขาดความรู้ความสามารถ ลังเลในการตัดสินใจ มีอคติต่อเพื่อนและรุ่นพี่ ขาดความเป็นผู้นำ ร้อยละ 8.25 คิดว่าตนเองขาดความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงานและการเรียน คิดเป็นร้อยละ 6

ข้อ 3. จากข้อคำถามท่านต้องการพัฒนาตนเองในด้านใด พบว่านักเรียนนายเรืออากาศต้องการพัฒนาด้านบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ บุคลิกภาพด้านทหาร ความมั่นใจในตนเอง ความอดทน การกล้าแสดงออก อารมณ์ทัศนคติและการตัดสินใจ คิดเป็นร้อยละ 56 ด้านมนุษยสัมพันธ์ การปฏิบัติตนในสังคมทหารและสังคมภายนอก คิดเป็นร้อยละ 24 ต้องการพัฒนาความขยันหมั่นเพียร ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่และการเรียน คิดเป็นร้อยละ 20

จากการสำรวจเบื้องต้นดังกล่าวพบว่า นักเรียนนายเรืออากาศมีปัญหาในด้านบุคลิกภาพ ปัญหาทางการเรียน ขาดความมั่นใจในตนเอง ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ด้านมนุษยสัมพันธ์ และนักเรียนนายเรืออากาศมีความต้องการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ บุคลิกภาพความเป็นผู้นำ บุคลิกภาพทางทหาร ด้านความมั่นใจในตนเอง การกล้าแสดงออก ทัศนคติและการตัดสินใจ การปฏิบัติตนในสังคมทหารและสังคมภายนอก ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ ซึ่งโดยทั่วไปทหารควรเป็นผู้ที่มีบุคลิกและลักษณะเฉพาะ คือ มีลักษณะผู้นำ ซึ่งในทางทหารได้ให้ความหมายของผู้นำว่าเป็นบุคคลที่มีตำแหน่งหน้าที่ ความรับผิดชอบ และมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่น (โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า. 2508 : 3) นอกจากนี้ ปิยะ สุวรรณพิมพ์ (2522 : 26) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้นำทางทหาร (Military Leadership) ว่าหมายถึงบุคคลที่มีศิลปะในการครองใจ มีพลังอำนาจในการปกครองบังคับบัญชา มีอิทธิพลในการจูงใจ มีความเชื่อมั่น รักเคารพ และยำเกรง ตลอดจนเชื่อฟังและให้ความร่วมมืออย่างจริงใจ พร้อมทั้งมีใจรักในการปฏิบัติภารกิจให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียว จากการวิจัยของโรงเรียนเตรียมทหาร (2540 : 21) เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเตรียมทหาร พบว่า นักเรียนบางคนไม่มีคุณลักษณะความเป็นผู้นำได้แก่ ขาดระเบียบวินัยในการศึกษาในห้องเรียน เข้าเรียนช้า ขออนุญาตเข้าห้องน้ำบ่อย หนีเรียน ไม่ตั้งใจเรียน ฯลฯ พฤติกรรมดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะของนักเรียนที่ไม่พึงประสงค์ คือ ขาดวินัยในตนเอง ไม่มีความอดทน ขาดความกระตือรือร้นในการเรียน ขาดความรับผิดชอบ ขาดลักษณะความเป็นผู้นำ ไร้พัฒนาตนเองอยู่เสมอ ไม่ตรงต่อเวลา ในทางกลับกัน มีนักเรียนเตรียมทหารบางส่วนมีพฤติกรรมความเป็นผู้นำ กล่าวคือ ตรงต่อเวลา เอาใจใส่การเรียน มีความรับผิดชอบ มีความอดทนต่อการฝึกศึกษา มีระเบียบวินัย มีความกระตือรือร้นในการเรียนและทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน โดยลักษณะผู้นำและผู้บัญชาการทหารอากาศที่ดีควรมีลักษณะดังนี้ 1. การควบคุมตนเองได้ 2. ความกล้าหาญ 3. ความเด็ดขาด 4. ความเชื่อถือได้ ปฏิบัติหน้าที่บางอย่างได้โดยถูกต้องไม่ผิดพลาด 5. ความอดทนทั้งทางร่างกายและจิตใจ 6. ความกระตือรือร้น 7. ความคิดริเริ่ม 8. ความซื่อสัตย์สุจริต 9. ความพินิจพิเคราะห์ 10. ความยุติธรรม 11. ความรอบรู้ความสามารถ 12. ความจงรักภักดี และผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ 13. ความรู้จักกาลเทศะ ดี 14. ไม่เห็นแก่ตัว (ประภาศ เจริญฉวี. 2537 : 3) นักเรียนทหาร จำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนให้พร้อมที่จะสามารถรับเอาอุดมการณ์และค่านิยมทางทหาร ยอมรับแบบแผน และปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ โดยเคร่งครัดเพื่อให้เป็นบุคคลที่มีลักษณะทางทหารครบถ้วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเป็นผู้นำ อันได้แก่ การมีความรับผิดชอบ มีวินัยในตนเอง รู้จักควบคุมอารมณ์ตนเอง ปฏิบัติงานตามระเบียบข้อบังคับ มีเหตุผล มีความซื่อตรง ตรงต่อเวลา มีความยุติธรรม มีความคิดสร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่นในตนเอง ใจกว้าง

เสียสละ ซึ่งนักเรียนนายเรืออากาศจะต้องเป็นกำลังพลหลักของกองทัพในอนาคต กองทัพอากาศจะสามารถให้เจริญก้าวหน้าได้มากน้อยเพียงไรนั้นขึ้นอยู่กับกำลังพลของผู้ที่สำเร็จจากโรงเรียนนายเรืออากาศ (เฉลิม ประเสริฐศรี, 2533 : 4) ซึ่งสอดคล้องกับสมศรี อ่ำสำอางค์ (2532 : 3) ที่กล่าวว่ากองทัพอากาศต้องรับผิดชอบต่อประเทศชาติ จึงสมควรที่จะต้องมีการมีกำลังพลที่มีคุณภาพเพื่อรับผิดชอบและดูแลกองทัพให้ดำเนินไปได้ด้วยความสงบเรียบร้อย กำลังพลหลักของกองทัพอากาศคือ บัณฑิตจากโรงเรียนนายเรืออากาศ ซึ่งได้รับการอบรมให้มีร่างกายจิตใจตลอดจนความรับผิดชอบเหมาะกับการที่จะเป็นผู้นำในอนาคต ด้วยเหตุนี้ลักษณะความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศจึงมีความสำคัญอย่างต่อเนื่องต่อการบริการและพัฒนากองทัพ จึงเป็นที่คาดหวังของกองทัพอากาศว่า ผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายเรืออากาศ เมื่อออกไปปฏิบัติงานตามส่วนราชการต่าง ๆ ของกองทัพอากาศจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้กว้างขวาง รอบรู้ทันเหตุการณ์ นำความรู้ไปพัฒนาปฏิบัติหน้าที่ด้วยความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์สุจริต อยู่ในระเบียบวินัย วางตัวเป็นผู้บังคับบัญชาที่ดี และเป็นผู้ได้บังคับบัญชาที่ดี (ชัยยุทธ มาลารัตน์, 2535 : 2)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่ศึกษาว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ โรงเรียนนายเรืออากาศ กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ กองทัพอากาศ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน โรงเรียนนายเรืออากาศ ในการพัฒนาลักษณะความเป็นผู้นำทางทหารให้แก่ นักเรียนนายเรืออากาศให้เป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตรที่มีคุณภาพและประสบความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่และการทำงานของกองทัพอากาศต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านสิ่งแวดล้อมในครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนนายเรืออากาศกับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านสิ่งแวดล้อมในครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนนายเรืออากาศที่ส่งผลกับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ บุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ ทุกชั้นปี เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางสำหรับหน่วยงาน ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน โรงเรียนนายเรืออากาศ ในการหาทางพัฒนาบุคลิกภาพความเป็นผู้นำทางทหารให้แก่ นักเรียนนายเรืออากาศให้เป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตรที่มีคุณภาพและประสบความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่และการทำงานของกองทัพอากาศต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็น นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 1, 2 , 3 , 4 และ 5 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนนายเรืออากาศ กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ กองทัพอากาศ จำนวน 597 คน เป็นนักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 1 จำนวน 121 คน นักเรียนนายเรืออากาศปีที่ 2 จำนวน 116 คน

นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 3 จำนวน 126 คน นักเรียนนายเรืออากาศปีที่ 4 จำนวน 139 คน และนักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 5 จำนวน 95 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นประชากรที่เป็น นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 1, 2, 3, 4 และ 5 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนนายเรืออากาศ กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ กองทัพอากาศ จำนวน 294 คน มีความเชื่อถือได้ร้อยละ 95 (Yamane, 1976 : 886-887) เป็นนักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 1 จำนวน 60 คน นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 2 จำนวน 58 คน นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 3 จำนวน 63 คน นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 4 จำนวน 69 คน และนักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 5 จำนวน 47 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นจากประชากร (Stratified Random Sampling) โดยใช้ชั้นปีเป็นชั้น (Strata) ,

ตัวแปรที่ศึกษา ,

1. ตัวแปรอิสระได้แก่

1.1 ปัจจัยด้านส่วนตัว ประกอบด้วย

1.1.1 ลำดับการเกิด

1.1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.1.3 ลำดับชั้นปีการศึกษา

1.2 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในครอบครัว ประกอบด้วย

1.2.1 รายได้ของบิดามารดา

1.2.2 อาชีพของผู้ปกครอง

1.2.3 ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

1.2.4 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง

1.3 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนนายเรืออากาศ

1.3.1 บรรยากาศด้านการเรียนการสอน

1.3.2 สัมพันธภาพระหว่างอาจารย์กับนักเรียนนายเรืออากาศ

1.3.2 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับเพื่อน

2. ตัวแปรตาม คือ บุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. บุคลิกภาพความเป็นผู้นำ หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนนายเรืออากาศที่แสดงต่อบุคคลและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เหมาะสมในการเป็นผู้นำได้ตามเกณฑ์คุณสมบัติของผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ ดังนี้

1.1 ความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน ด้วยความพากเพียรและความระมัดระวังรอบคอบ ใช้ความรู้ความสามารถในการทำงานอย่างเต็มที่ พยายามปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น และมีความตรงต่อเวลา

1.2 ความยุติธรรม หมายถึง การปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเที่ยงตรงไม่ลำเอียง ปราศจากอคติใด ๆ ให้โอกาสทุกคนเท่าเทียมกัน และมีเหตุผลในการคิดและการทำ

1.3 ความไม่เห็นแก่ตัว หมายถึง การระลึกถึงส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว ไม่เอาเปรียบ คิดถึงประโยชน์ของสังคม มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ยินดีช่วยเหลือเมื่อผู้อื่นเดือดร้อน

1.4 ความมีวินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถในการควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติถูกต้องและเหมาะสมกับมารยาท ข้อบังคับ ข้อตกลง กฎระเบียบของสังคมและศีลธรรม เคารพสิทธิของผู้อื่นและเชื่อตรงต่อตนเอง

1.5 ความอดทน หมายถึง การปฏิบัติด้วยความเข้มแข็ง มีความหนักแน่นของจิตใจ ทนต่อการดูหมิ่นเหยียดหยาม ความลำบากตรากตรำไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ทนบากบั่นเพื่อให้บรรลุความสำเร็จในการทำงาน

1.6 ความรักหมู่คณะ หมายถึง มีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีอุดมการณ์ รักชาติ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ไม่ประพฤติตนให้เสื่อมเสียหมู่คณะหรือสถาบัน และปกป้องคุ้มครองหมู่คณะหรือสถาบัน มีความรักเกียรติศักดิ์ศรีทหารของตน

1.7 ความซื่อสัตย์ หมายถึง การพูด คิดปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ไม่ทุจริต ไม่หลอกลวง มีความจริงใจ ไม่คล้อยตามผู้อื่นไปในทางเสื่อมเสีย และไม่ใช้อำนาจตนในทางที่ผิด

1.8 ความรู้ความสามารถ หมายถึง การเข้าใจอย่างลึกซึ้งและสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการเรียน การงานและเรื่องทั่วไป มีความตื่นตัวค้นคว้าหาความรู้ รู้จักการสังเกต การฟัง การสนทนา รับรู้ข่าวสารต่าง ๆ จากสิ่งรอบตัว ริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ในการพัฒนาศักยภาพของตนเองอยู่เสมอ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ หมายถึง สิ่งที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศซึ่งผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านส่วนตัว ได้แก่ ลำดับการเกิด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1.1 ลำดับการเกิด หมายถึง การเกิดของบุคคลในครอบครัว ในที่นี้แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ลูกคนแรก ลูกคนกลาง และลูกคนเล็ก

2.1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนเฉลี่ยสะสมของนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 1 ถึง 5 ซึ่งวัดจากผลการเรียนที่เป็นระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม (Grade Point Average) ของทุกรายวิชา นับตั้งแต่แรกเข้าศึกษาจนถึงภาคเรียนเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544

2.1.3 ลำดับชั้นปีการศึกษาของนักเรียนนายเรืออากาศ หมายถึง นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีการศึกษาที่ 1, 2, 3, 4, และ 5

2.2 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมครอบครัว ได้แก่ รายได้ของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับสมาชิกในครอบครัว

2.2.1. อาชีพของผู้ปกครอง หมายถึง ชนิดของงานที่บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ของนักเรียนนายเรืออากาศประกอบเป็นรายได้หลักเพื่อเลี้ยงชีพ โดยจำแนกเป็น 6 กลุ่มดังนี้

2.2.1.1 ข้าราชการได้แก่

2.2.1.1.1 ข้าราชการทหารอากาศ

2.2.1.1.2 ข้าราชการประเภทอื่น

2.2.1.2 พนักงานรัฐวิสาหกิจ

2.2.1.3 นักธุรกิจ

2.2.1.4 เกษตรกร ได้แก่ ทำไร่ ทำนา ทำสวน เลี้ยงสัตว์ และการประมง

2.2.1.5 รับจ้าง ลูกจ้างทั่วไป ได้แก่ การประกอบอาชีพรับจ้าง และพนักงานบริษัทเอกชน

2.2.1.6 อาชีพอื่น ๆ เช่น พ่อบ้าน แม่บ้าน ข้าราชการบำนาญ

2.2.2 รายได้ของบิดามารดา หมายถึง จำนวนเงินเดือนของบิดา มารดา หรือผู้ปกครองของนักเรียนนายเรืออากาศที่ได้รับรวมกันเป็นรายเดือน

2.2.3 ระดับการศึกษาบิดา มารดา ผู้ปกครองของนักเรียนนายเรืออากาศ หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง แบ่งออกเป็น 3 ระดับได้แก่

2.2.3.1 ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี

2.2.3.2 ระดับปริญญาตรี

2.2.3.3 ระดับสูงกว่าปริญญาตรี

2.2.4 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับ บิดามารดา หรือผู้ปกครอง หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียนนายเรืออากาศ และพฤติกรรมที่นักเรียนนายเรืออากาศปฏิบัติต่อผู้ปกครอง เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.4.1 พฤติกรรมที่ผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียนนายเรืออากาศ ได้แก่ การให้ความรักความห่วงใยต่อนักเรียนนายเรืออากาศ ให้ความสนใจและไว้วางใจในการทำกิจกรรมของนักเรียนนายเรืออากาศเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำทั้งในด้านการเรียนและส่วนตัวของนักเรียนนายเรืออากาศ

2.2.4.2 พฤติกรรมที่นักเรียนนายเรืออากาศปฏิบัติต่อผู้ปกครอง ได้แก่ การแสดงความรักและความเคารพของนักเรียนนายเรืออากาศที่มีต่อผู้ปกครอง การเชื่อฟัง ช่วยเหลืองานที่ผู้ปกครองมอบหมายให้ด้วยความเต็มใจ ยอมรับกฎระเบียบในครอบครัว ตั้งใจเรียน การขอคำแนะนำและการขอให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ ในการเรียนรวมถึงกิจกรรมของนักเรียนนายเรืออากาศ และไม่ทำให้ผู้ปกครองเสียใจ

2.3 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนนายเรืออากาศ ได้แก่ บรรยากาศด้านการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างอาจารย์กับนักเรียนนายเรืออากาศต่อไปนี้

2.3.1 บรรยากาศด้านการเรียนการสอนของนักเรียนนายเรืออากาศ ดังนี้

2.3.1.1 สถานที่เรียน หมายถึง ลักษณะที่ตั้งและบริเวณของโรงเรียนนายเรืออากาศ สภาพอาคารเรียน การถ่ายเทอากาศในห้องเรียน ความสะอาดและความเป็นระเบียบของห้องเรียน ขนาดของห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ สถานที่ฝึกกิจกรรมของนักเรียนนายเรืออากาศ

2.3.1.2 สื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน หมายถึง ปริมาณของสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนเมื่อเทียบกับจำนวนอาจารย์และนักเรียนนายเรืออากาศ ความทันสมัย คุณภาพการใช้งาน

2.3.2 สัมพันธภาพระหว่างอาจารย์กับนักเรียนนายเรืออากาศ หมายถึง พฤติกรรมที่อาจารย์ปฏิบัติต่อนักเรียนนายเรืออากาศ และนักเรียนนายเรืออากาศปฏิบัติต่ออาจารย์ ทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.3.2.1 พฤติกรรมที่อาจารย์ปฏิบัติต่อนักเรียนนายเรืออากาศทั้งในและนอกห้องเรียน ได้แก่ ให้ความสนใจต่อนักเรียนนายเรืออากาศ ให้ความเป็นกันเอง ให้ความรัก ความเอาใจใส่ ให้คำปรึกษาและข้อชี้แนะแก่นักเรียนนายเรืออากาศทั้งในด้านการเรียน และด้านส่วนตัวที่นักเรียนนายเรืออากาศมาขอคำปรึกษา

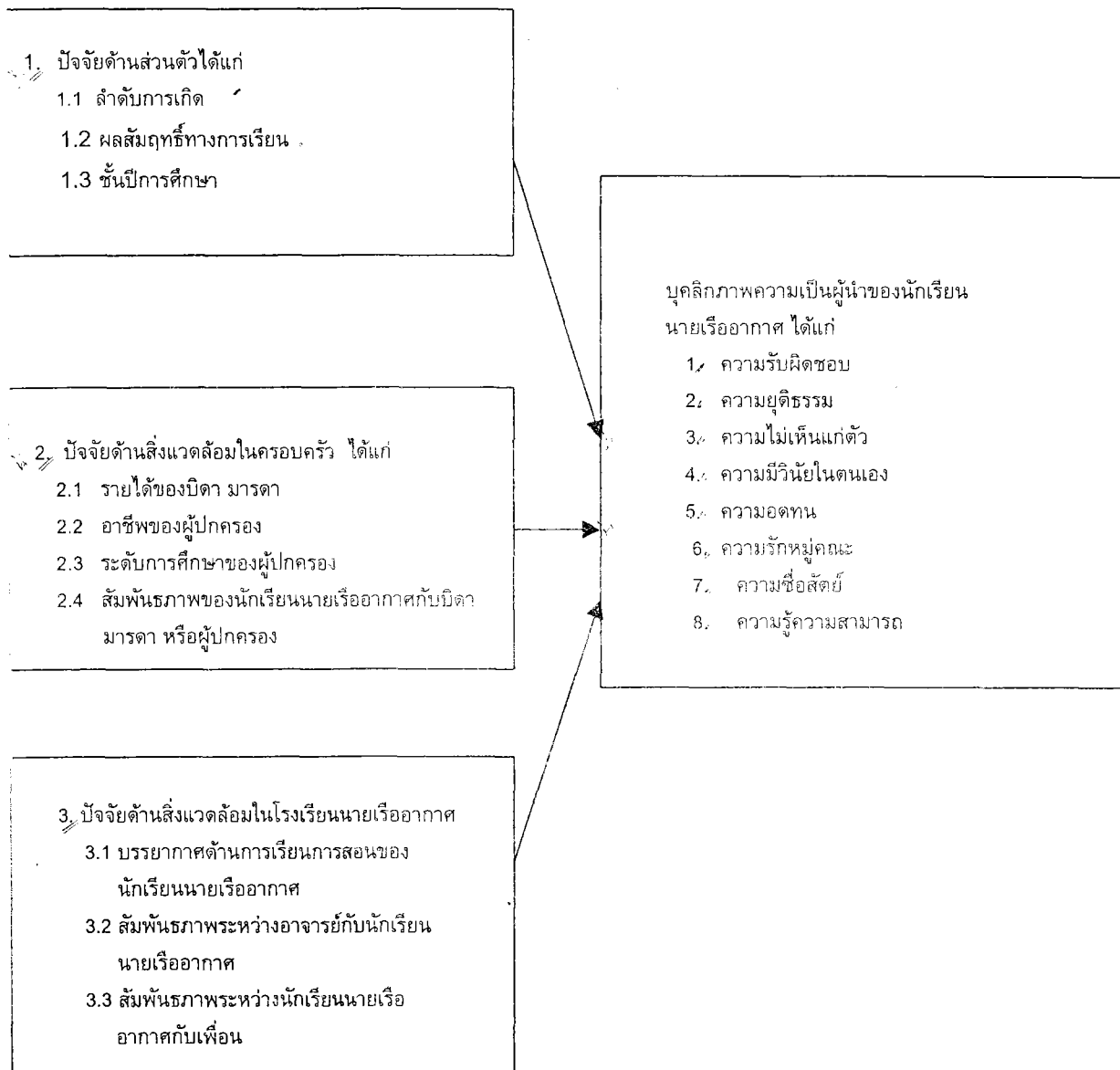
2.3.2.2 พฤติกรรมที่นักเรียนนายเรืออากาศปฏิบัติต่ออาจารย์ทั้งในและนอกห้องเรียน ได้แก่ ความเคารพ เชื่อฟังในอาจารย์ผู้สอน ตั้งใจและสนใจกระทำในสิ่งที่อาจารย์อบรมสั่งสอน และซักถามอาจารย์เมื่อมีข้อสงสัยด้านการเรียนและด้านส่วนตัว

2.3.3 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับเพื่อน หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนนายเรืออากาศและเพื่อนปฏิบัติต่อกันทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนและในส่วนตัวเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดี ได้แก่ การช่วยเหลือกัน การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การใกล้ชิด การห่วงใย การมีความสนิทสนมซึ่งกันและกัน การทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันในกลุ่มเพื่อนด้วยความรักและความสามัคคีเพื่อให้ประสบความสำเร็จในด้านการเรียนและกิจกรรมทางทหาร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านสิ่งแวดล้อมในครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนนายเรืออากาศ มีความสัมพันธ์ กับบุคลิกภาพความผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ
2. ปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านสิ่งแวดล้อมในครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมโรงเรียนนายเรืออากาศส่งผลกับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนนายเรืออากาศ
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ
 - 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ส่งผลกับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ
 - 3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ส่งผลกับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ
 - 3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ส่งผลกับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ

1.เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนนายเรืออากาศ

1.1โรงเรียนนายเรืออากาศ

1.1.1 ประวัติความเป็นมา

ในระยะแรกที่ได้มีการสถาปนากองทัพอากาศชั้นที่ตอนเมือง เมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2457 กองทัพอากาศยังไม่มีโรงเรียนที่จะผลิตนายทหารสัญญาบัตรของตนเอง จึงต้องรับบุคคลจากทั้งฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือน เข้ามาเป็นทหารชั้นสัญญาบัตร และศิษย์การบินดำเนินการโดยรับสมัครจากสถาบันการศึกษาทหาร เช่น จากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายร้อยสำรองทหารบก ส่วนที่ได้รับจากฝ่ายพลเรือน รับจาก ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัย และวิทยาลัยทั่วไป และอีกส่วนหนึ่งได้มาจากการเลื่อนชั้น จากทหารชั้นประทวน เป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตร ซึ่งก็ยังไม่เพียงพอ และไม่ทันความต้องการของกองทัพอากาศ เพราะวิวัฒนาการด้าน การบิน และกองกำลังทางอากาศ ได้พัฒนาก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว และกองทัพอากาศมีความต้องการกำลังพล ที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะสาขา มากกว่าความรู้ทั่ว ๆ ไป ดังนั้นกองทัพอากาศจึงได้จัดตั้งโรงเรียนผลิตทหารชั้นสัญญาบัตร ที่เป็นของกองทัพอากาศโดยเฉพาะ

ในปี พ.ศ. 2494 กรมยุทธศึกษาทหารอากาศได้เสนอโครงการจัดตั้งโรงเรียนนายเรืออากาศ โดยโครงการนี้แบ่งออกเป็น 2 แผน คือ

1. แผนชั่วคราว โดยดัดแปลงอาคารที่มีอยู่เดิม คือ ตึกเหลือง ซึ่งนายพลทหารญี่ปุ่น (โตโจ) ได้สร้างไว้เมื่อครั้งสงครามมหาเอเชียบูรพา ให้เป็นที่ตั้งโรงเรียนนายเรืออากาศชั่วคราวไปก่อน
2. แผนถาวร เป็นแผนก่อสร้างอาคารถาวรของโรงเรียนนายเรืออากาศ โดยตั้งที่กิโลเมตรที่ 24 ถนนพหลโยธิน ซึ่งแผนดังกล่าวนี้ คณะรัฐมนตรีได้ลงมติรับหลักการเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2495 กองทัพอากาศจึงได้ แต่งตั้ง นาวาอากาศเอก ละเอิม ปิ่นสุวรรณ เป็นผู้บังคับการโรงเรียนนายเรืออากาศคนแรก ต่อมาในวันที่ 1 พฤษภาคม 2496 โรงเรียนนายเรืออากาศ ได้เปิดรับนักเรียนนายเรืออากาศ รุ่นที่ 1 จำนวน 30

คน เข้าศึกษา โดยได้ทำพิธีเปิดการศึกษาอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2496 ถือว่าเป็นวันสถาปนาโรงเรียนนายเรืออากาศมาจนถึงปัจจุบัน และปัจจุบันนี้โรงเรียนนายเรืออากาศตั้งอยู่ที่ 171/1 แขวงคลองถนน เขตบางเขน มีเนื้อที่ 250 ไร่ (25ปี โรงเรียน นายเรืออากาศ, 2521 : 7 – 15) นักเรียนนายเรืออากาศรุ่นแรก กองทัพอากาศรับจากชายไทยสำเร็จการศึกษาระดับเตรียมอุดมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเข้าศึกษาเป็นระยะเวลา 5 ปี การรับนักเรียนนายเรืออากาศในตอนแรกนั้น กำหนดให้ศึกษาตามหลักสูตร 3 ปี สำเร็จแล้วได้เป็นนายทหารสัญญาบัตร และเป็นศิษย์การบิน แต่ในปีการศึกษา 2497 ได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร โดยกำหนดให้ศึกษา 5 ปี เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษา ได้รับปริญญาวิทยาศาสตร (โรงเรียนนายเรืออากาศ. 2530 : 3)

ปัจจุบันผู้สมัครเข้าเป็นนักเรียนนายเรืออากาศต้องสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4 ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการหรือเทียบเท่า เป็นชายโสด มีสัญชาติไทยโดยกำเนิด อายุไม่เกิน 18 ปี (นับอายุตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร) มีความประพฤติดี และมีลักษณะท่าทางร่างกาย และจิตใจเหมาะสมแก่การเป็นทหาร โดยส่งไปเรียนร่วมกัน 3 เหล่าทัพ และกรมตำรวจเป็นเวลา 2 ปี ที่โรงเรียนเตรียมทหารแล้วเข้าศึกษาที่โรงเรียนนายเรืออากาศ 5 ปี เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะได้รับปริญญาดุษฎีวิทยาศาสตรบัณฑิต วท.บ.(ทอ.) และได้รับการแต่งตั้งยศเป็นว่าที่เรืออากาศตรี (โรงเรียนนายเรืออากาศ. 2530 : 1)

1.1.2 ความมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษา

โรงเรียนนายเรืออากาศ มีเป้าหมายในการผลิตบัณฑิตที่เป็นนายทหารหลักของกองทัพอากาศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย จึงได้กำหนดความมุ่งหมายในการศึกษาและฝึกอบรม ดังนี้ (หลักสูตรโรงเรียนนายเรืออากาศ. 2535 : 3 - 4)

1.1.2.1- การศึกษาวิชาวิทยาการ

มุ่งหมายให้นักเรียนนายเรืออากาศ มีความรู้วิชาวิทยาการตามมาตรฐานการศึกษาของสถาบันการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยให้มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ในด้านวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์สาขาต่าง ๆ และเสริมสร้างให้มีคุณสมบัติเหมาะสม ที่จะป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตรของกองทัพอีกด้วย

1.1.2.2- การฝึกอบรมวิชาทหาร

มุ่งหมายให้นักเรียนนายเรืออากาศ มีความรู้และประสบการณ์ด้านการทหารขั้นพื้นฐาน ตลอดจนถึงขั้นปฏิบัติงาน เพื่อให้พร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่นายทหารชั้นสัญญาบัตร สร้างเสริมความสำนึกในความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ และมีบุคลิกลักษณะ เหมาะสมที่จะเป็นผู้บังคับบัญชาและผู้นำทหาร จึงได้มีการฝึกอบรมวิชาทหารทั้งในและนอกที่ตั้งปกติ นอกเหนือไปจากการศึกษาวิชาวิทยาการด้านการทหาร

1.1.2.3 การฝึกอบรมการเป็นผู้นำ

มุ่งหมายที่จะปลูกฝังคุณสมบัตินายทหารสัญญาบัตรที่ดีแก่นักเรียนนายเรืออากาศ ให้พร้อมด้วยบุคลิกผู้นำ คุณธรรมทหาร และปฏิภาณไหวพริบ สามารถปฏิบัติหน้าที่ปกครองบังคับบัญชา และปฏิบัติการกิจตามที่ได้รับมอบหมาย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยึดมั่นในความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และดำเนินวิถีชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีเกียรติ สมศักดิ์ศรี จึงจัดให้มีการอบรมวิชาความ

รู้และการบรรยายพิเศษโดยวิทยากร จากสาขาอาชีพต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่องตลอด 5 ปีการศึกษา

1.1.2.4 การอบรมจริยศึกษา

มุ่งหมายที่จะอบรมจิตใจ ความประพฤติและอุปนิสัยของนักเรียนนายเรืออากาศให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมอันดีงาม มีจิตสำนึกรับผิดชอบ ยึดมั่นในหลักธรรมะ มีหลักศีลธรรมในการดำเนินชีวิตและใน การปฏิบัติราชการนอกเหนือจากการปฏิบัติตามกรอบวินัยทหาร เสริมสร้างให้ยึดมั่นในระบบเกียรติศักดิ์ของหมู่คณะและของตนเอง จึงจัดให้มีการอบรมจริยศึกษาตลอด 5 ปีการศึกษาควบคู่ไปกับการปลูกฝังความมีระเบียบวินัย และมารยาททหารในสังคมทั่วไป

1.1.2.5-การฝึกพลศึกษาและการกีฬา

มุ่งที่จะฝึกให้นักเรียนนายเรืออากาศ ได้มีการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญา

1.1.2.6-การเพิ่มพูนความรู้ในกิจกรรมพิเศษ

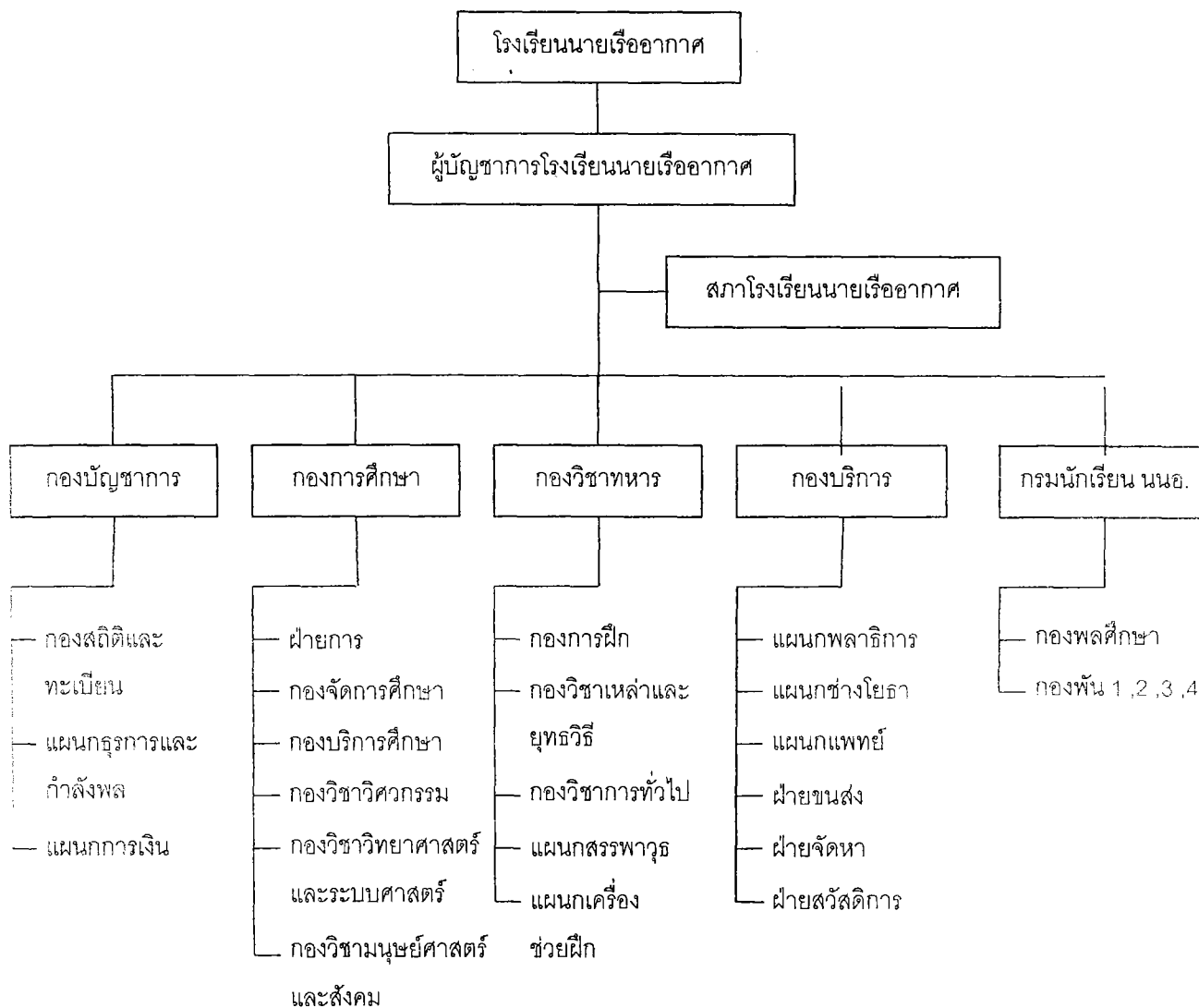
มุ่งหมายที่จะส่งเสริมให้นักเรียนนายเรืออากาศได้แสดงความสามารถพิเศษซึ่งมีอยู่แล้วในตัว ให้ปรากฏเด่นชัดยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์แก่ตนและแก่ทางราชการและแก่สังคม นอกจากนั้น ยังฝึกอบรมให้นักเรียน นายเรืออากาศรู้จักวางแผน และประพฤติตนให้ถูกต้องเหมาะสมที่จะเข้าสังคมหลาย ๆ รูปแบบ จึงจัดให้มีการฝึกอบรมกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ ขึ้นในรูปแบบของชมรม ตามความสนใจของนักเรียนนายเรืออากาศ

1.1.2.7- การเสริมสร้างประสบการณ์

มุ่งหมายที่จะให้นักเรียนนายเรืออากาศมีประสบการณ์กว้างขวางไม่เฉพาะแต่วิชาที่ศึกษา หรือฝึก อบรมในโรงเรียนนายเรืออากาศเท่านั้น แต่ยังได้มีโอกาสศึกษาหรือสังเกตการณ์ปฏิบัติงานของหน่วยต่าง ๆ ทั้งทางทหารและพลเรือน ทั้งที่เป็นส่วนราชการและเอกชน เพื่อประโยชน์โดยตรงต่อการศึกษา และประโยชน์ทางอ้อมต่อ การปฏิบัติงานในอนาคต จึงได้จัดให้มีการดูงานในโรงงานอุตสาหกรรมหรือหน่วยงานของเอกชน การฝึกปฏิบัติงานในหน่วยบิน การฝึกเดินอากาศไปยังประเทศใกล้เคียง และการฝึกบินเครื่องบินร่อน เป็นต้น

1.1.3 การกิจโรงเรียนนายเรืออากาศ และการจัดส่วนราชการ

โรงเรียนนายเรืออากาศมีการกิจในการจัดการศึกษา และฝึกอบรมนักเรียนนายเรืออากาศให้มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ เหมาะสมที่จะเป็นนายทหารสัญญาบัตร ที่มีประสิทธิภาพของกองทัพอากาศ โดยมีผู้บัญชาการโรงเรียนการเรืออากาศรับผิดชอบในการปกครองบังคับบัญชา และมีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานตามอัตราที่มีสภาโรงเรียนนายเรืออากาศ เป็นที่ปรึกษาในการดำเนินการ และโรงเรียนนายเรืออากาศ ได้มีการจัดส่วนราชการ ดังแสดงตามแผนภูมิ 1 (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 108. 2534 : 913)

ภาพประกอบ 1 การจัดส่วนราชการของโรงเรียนนายเรืออากาศ

ที่มา : ทำเนียบอัตรากองทัพอากาศ ,พ.ศ. 2506 และคำสั่งกองทัพอากาศ (เฉพาะ) ที่ 196/30 ,พ.ศ. 2530

เพื่อให้การกิจบรรลุผลโดยสมบูรณ์ โรงเรียนนายเรืออากาศได้ดำเนินการตามระบบ และหลักสูตรการศึกษา ซึ่งกองทัพอากาศเห็นชอบ และสภาการศึกษาวิชาการทหารอนุมัติให้ใช้แล้ว ประกอบด้วย การศึกษาวิชาวิทยาการ การฝึกอบรมวิชาทหาร และความเป็นผู้นำ การฝึกพลศึกษาและการกีฬา การอบรมจริยศึกษา และฝึกอบรมกิจกรรมพิเศษ และ การเสริมสร้างประสบการณ์ ใช้เวลาศึกษาและฝึกอบรมทั้งสิ้น 5 ปี นักเรียนนายเรืออากาศที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร โรงเรียนนายเรืออากาศ จะได้รับปริญญาตามสาขาที่ศึกษามา ผู้ที่ศึกษาทางด้านวิศวกรรมศาสตร์ จะได้รับปริญญาวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต ผู้ที่ศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ จะได้รับปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต และได้รับแต่งตั้งยศเป็นว่าที่เรืออากาศตรี

สำหรับนักเรียนนายเรืออากาศที่สอบได้ชั้นปีที่ 3 หากทางราชการมีความต้องการ ก็สามารถให้ออกรับราชการเป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตรได้โดยถือว่ามิวชิเทียบเท่าอนุปริญญา (หลักสูตรโรงเรียนนายเรืออากาศ, 2535)

1.1.4 ระเบียบการรับสมัครเข้าเป็นนักเรียนนายเรืออากาศ (หลักสูตรโรงเรียนนายเรืออากาศ. 2536 : 6)

ผู้สมัครเข้าเป็นนักเรียนนายเรืออากาศ จะต้องเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายเตรียมทหารในส่วนกองทัพอากาศ (หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย) โดยที่โรงเรียนนายเรืออากาศ จะทำการคัดเลือกผู้ที่สำเร็จมัธยมศึกษา ปีที่ 4 ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการหรือเทียบเท่า เป็นชายโสด มีสัญชาติไทยโดยกำเนิด รวมทั้งบิดามารดา อายุไม่ต่ำกว่า 14 ปีแต่ไม่เกิน 18 ปี มีความประพฤติดี มีลักษณะท่าทางร่างกายและจิตใจเหมาะแก่การเป็นทหาร โดยส่งไปเรียนที่โรงเรียนเตรียมทหารตามหลักสูตร 2 ปี ร่วมกับนักเรียนเตรียมทหารในส่วนกองทัพบก กองทัพเรือ และกรมตำรวจ สำเร็จแล้วจึงเข้ารับการการศึกษาที่โรงเรียนนายเรืออากาศ

1.1.5 กำหนดเวลาการศึกษา (หลักสูตรโรงเรียนนายเรืออากาศ. 2535 : 8 – 9)

การศึกษาด้านวิชาการในโรงเรียนนายเรืออากาศใช้ระบบทวิภาค โดยแบ่งเวลาการศึกษาในแต่ละปี เป็น 2 ภาคเรียน ระยะเวลาแต่ละภาคเรียน 18 สัปดาห์ สำหรับภาคฤดูร้อนเป็นการศึกษาด้านวิชาทหาร มีระยะเวลานาน 1 สัปดาห์ หยุดปลายภาคต้น 1 สัปดาห์ ปลายภาคปลาย 4 สัปดาห์ ปลายภาคฤดูร้อน 1 สัปดาห์ มีกำหนดเวลาการศึกษาโดยประมาณ ดังนี้

1.1.5.1 นักเรียนนายเรืออากาศ ชั้นปีที่ 1, 2, 3 และ 4

ภาคฤดูร้อน เริ่มประมาณปลายเดือนมกราคม ถึงประมาณกลางเดือนเมษายน รวมเวลาฝึกอบรม 10 สัปดาห์

1.1.5.1.1 ภาคต้น เริ่มประมาณ กลางเดือนเมษายน ถึงประมาณกลางเดือนสิงหาคม รวม 18 สัปดาห์

1.1.5.1.2 ภาคปลาย เริ่มประมาณ ปลายเดือนสิงหาคม ถึงประมาณปลายเดือนธันวาคม รวม 18 สัปดาห์

1.1.5.2 นักเรียนนายเรืออากาศ ชั้นปีที่ 5

1.1.5.2.1 ภาคฤดูร้อน เริ่มประมาณต้นเดือน มกราคม ใช้เวลาฝึกอบรม 2 สัปดาห์

1.1.5.2.2 ภาคต้น เริ่มประมาณปลายเดือน มกราคม ถึง ประมาณกลางเดือนมิถุนายน รวม 18 สัปดาห์

1.1.5.2.3 ภาคปลาย เริ่มประมาณปลายเดือนมิถุนายน ถึงประมาณต้นเดือนพฤศจิกายน รวม 18 สัปดาห์

ทั้งนี้เนื่องจากจะต้องส่งผลการศึกษาของนักเรียนนายเรืออากาศ ชั้นปีที่ 5 เพื่อพิจารณาแต่งตั้งยศ ก่อนเดือนมกราคม ของทุกปี โรงเรียนนายเรืออากาศจะกำหนดวันเริ่ม วันสิ้นการศึกษา และวันสอบของแต่ละภาคเรียนที่แน่นอนในแต่ละปี

1.1.6 การปฏิบัติของนักเรียนนายเรืออากาศ (หลักสูตรโรงเรียนนายเรืออากาศ. 2535 : 9 –

10)

ในวันราชการให้ปฏิบัติดังนี้

05:30 ตื่นนอน

05:40 ออกกำลังกาย

06:00 อาบน้ำ แต่งกาย จัดระเบียบโรงนอน

06:20 ฝึกฝนตนเอง

07:20 รับประทานอาหารเช้า

07:50 กรมนักเรียนนายเรืออากาศรักษาพระองค์ ส่งยอด นักเรียนนายเรืออากาศ ที่เข้ารับการศึกษาประจำวันต่อ กองการศึกษา และประชุมชี้แจง

08:00 เคารพธงชาติ

08:15 เข้าห้องเรียน

12:15 รับประทานอาหารเช้า

13:00 เข้าห้องเรียน

15:00 เลิกเรียน

15:30 ประชุมแถวหน้าอาคารนอน เพื่อรับการอบรมชี้แจงจากผู้บังคับบัญชา และปฏิบัติ

ตามตารางฝึก

17:30 เลิกปฏิบัติตามตารางการฝึก ๆ อาบน้ำ แต่งกายชุดลำลอง

18:00 เคารพธงชาติ เสร็จแล้วรับประทานอาหารเช้า

19:00 ฝึกฝนตนเอง

21:00 เลิกฝึกฝนตนเอง

21:30 สวดมนต์

22:00 นอน

1.1.7 การจัดการศึกษา (หลักสูตรโรงเรียนนายเรืออากาศ. 2535 : 10 – 11)

1.1.7.1 โรงเรียนนายเรืออากาศ จัดแบ่งนักเรียนนายเรืออากาศเพื่อการศึกษา ดังนี้

1.1.7.1.1 จัดแบ่งเป็น 5 ชั้น แต่ละชั้นใช้เวลาฝึกและศึกษา 1 ปี เริ่มตั้งแต่ ชั้นปีที่ 1 เป็นชั้น

ต่ำสุด

1.1.7.1.2 ชั้นปีที่ 1 นักเรียนนายเรืออากาศ เรียนหลักสูตรเดียวกัน จัดแบ่งเป็นตอนเรียน แต่ละตอนเรียนมีนักเรียนไม่เกิน 35 คน หรือให้เป็นส่วนสัมพันธ์พอเหมาะกับจำนวนอาจารย์ผู้สอน การจัดตอนเรียนนั้น จัดแบบเฉลี่ยนักเรียนในแต่ละตอน จะมีความรู้ความสามารถละครคนกัน ให้นักเรียนที่มีผลการเรียนลำดับที่ 1 ลงไป เป็น หัวหน้าตอน จนครบทุกตอน

1.1.7.1.3 ชั้นปีที่ 2 จะแยกศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่มีสอนในโรงเรียนนายเรืออากาศ โดยพิจารณาจากความสนใจ สิทธิจากผลการศึกษา ความถนัดของนักเรียน และนโยบายด้านกำลังผลของกองทัพอากาศ นักเรียนนายเรืออากาศจะศึกษาวิชารวม และวิชาเฉพาะสาขาที่ตนเองเลือกเรียน ตั้งแต่ชั้นปีที่ 2 เป็นต้นไป จนสำเร็จการศึกษา การจัดตอนเรียนนั้น ในแต่ละสาขาวิชาอาจแบ่งเป็นหลายตอนก็ได้ตามความจำเป็น นักเรียนที่มีผลการศึกษาดีที่สุดตามลำดับในแต่ละสาขาวิชาเป็นหัวหน้าตอน

1.1.7.2 โรงเรียนนายเรืออากาศ จัดแบ่งวิชาเพื่อการศึกษาวิชาวิทยาการเป็น 2 หมวด มีดังนี้

1.1.7.2.1 หมวดวิชาร่วม ประกอบด้วย กระบวนวิชาที่เป็นพื้นฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษา และกระบวนวิชา ที่เป็นความรู้ทั่วไปสำหรับนายทหารสัญญาบัตรของกองทัพอากาศ นักเรียนนายเรืออากาศ ทุกคนจะต้องเรียนกระบวนวิชาในหมวดนี้ทั้งหมด หรือเรียนวิชาทดแทนตามที่กำหนดในหลักสูตร เริ่มตั้งแต่ ชั้นปีที่ 1 จนถึงชั้นปีที่ 5

1.1.7.2.2 หมวดวิชาเฉพาะสาขา ประกอบด้วยกระบวนวิชาที่ต้องศึกษาเพิ่มเติม จากวิชา พื้นฐานที่เป็นวิชาร่วม เพื่อให้มีความรู้กว้างขวางและลึกซึ้งในแต่ละสาขา ในหมวดวิชาเฉพาะสาขานี้ นอกจาก กระบวนวิชาที่ศึกษาเป็นเอกเทศในสาขานั้น ๆ โดยเฉพาะแล้ว ยังมี

- ก. วิชาร่วมเฉพาะสาขา เป็นกระบวนวิชาที่จะต้องศึกษาร่วมกับสาขาอื่นบางสาขา
- ข. วิชาเลือกเป็นกระบวนวิชาที่นักเรียนนายเรืออากาศ แต่ละสาขาวิชาเลือกเรียน หรือเลือกเรียนร่วมกับสาขาอื่น

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ

2.1.1 ความหมายของผู้นำ

นักจิตวิทยา และนักการศึกษาได้ให้ความหมายของคำว่า “ผู้นำ” ดังนี้ คือ ภิญโญ สาธร (2519 : 139) ให้หลักในการพิจารณาว่า “ผู้นำ” คือ ใครนั้นให้หลักไว้สามประการ คือ

1. ผู้นำ คือบุคคลใดบุคคลหนึ่งในหลาย ๆ คน ที่มีอำนาจ อิทธิพล หรือความสามารถในการ จูงใจคนให้ปฏิบัติตามความคิดเห็น ความต้องการ หรือคำสั่งของเขาได้ ผู้นำมีอิทธิพลเหนือการปฏิบัติตน หรือ พฤติกรรมของคนอื่น

2. ผู้นำ คือบุคคลที่มีอำนาจเหนือในการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการสองทาง คือผู้นำที่มีอิทธิพลเหนือผู้ตามและในบางคราว ผู้ตามก็มีอิทธิพลเหนือผู้นำ ความเป็นผู้นำ หรือ ภาวะผู้นำจึงเป็นผลรวมของทัศนคติของสมาชิกในกลุ่มทุกคน

3. ผู้นำ ต่างจากหัวหน้าหรือผู้บริหาร ผู้นำ และผู้บริหารอาจเป็นคน ๆ เดียวกันก็ได้แต่ไม่จำเป็นเสมอไป หัวหน้าหรือผู้บริหารหลายคนมีอำนาจหน้าที่โดยตำแหน่ง แต่อาจไม่ใช่ผู้นำที่แท้จริงของกลุ่ม ผู้นำที่แท้จริงอาจเป็นคนอื่น ซึ่งไม่ใช่หัวหน้าหรือผู้บริหาร แต่เขามีอำนาจมีอิทธิพล และความสามารถในการจูงใจคนให้ประพฤติหรือปฏิบัติตามความเห็น ความต้องการของเขาได้

อุทัย หิรัญโต (2519 : 9) ได้ให้ความหมายของการเป็นผู้นำในเชิงปฏิบัติไว้ว่า ผู้นำ คือผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวก จูงใจ ริเริ่ม ประนีประนอมและประสานงานโดยอาศัยอำนาจหน้าที่ (Authority) และ อำนาจบารมี (Power) เป็นเครื่องมือในลักษณะที่เป็นแบบพิธีการ (Formal) และแบบไม่เป็นพิธีการ (Informal) ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดพลังร่วมของกลุ่มในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะทำให้การบริหารงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

อรรถ ฤกษ์ธรรม (2522 : 187) ได้ให้ความหมายว่า ผู้นำ หมายถึง บุคคลซึ่งได้รับการแต่งตั้งขึ้น หรือได้รับคำยกย่องขึ้นให้เป็นหัวหน้าผู้ตัดสินใจ เพราะมีความสามารถในการปกครอง บังคับบัญชา และจะพาผู้ใต้บังคับบัญชาหรือหมู่ชนไปในทางที่ดีหรือชั่วได้

อุดม สาอังกกุล (2524 : 8) ได้ให้ความหมาย ผู้นำ หมายถึง บุคคลที่มีความสามารถในการนำกลุ่มให้ดำเนินงานไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งได้ตามความต้องการของตนหรือความต้องการของเสียส่วนมาก

อาภรณ์ จันทรวง (2525 : 1) อธิบายว่า ผู้นำ คือ ผู้ที่เป็นหัวหน้าคนอื่น หรือ คนที่คนอื่นยอมเลือกหรือยกย่องให้เป็นหัวหน้าหรือตัวแทนของคนส่วนมาก ดังนั้นผู้นำจึงจำเป็นผู้ที่สามารถสั่ง แนะนำ มีอิทธิพลเหนือคนอื่น หรือ สามารถควบคุมความคิด ความรู้สึก หรือพฤติกรรมของคนอื่น ๆ ได้

ทองเรียน อมรัชกุล (2533 : 37) ให้ความหมาย ผู้นำว่า หมายถึง ผู้ที่มีอิทธิพลหรือผู้ที่ใช้อำนาจเพื่อให้เกิดผลต่อพฤติกรรมบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในอันที่จะช่วยกันปฏิบัติการกิจให้ลุล่วงสำเร็จตามเป้าหมายได้

มอริส และซีแมน (Morris and Seaman. 1957 : 16) กล่าวไว้ว่า ผู้นำ คือ บุคคลที่มีอิทธิพลและให้อิทธิพลต่ออื่นมากกว่าสมาชิกอื่นในกลุ่มหรือเป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับมากกว่าใครในกลุ่ม หรือบุคคลผู้มีอิทธิพลในการที่จะดำรงหรือ กระทำให้กลุ่มบรรลุเป้าหมายนั้น ๆ

ฮาลปิน (Halpin. 1966 : 27 – 28) ได้ให้ความหมายของผู้นำไว้ว่า ผู้นำ คือ ลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งในห้าประการต่อไปนี้

1. บุคคลหนึ่งที่มีบทบาทหรืออิทธิพล ต่อบุคคลในหน่วยงานมากกว่าบุคคลอื่น
2. บุคคลที่มีบทบาทเหนือกว่าคนอื่น
3. บุคคลที่มีบทบาทอื่นสำคัญที่สุดในการทำงานให้หน่วยงานดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมาย
4. บุคคลหนึ่งที่ได้รับการคัดเลือกจากบุคคลอื่น ๆ ให้เป็นผู้นำ
5. บุคคลผู้หนึ่งดำรงตำแหน่งผู้นำให้หน่วยงานหรือหัวหน้าหน่วยงาน

ฟีลด์เลอร์ (Fiedler. 1967 : 10) ได้ให้ความหมายของผู้นำไว้ว่า ผู้นำ หมายถึง บุคคลที่มีความคิดริเริ่มหรือส่งเสริมให้มีการเปลี่ยนแปลงการกระทำของกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นผู้สนับสนุนส่งเสริมให้เกิดการปะทะของสมาชิกในกลุ่มดำเนินไปด้วยดี

อิงลิช และอิงลิช (English and English. 1968 : 289) ได้ให้ความหมายของผู้นำไว้เป็นข้อ ๆ คือ

1. บุคคลที่มีการกระทำที่จะชี้แนวทาง ควบคุมทัศนคติหรือการกระทำของผู้ตามในสถานการณ์หนึ่ง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อบุคคลนั้นเป็นบุคคลในกลุ่มที่มีอิทธิพลหรืออำนาจที่จะกระทำการกล่าว

2. บุคคลที่ผู้อื่นเห็นว่ามีลักษณะต่าง ๆ ที่เหมาะสมสำหรับการเป็นผู้นำ
3. บุคคลที่มีหน้าที่เป็นทางการ ที่จะให้คำแนะนำหรือออกคำสั่ง เพื่อที่จะควบคุมพฤติกรรมของกลุ่มโดยการควบคุมนั้น เป็นส่วนหนึ่งของหน้าที่ของ

4. บุคคลนั้นบุคคลที่ได้คะแนนสังคมมิติสูงสุด

ฮอลแลนด์เดอร์ (Hollander. 1972 : 430) อธิบายว่าผู้นำ คือ บุคคลซึ่งมีบุคลิกภาพรวมทั้งเป็นผู้ที่มีสถานะที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้ใช้อิทธิพลเพื่อดำรงไว้ซึ่งความเป็นกลุ่มและดำเนินกลุ่มไปสู่เป้าหมาย

กู๊ด (Good. 1973 : 332) ให้ความหมายของผู้นำว่า คือ บุคคลที่ได้รับการยกย่องหรือได้รับการยอมรับว่ามีความสามารถที่จะนำหมู่คณะไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายของการทำงาน

จากความหมาย ผู้นำ ดังกล่าวแล้ว สรุปได้ว่า ผู้นำ คือ ผู้ที่มีความสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม มีเหตุผลในสถานการณ์ต่าง ๆ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อให้งานของส่วนรวมประสบความสำเร็จ สามารถในการโน้มน้าวจูงใจเพื่อนได้

2.1.2 ความเป็นผู้นำ (Leadership)

ได้มีผู้อธิบายความหมายของความเป็นผู้นำไว้ ดังเช่น

สมพงษ์ เกษมสิน (2514 : 204) กล่าวว่า ความเป็นผู้นำ คือ การเป็นผู้นำใช้อิทธิพลหรืออำนาจหน้าที่ในความสัมพันธ์ที่มีอยู่ต่อผู้ใต้บังคับบัญชาในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อการปฏิบัติการและอำนาจการโดยใช้กระบวนการติดต่อซึ่งกันและกันเพื่อมุ่งให้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

อุทัย หิรัญโต (2524 : 19) กล่าวว่า ความเป็นผู้นำหมายถึง การใช้อิทธิพลจูงใจให้ผู้ช่วยงานหรือหมู่ผู้ตามร่วมมือกันปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ โดยที่คนเหล่านั้นเห็นว่า เป็นสิ่งที่พึงปรารถนา

อรุณ รักธรรม (2523 : 87) ให้ความหมาย การเป็นผู้นำ คือ ความสามารถของบุคคลที่จะชักจูงผู้อื่นให้ร่วมมือร่วมใจกับตนดำเนินการไปสู่จุดหมายของตนได้

กิติ ตัยคานนท์ (2531 : 22) ได้ให้ความหมายของการเป็นผู้นำไว้ว่า การเป็นผู้นำ คือ ศิลปะหรือความสามารถของบุคคลหนึ่งที่จะจูงใจ หรือใช้อิทธิพลต่อบุคคลอื่นไม่ว่าจะเป็นผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาในสถานการณ์ต่าง ๆ หรือปฏิบัติการและอำนาจการโดยใช้กระบวนการสื่อความหมายของการติดต่อกันและกันได้ ร่วมใจกับตนดำเนินการจนกระทั่งบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

ทองเรียน อมรัชกุล (2533 : 37) ให้ความหมายของการเป็นผู้นำ หมายถึง ความสามารถในการใช้กระบวนการชักจูงบุคคลหรือกลุ่มบุคคลทำงานให้บรรลุเป้าหมายตามสถานการณ์ที่เป็นอยู่ด้วยความพึงพอใจ ปราศจากกระเบียดบีบบังคับหรือผลักดันแต่ประการใด

ทีต (Tead. 1955 : 63) กล่าวว่า ความเป็นผู้นำ เป็นการกระทำที่มีอิทธิพลจูงใจให้ผู้อื่นร่วมมือปฏิบัติงาน เพื่อให้สำเร็จตามความมุ่งหมาย หรือความเป็นผู้นำเป็นศิลปะแห่งการกระทำของบุคคล เพื่อให้ได้รับสิ่งที่ต้องการและทำให้ผู้อื่นรู้สึกชอบเขา

โซโลมอน (Solomon. 1950 : 4 – 5) มีความเห็นว่า ความเป็นผู้นำเป็นคุณสมบัติของการที่บุคคลใช้อิทธิพลต่อบุคคลอื่น ซึ่งสามารถทำให้ผู้อื่นรับฟังเห็นด้วยกับวัตถุประสงค์ของกลุ่ม ยอมทำตามคำแนะนำชี้แจงของเขา ทั้งนี้เพื่อให้กลุ่มได้ดำเนินงานตามวัตถุประสงค์

เทอร์รี่ (Terry. 1960 : 410) ให้ทัศนะว่า ภาวะผู้นำ คือ ความสัมพันธ์ของบุคคลใดในอันที่จะทำให้บุคคลทำงานร่วมกันอย่างมีความตั้งใจตามความปรารถนาของผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นผู้นำ

โรล และคนอื่น ๆ (Roald and others. 1972 : 176) ให้ความหมายของการเป็นผู้นำว่า การกระทำหรือพฤติกรรมระหว่างบุคคลและกลุ่มที่จะนำไปสู่เป้าหมายอันพึงปรารถนาทั้ง 2 ฝ่าย

จากความหมายดังกล่าว สามารถสรุปความหมายของ การเป็นผู้นำ ได้คือ ศิลปะหรือความสามารถของบุคคลที่จะมีอิทธิพลจูงใจบุคคลหรือกลุ่มบุคคลทำงานให้บรรลุเป้าหมายตามสถานการณ์ที่เป็นอยู่ด้วยความพึงพอใจ ปราศจากการบังคับ หรือผลักดันแต่ประการใด การเป็นผู้นำ จึงเป็นคุณสมบัติของการที่บุคคลใช้ความสามารถทำให้ผู้อื่นรับฟัง เห็นด้วยกับวัตถุประสงค์ของกลุ่ม ยอมทำตามคำแนะนำชี้แจงเพื่อให้กลุ่มดำเนินงานตามวัตถุประสงค์

2.1.3 ความสำคัญของผู้นำ

ผู้นำเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของสังคม เป็นผู้ที่ได้รับผิดชอบต่อสังคม เป็นผู้ทำให้สังคมเจริญขึ้นหรือเสื่อมลง ขยายตัวหรือสลายตัว เราอาจพยากรณ์สภาพสังคมในอนาคตได้จากการสังเกตลักษณะผู้นำในสังคมนั้น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากผู้นำเปรียบเทียบกับเหมือนตัวจักรกลของกลุ่ม หน่วยงาน และเป็นตัวแทนของหน่วยงาน

เมื่อต้องติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ดังนั้นผู้นำจึงเป็นหลักในการดำเนินงาน (สมพงษ์ เกษมสิน. 2511)

กิตติพันธ์ รุจิรกุล (2529 : 13) กล่าวว่า เมื่อมีบุคคลอยู่ร่วมกัน ผลสำเร็จของการดำเนินงานทั้งหลายขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของผู้นำและผู้ตาม ซึ่งสิ่งที่สำคัญที่สุดในการที่จะทำให้การดำเนินงานสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีขึ้นอยู่กับคุณภาพของผู้นำ เพราะถ้าองค์การนั้นขาดผู้นำที่มีคุณภาพแล้ว ความสำเร็จในองค์กรจะไม่มีเกิดขึ้น

ปราณี เณลิมโดม (2541 : 9) กล่าวว่า ผู้นำเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารงาน ^{นางองค์กร} ใหบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่วางไว้ ผู้นำที่มีความสามารถอาจจะมีผลทำให้เปลี่ยนพฤติกรรมของคนในองค์กรสามารถ ชักจูงผู้ตามให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันดำเนินการไปสู่จุดหมายได้ แต่ในทางตรงกันข้าม ผู้นำที่ไม่มีความสามารถ ย่อมจะเป็นผู้ทำลายขวัญของคนในองค์กรและจะเป็นผลทำให้การทำงานด้านต่าง ๆ ขาดประสิทธิภาพ

สมพล บุรุษรัตนพันธ์ (เอกสารประกอบการบรรยาย : 2) กล่าวไว้ว่า ถึงแม้ผู้บังคับบัญชาจะมีความรู้ความสามารถในกิจการด้านต่าง ๆ มากมาย เช่น กฎหมาย การบัญชี การแพทย์ วิศวกรรม การพาณิชย์ เศรษฐศาสตร์ การวางแผนงาน การจัดหน่วยงาน การอำนวยการและการควบคุมงาน ฯลฯ เพียงใดก็ตาม แต่ถ้าผู้บังคับบัญชานั้นขาดความเข้าใจถึงบุคคลหรือไม่มีความสามารถในการจูงใจ (Motivation) ให้ผู้ร่วมงานร่วมมือร่วมใจปฏิบัติงานแล้ว ก็จะไม่สามารถบริหารงานให้องค์กรหรือหน่วยงานนั้นประสบผลสำเร็จได้ ผู้นำหรือผู้บังคับบัญชาเป็นผู้ที่มีบทบาทที่สำคัญ โดยทั่วไปในองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ มักจะมีผู้นำหรือผู้บังคับบัญชาอยู่ 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. ผู้นำหรือผู้บังคับบัญชาที่เห็นความสำคัญของมนุษย์สัมพันธ์ (Employees Centered Supervisor) คือ พยายามศึกษาคน เพื่อให้ทราบถึงสภาพความเป็นอยู่ ทำที่ จิตใจ และปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งมีการพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ตลอดจนให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

2. ผู้นำหรือผู้บังคับบัญชามุ่งแต่ผลผลิต (Production Centered Supervisor) ผู้นำหรือหัวหน้างานประเภทนี้ คำนึงถึงผลผลิตเป็นสำคัญ ไม่ได้คำนึงถึงจิตใจ ^{ใจ} จะมีปัญหาอะไรก็ไม่สนใจและมักถือว่าตนเป็นเครื่องจักร

2.1.4 ลักษณะของความเป็นผู้นำ

เครช ครัทช์ฟิลด์ และบอลลาดี (Kerch, Crutchfield and Ballachey. 1962 : 422 – 423) กล่าวว่า มีวิธีที่จะพิสูจน์ว่าใครเป็นผู้นำของกลุ่มอยู่สองวิธี คือ

1. โดยวิธีถามสมาชิกของกลุ่มว่า สมาชิกในกลุ่มเห็นว่าใครเป็นผู้มีอิทธิพลในการอำนวยการกลุ่มมากที่สุด

2. โดยวิธีถามผู้สังเกตการณ์กลุ่มว่า เห็นว่าใครเป็นผู้ที่พยายามใช้อิทธิพลในการจูงใจเพื่อนร่วมงาน หรือดูจากการบันทึกว่า สมาชิกของกลุ่มคนใดใช้อิทธิพลจูงใจเพื่อนร่วมงานได้มากที่สุด

สำหรับการแบ่งลักษณะผู้นำนั้น มีวิธีการอยู่หลายวิธี เช่น การแบ่งลักษณะผู้นำโดยการพิจารณาจากสถานะ (Status) ของการเป็นผู้นำ พิจารณาจากลักษณะและวิธีการใช้อำนาจ (Styles) ของการเป็นผู้นำ การแบ่งลักษณะผู้นำโดยการพิจารณาจากสถานะของการเป็นผู้นำนั้น เครช บอลลาดี (Krech and Ballachey. 1962 : 420 – 423) และซุบ กาญจนประกร (2508 : 460) กล่าวว่า แบ่งได้เป็น ดังนี้

1. ผู้นำตามกฎหมาย (Legal Leaders) หมายถึง ผู้นำที่ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองบังคับบัญชาจากตัวบทกฎหมาย และใช้อำนาจตามกฎหมาย มีลักษณะเป็นไปอย่างสมบูรณ์แบบตามฐานะตำแหน่งหน้าที่ราชการมากกว่าที่ก่อให้เกิดอำนาจ หรือใช้อำนาจอันเกิดจากตัวผู้นำหรือจากบุคลิกภาพผู้นำเอง หัวหน้าส่วนราชการทุกคนจัดว่าเป็นผู้นำตามกฎหมาย

2. ผู้นำโดยลักษณะพิเศษ (Charismatic Leaders) เป็นผู้นำอีกแบบหนึ่ง ซึ่งอาจมีส่วนร่วมอยู่ในคุณลักษณะของผู้นำตามกฎหมาย หรืออาจมีอยู่ในตัวคน ๆ เดียว ทั้ง ๆ ที่ผู้นั้นมิได้มีฐานะตำแหน่งในอันที่จะมีอำนาจตามตัวบทกฎหมาย แต่ก็สามารถครองใจคน สามารถให้บุคคลทั้งหลายเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งคำชี้ชวนแนะนำได้โดยบุคลิกภาพและอำนาจกำบังซึ่งมีอยู่ในเรือนกาย และเรือนใจของผู้นั้น ความสำเร็จในการครองใจคนของผู้นำ แบบนี้ตั้งอยู่บนรากฐานของศรัทธา มิใช่การบังคับโดยอาศัยอำนาจกฎหมาย

3. ผู้นำที่เป็นสัญลักษณ์ (Symbolic Leaders) ผู้นำแบบนี้มีความหมายเกี่ยวข้องกับอยู่ทั้งทางสังคม ทางการเมือง และการบริหารราชการ ผู้นำแบบนี้มิได้ใช้อำนาจปกครองบังคับบัญชาตามกฎหมายอย่างผู้นำตามกฎหมาย และลักษณะผู้นำที่เป็นสัญลักษณ์ก็ไม่เหมือนกับลักษณะของผู้นำโดยลักษณะพิเศษ พระมหากษัตริย์ของไทยนับได้ว่าเป็นผู้นำที่เป็นสัญลักษณ์เพราะ ได้รับการเทิดทูนเคารพสักการะจากปวงชนชาวไทยในฐานะองค์ประมุขของประเทศ (ชูป กาญจนประกร. 2508 : 460 ; อ้างอิงจาก อมร รัชศาสตร์ และโสรัจ สุจริตกุล. 2505 : 527 – 528)

ฟลิปโป ได้จัดผู้นำเป็น 2 แบบ คือ (Flippo. 1966 : 220 – 232)

1. ผู้นำประเภทนิเสธ (Negative Leadership) คือ ผู้นำที่ใช้แนวการบริหารไปในทางที่จะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความเกรงกลัว ยอมปฏิบัติตามคำสั่งด้วยความจำใจ ผู้นำแบบนี้ อาศัยอำนาจหน้าที่เป็นเครื่องมือในการบริหารและเป็นผู้ที่มีลักษณะเป็นเผด็จการหรืออัตรายิพโดยมากที่สุด

2. ผู้นำประเภทปฏิฐาน (Positive Leadership) คือ ผู้นำที่เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ร่วมแสดงความคิดเห็น รวมทั้งมีความสามารถในการจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเห็นชอบในเหตุผลของการปฏิบัติงาน ผู้นำแบบนี้ มีลักษณะเป็นประชาธิปไตยมากที่สุด

2.1.5 ความสามารถบางประการของผู้นำ (Morgan. n.d. : 322)

1. สามารถดึงดูดความสนใจของหมู่คณะได้
2. ตัดสินการขัดแย้งที่เกิดขึ้นในหมู่คณะได้
3. ช่วยผู้น้อยเมื่อได้รับความลำบาก
4. ควบคุมและอดกลั้นอารมณ์โกรธได้
5. หาสิ่งอื่นเพื่อทดแทนในสิ่งที่คนขาดไปได้
6. ตอบปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

จากการวิจัยลักษณะของผู้นำ (Fiedler. 1967 : 67) ส่วนใหญ่ได้ชี้ให้เห็นถึงแบบของพฤติกรรมที่สำคัญ ซึ่งผู้นำทั้งหลายพยายามที่จะใช้อำนาจหรือควบคุมอำนาจ กล่าวง่าย ๆ ก็คือ ผู้นำต้องสามารถรับผิดชอบกลุ่มของคนเป็นเบื้องต้น เขาสามารถใช้อำนาจที่จะควบคุม จัดการ ออกคำสั่งและแบ่งงานที่เหมาะสมแก่สมาชิกในกลุ่ม หรืออีกนัยหนึ่งเขาสามารถตัดสินใจออกความคิดเห็นร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม จะต้องเป็นประชาธิปไตยรับฟังความคิดเห็นของ ผู้ตาม บริรักษารวบรวม เห็นอกเห็นใจในความรู้สึกของสมาชิก เพื่อรักษาความเป็นผู้นำของเขาไว้ คนที่จะมีลักษณะ ดังกล่าว ควรจะได้มีโอกาสทดสอบโดยใช้แบบทดสอบเพื่อจะรู้ถึงทัศนคติ และพฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ได้

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าลักษณะของผู้นำ จะเป็นผู้ที่ใช้อำนาจที่จะควบคุมจัดการ ออกคำสั่ง แบ่งงานเหมาะสมกับสมาชิก เปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นและชักจูงให้เห็นชอบในเหตุผลทาง การปฏิบัติงานและต้องสามารถรับผิดชอบกับสมาชิกในกลุ่ม

2.1.6 ลักษณะผู้นำแบบต่าง ๆ

การพิจารณาประเภทของผู้นำได้มีการแยกพิจารณาในลักษณะต่าง ๆ เช่น ลักษณะวิธีการใช้อำนาจ ของการเป็นผู้นำ การปฏิบัติงานหรือลักษณะของสังคม มีผู้ศึกษาลักษณะการเป็นผู้นำดังนี้

ภิญโญ สาร (2516 : 160 – 161) แบ่งผู้นำไว้ 3 แบบ คือ

1. ผู้นำแบบเผด็จการ (The Autocratic Leader) เป็นผู้นำที่ยึดมั่นในความคิดของตนเองเป็นใหญ่ ไม่คำนึงถึงคนอื่น เป็นการออกคำสั่งมุ่งแต่งงานเป็นสำคัญ โดยไม่คำนึงถึงจิตใจของผู้ปฏิบัติงาน
2. ผู้นำแบบประชาธิปไตย (The Democratic Leader) เป็นผู้นำที่ใช้อำนาจโดยคำนึงถึงความคิดเป็นของคนส่วนใหญ่ ให้โอกาสแสดงความคิดเห็น และตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน
3. ผู้นำแบบตามสบาย (The laissez – Faire Leader) เป็นผู้นำประเภทที่ปล่อยให้ผู้บังคับบัญชาทำงานกันตามสบาย ให้อิสระเสรีเต็มที่ในการวินิจฉัยสั่งการ มีการควบคุมตรวจตราอย่างมาก

สมพงษ์ เกษมสิน (2517 : 221 – 223) ได้จำแนกผู้นำไว้ 3 แบบ ดังนี้

1. ผู้นำแบบอัตนิยม (Autocratic Leadership) หรือ อัตตาธิปไตย หรือแบบเผด็จการ เป็นผู้นำที่ถืออำนาจเป็นใหญ่ มีลักษณะถือตัวเอง และเชื่อมั่นในตนเองมาก ชอบวางท่าใหญ่โต ต้องการขยายอำนาจของตนออกไปทุกวิถีทางด้วยวิธีการต่าง ๆ เท่าที่จะกระทำได้ กระบวนการงานของผู้บริหารแบบนี้จะมีลักษณะทั่ว ๆ ไปดังนี้

- 1.1 นิยมใช้อำนาจเท่าที่มีอยู่เกือบตลอดเวลาทั้ง ๆ ที่บางโอกาสไม่มีความจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติเช่นนั้น
- 1.2 การตัดสินใจวินิจฉัยสั่งการต่าง ๆ มักเป็นไปตามอารมณ์มุ่งประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์ของส่วนรวมหรือผู้ร่วมงาน ทั้งนี้เพื่อจะแสดงว่ามีอำนาจ
- 1.3 การตัดสินใจและแก้ปัญหาทุกเรื่องมักผูกขาดอยู่ที่ผู้บังคับบัญชา เพื่อสร้างความสำคัญให้ตนเอง
- 1.4 ผู้บังคับบัญชาใช้วิธีเป็นผู้รู้ข้อเท็จจริงเพียงผู้เดียวเพื่ออาศัยวิธีการดังกล่าวเป็นเครื่องควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชาให้จำต้องเข้าหาผู้บังคับบัญชาเสมอเพื่อขอทราบข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่ต้องใช้ในการปฏิบัติงาน
- 1.5 นโยบาย วัตถุประสงค์ มาตรฐานการปฏิบัติงาน ระบบ การจัดงาน ฯลฯ เป็นเรื่องที่สั่งลงมาจากเบื้องบนทั้งสิ้น ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา หากจะฟังความคิดเห็นของ ผู้ใต้บังคับบัญชาก็เป็นแต่เพียงวิธีการ เพราะการตัดสินใจมักเป็นไปในลักษณะยึดความคิดเห็นของตนเองเป็นสำคัญ การติดต่อสื่อสารมีมาจากบนลงล่าง เพียงทางเดียว
- 1.6 มิได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่แน่นอนของหน่วยงานนั้น จะเปลี่ยนแปลงได้ตามอารมณ์ของผู้นำ ไม่นิยมใช้หลักเหตุผลในการดำเนินงาน
- 1.7 ข้อเสนอต่าง ๆ ที่ได้มาต้องผ่านหลายชั้นกว่าจะมีการวินิจฉัยสั่งการ ซึ่งทางเดินของข่าวสารมักจะซับซ้อนและวุ่นเสียเวลา งานดังกล่าวจะล่าช้าและคั่งค้าง
- 1.8 ระบบการตั้งคณะกรรมการเป็นวิธีการกระจายความรับผิดชอบที่ได้ผลและเป็นวิธีการ

ที่จะให้เรื่องบางเรื่องซึ่งไม่ต้องการนำไปปฏิบัติให้เจียบหายไป

2. ผู้นำแบบเสรีนิยม (Laissez – faire Leadership) ผู้นำแบบนี้ใช้อำนาจควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชาน้อย ปล่อยให้เป็นที่ของผู้ใต้บังคับบัญชา กำหนดแนวทางที่จะนำมาใช้ในการปฏิบัติงานเอง ผู้บังคับบัญชาคอยแต่จะลงนามหรือผ่านเรื่องเท่านั้น ผู้นำแบบนี้จะมีลักษณะโดยทั่ว ๆ ไปดังนี้

2.1 ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเสนอ กำหนดนโยบาย มาตรฐานการปฏิบัติงาน ระบบการจัดงานได้ตามใจชอบ ไม่ค่อยคำนึงถึงหลักการและกฎเกณฑ์เท่าใดนัก

2.2 ไม่มีหลักการควบคุมดูแล และไม่ได้สร้างหลักเกณฑ์ควบคุมงานขึ้นไว้สำหรับการควบคุมว่าใครปฏิบัติงานได้ผลหรือไม่

2.3 ผู้บังคับบัญชามักไม่ยุ่งเกี่ยว ใครจะทำอะไรก็ได้

2.4 การกำหนดวัตถุประสงค์ของการทำงานไม่แน่นอน

2.5 ขาดความคิดริเริ่มและไม่พยายามจัดให้มีการประเมินผลงาน

3. ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ผู้นำแบบนี้เป็นแบบที่จัดว่าดีที่สุดและอำนวยความสะดวกในการบริหารงานมากที่สุด เป็นพวกใจกว้าง ถืออำนาจของกลุ่มเหนือกว่าตัวเอง จะดำเนินการสิ่งใด ก็มักจะกระทำไปในนามของกลุ่ม เพราะต้องการที่จะให้เกิดความร่วมมือร่วมใจจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย การบริหารงานจะเน้นหนักไปในทางที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ลักษณะการบริหารงานทั่ว ๆ ไปของผู้นำแบบนี้มีลักษณะดังต่อไปนี้

ส่งเสริมให้มีการปรึกษาหารือกับผู้ใต้บังคับบัญชาก่อนการดำเนินงานเสนอโดยเฉพาะเรื่องที่มีความสำคัญต่อองค์กรและส่วนรวม

3.1 เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้แสดงความคิดเห็นเต็มที่

3.2 ผู้บังคับบัญชาทำตัวเป็นผู้นำและผู้ให้คำแนะนำ สอนงานแก่ผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน

3.3 เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีโอกาสใช้ความคิดและวินิจฉัยเลือกวิธีการที่จะทำให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ได้ด้วยตัวเอง

3.4 สร้างความนิยมเพื่อให้ผู้บังคับบัญชาไม่มีความรู้สึกว่านายเหนือหัวอยู่กับตนแต่มีความรู้สึกว่ามีผู้ร่วมงานคอยให้คำแนะนำอยู่กับตน

3.5 มีความไว้วางใจในการปฏิบัติงาน มีสัมพันธภาพอันดีต่อกันรวมทั้งมีการร่วมมือและประสานงานกันอย่างจริงจัง และเต็มที่

มบุญ ตนะวัฒนา (2529 : 27 – 28) ได้เสนอลักษณะการเป็นผู้นำไว้ 3 ประการคือ

1. ผู้นำแบบเผด็จการ (autocratic leader) หรือผู้นำแบบกุ่มอำนาจ (centralized) หรือผู้นำที่ยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง (leader – centered) ผู้นำแบบนี้จะเป็นผู้นำที่เข้าครอบครองความรับผิดชอบทั้งหมดในด้านการตัดสินใจ การแสดงความคิดริเริ่มและสั่งการ การจูงใจและการควบคุมลูกน้อง ผู้นำแบบเผด็จการอาจจะตัดสินใจว่า ตนคนเดียวเท่านั้นที่มีสมรรถภาพและความสามารถในการตัดสินใจเรื่องที่สำคัญ เขาอาจจะมีความรู้สึกว่า ลูกน้องของเขาไม่มีความสามารถหรือความมานะพยายามที่จะนำตนเองได้ หรืออาจจะมีเหตุผลอื่นในการครอบครองตำแหน่งอันแข็งแกร่งในด้านการแนะแนวและควบคุมนี้ การตรวจสอบของลูกน้องที่มีต่อผู้นำแบบเผด็จการ

2. ผู้นำแบบร่วมมือช่วยเหลือ (the participative leader) หรือผู้นำแบบประชาธิปไตย

(democratic leader) ผู้นำที่ให้ลูกน้องมีส่วนร่วมจะทำตัวเป็นผู้นำด้วยการให้และขอคำปรึกษาหารือ (consultation) เขาไม่ได้มอบสิทธิการตัดสินใจขั้นสุดท้ายให้แก่ลูกน้อง และให้ลูกน้องเป็นผู้ออกคำสั่งแต่เขาจะแสวงหาความคิดและความเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจต่าง ๆ จากลูกน้องซึ่งมีผลกระทบต่อตัวเขาให้มาก ผู้นำแบบประชาธิปไตยได้ปลูกฝังความสามารถในการตัดสินใจให้แก่ลูกน้อง เพื่อให้ความคิดของลูกน้องได้รับการส่งเสริมให้มีความสามารถในการปฏิบัติงานด้วยการควบคุมตนเองขึ้น ผู้นำจึงเป็นผู้สนับสนุนด้วยการสื่อสารกับลูกน้องมากกว่าเป็นผู้เผด็จการ (dictator)

3. ผู้นำแบบเสรีนิยม (the free – reinleader) หรือผู้นำแบบปล่อยตามสบาย (the laissez – faire or hand – off style) ภายใต้ภาวะผู้นำแบบเสรีนิยมนี้ผู้นำได้มอบอำนาจการตัดสินใจให้ไปอยู่ในกำมือของลูกน้องค่อนข้างจะสมบูรณ์ ผู้นำแบบนี้คาดหวังว่าลูกน้องจะมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานและแนว และการควบคุมตัว ยกเว้นแต่การตั้งกฎเกณฑ์ขั้นพื้นฐานต่ำสุดไว้จำนวนหนึ่ง วิธีนี้ผู้นำจะใช้ในด้านการติดต่อสื่อสารและสนับสนุนผู้ตามอย่างจำกัด

กิติ ตยัคคานนท์ (2531 : 26 – 27) แบ่งประเภทผู้นำตามลักษณะของการบริหารงานเป็น 3 ประเภทได้แก่

1. ผู้นำแบบอิตาเลียน (authoritarian) หรือ (autocratic leader) เป็นผู้นำแบบเผด็จการซึ่งมีลักษณะดังนี้

1.1 ใช้อำนาจตลอดเวลา

1.2 ยึดถือตัวเองเป็นสำคัญ รู้ข้อเท็จจริงแต่ผู้เดียว ฉะนั้นทุก ๆ อย่างจะออกจากตัวเอง

1.3 นโยบายวัตถุประสงค์ เป้าหมาย เป้าประสงค์ การจัดระบบงาน มาตรฐานการปฏิบัติงาน สั่งมาจากเบื้องบน

1.4 ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่ได้รับจากใครหรือที่ใดก็ตามจะต้องผ่านหลายขั้นตอน ผู้นำประเภทนี้จะคิดแล้วคิดอีกว่าจะวินิจฉัยสั่งการได้ ทำให้งานล่าช้าค้างคั่งได้

1.5 ผู้ช่วย ตามความรู้สึกของผู้นำประเภทนี้ เขาจะหมายถึง ผู้ได้บังคับบัญชา จึงไม่มีการแบ่งงานให้ผู้ช่วย ผู้ช่วยทำงานของหัวหน้างานได้สำเร็จไม่ใช่ทำงานของตนเองสำเร็จ เนื่องจากมีแรงงานของหัวหน้า ไม่มีงานของผู้ช่วย

1.6 การตั้งกรรมการเป็นวิธีการใช้การกระจายความรับผิดชอบไม่ให้อื่น ไม่ใช่เพื่อฟังความคิดเห็น ประธานเกือบเป็นผู้พูดเสียคนเดียวเกือบตลอดการประชุม หรือไม่เปิดโอกาสให้อื่นแสดงความคิดเห็น

2. ผู้นำแบบเสรี (laissez – faire leader) เป็นผู้นำแบบไม่เอาไหน ปล่อยตามเรื่องตามราว ไม่ใช่อำนาจบังคับบัญชาควบคุมผู้บังคับบัญชา ปราศจากความรับผิดชอบ คอยแต่มองนามผ่านเรื่องให้พ้นตัวไปเท่านั้นผู้นำประเภทนี้มีลักษณะ

1.1 ไม่มีความคิดริเริ่ม

1.2 ทำงานโดยปล่อยอะไรต่ออะไรไปตามเรื่อง ไม่คำนึงถึง หลักการ เหตุผล กฎเกณฑ์ กฎระเบียบ ผู้บังคับบัญชาคนใดจะอย่างไรก็ได้

1.3 ไม่มีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่แน่นอน ถ้าเห็นว่ามันขัดต่อระเบียบ ยอมให้เปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ไปตามความคิดของผู้บังคับบัญชาหรือความต้องการของผู้บังคับบัญชาได้ง่าย ๆ

1.4 ไม่มีการประเมินผลงาน

3. ผู้นำแบบประชาธิปไตย (democratic leader) เป็นแบบที่ดีที่สุด ใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ยึดถือความคิดเห็นของกลุ่มเหนือความคิดเห็นของตน มีลักษณะการบริหารดังนี้

3.1 เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ใช้ความคิด มีความคิดสร้างสรรค์ แสดงความคิดเห็น และเลือกใช้ปฏิบัติงานของตนเอง

3.2 จัดสรรแบ่งงานและมอบหมายหน้าที่การทำงานให้ผู้ใต้บังคับบัญชารับผิดชอบดำเนินการ ตามความเหมาะสมของแต่ละคนแต่ละหน้าที่

3.3 ให้คำแนะนำแก่ผู้ร่วมงาน และรับฟังความคิดเห็นกับคำปรึกษาหรือหาข้อจากผู้ใต้บังคับบัญชา ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นในเชิงสร้างสรรค์เกิดสัมพันธภาพอันดีระหว่างผู้นำกับผู้ร่วมงาน เกิดความร่วมมือประสานงานอย่างจริงจังและเต็มที่ นั่นก็คือเกิดการทำงานเป็นทีม ซึ่งจะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์การหรือหน่วยงานในที่สุด

การแบ่งลักษณะผู้นำโดยพิจารณาจากลักษณะและวิธีการใช้อำนาจ (Styles) ของการเป็นผู้นำ ยูริสกล่าวว่า แบ่งได้เป็น 3 แบบดังนี้ (Uris. 1953 : 29 – 30)

1. ผู้นำแบบอัตตานิยม (Autocratic leader) หรือผู้นำแบบอัตตาริปไตย คือ ลักษณะผู้นำที่ปฏิบัติงานโดยถืออำนาจเป็นใหญ่ โครงสร้างของกลุ่มมีผู้นำเป็นศูนย์กลาง สมาชิกมีความสัมพันธ์กับผู้นำเฉพาะในด้านการรับใช้หรือฟังคำสั่ง และการบริหารงานของผู้นำแบบนี้ สมพงษ์ เกษมสิน กล่าวว่า มีลักษณะนิยมใช้อำนาจอยู่เกือบตลอดเวลา ทั้ง ๆ ที่บางโอกาสไม่มีความจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติเช่นนั้น การวินิจฉัยสั่งงานต่าง ๆ มักเป็นไปตามอารมณ์ มุ่งประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ของส่วนรวมหรือผู้ร่วมงาน ทั้งนี้ เพื่อแสดงว่าตนมีอำนาจการตัดสินใจหรือแก้ปัญหาทุกเรื่อง มักผูกขาดอยู่ที่ผู้บังคับบัญชา เพื่อสร้างความสำคัญให้กับตนเอง นอกจากนี้ผู้บังคับบัญชายังใช้วิธีเป็นผู้รู้ข้อเท็จจริงแต่ผู้เดียว ทั้งนี้เพื่ออาศัยวิธีการดังกล่าวเป็นเครื่องควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชา ให้ต้องยอมสยบและเข้าหาผู้บังคับบัญชาเสมอ (สมพงษ์ เกษมสิน. 2517 : 90 – 91)

2. ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic leader) คือ ลักษณะผู้นำที่ปฏิบัติงานโดยไม่ถือความเห็นของตนเป็นใหญ่ มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับสมาชิกและระหว่างสมาชิกกับสมาชิก ตัดสินใจโดยรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม สมาชิกมีความสัมพันธ์กันหลายทิศทาง ลักษณะการบริหารงานของผู้นำแบบนี้ สมพงษ์ เกษมสิน กล่าวว่า โดยทั่วไปแล้วส่งเสริมให้มีการปรึกษาหารือกับผู้ใต้บังคับบัญชาก่อนดำเนินการเสมอ โดยเฉพาะเรื่องที่มีความสำคัญต่อการกระทำและส่วนรวม เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีโอกาสใช้ความคิดและวินิจฉัยเลือกวิธีที่จะทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ด้วยตนเอง สร้างความนิยมเพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความรู้สึกว่า ผู้ร่วมงานคอยให้ คำแนะนำสั่งสอน และทำงานร่วมอยู่กับตนในการปฏิบัติงานมีความไว้วางใจกัน มีสัมพันธภาพอันดีต่อกัน รวมทั้งการร่วมมือและประสานงานกันอย่างจริงจังและเต็มที่ (สมพงษ์ เกษมสิน. 2517 : 91)

3. ผู้นำแบบเสรีนิยม (Laissez – faire) คือ ลักษณะผู้นำที่ปฏิบัติงานโดยปล่อยให้สมาชิกในกลุ่มปฏิบัติงานตามใจชอบ ไม่มีการตัดสินใจที่เป็นของตนเอง ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับสมาชิก และสมาชิกกับสมาชิก โครงสร้างเป็นแบบขาดตอนไม่มีระบบกลุ่มอยู่ในลักษณะ

รัสเซลและสแตนนิค (Russel and Stanick. 1961 : 2) ได้แบ่งลักษณะผู้นำออกเป็น 4 แบบคือ

1. แบบเสรีนิยม (Laissez – Faire) เป็นลักษณะที่แต่ละคนในกลุ่มมีอิสระอย่างกว้างขวาง การตัดสินใจขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล ผู้นำไม่มีอิทธิพลชักจูงสมาชิกในกลุ่ม สมาชิกแต่ละคนทำงานตามความพอใจของตนเอง ไม่คำนึงถึงระเบียบกฎเกณฑ์ใด ๆ

2. แบบประชาธิปไตย (Democratic – Cooperative) เป็นลักษณะที่มีการประชุมปรึกษาหารือในการตัดสินใจกระทำใด ๆ ผู้นำแสดงตัวเป็นทั้งผู้นำและสมาชิกในกลุ่ม การปรึกษาหารือเป็นไปอย่างต่อเนื่อง สมาชิกในกลุ่มมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น คำนึงถึงกฎเกณฑ์ของกลุ่มและร่วมกันปฏิบัติงาน

3. แบบอัตนิยมก้าวร้าว (Autocratic – Aggressive) เป็นลักษณะที่ผู้นำใช้ในการตัดสินใจโดยไม่มีการปรึกษาหารือสมาชิกในกลุ่ม ตัดสินใจถืออำนาจเป็นใหญ่ แสดงออกในทางก้าวร้าว และจะวางแผนดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้วย ตนเองไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้ใด

4. แบบอัตนิยมยอมตาม (Autocratic – Submissive) เป็นลักษณะที่ผู้นำใช้ในการตัดสินใจ กระทำใด ๆ ด้วยตนเอง ชอบปรึกษาหารือผู้อื่น เช่น คณะกรรมการหรือผู้รู้ซึ่งเป็นบุคคลอื่นนอกกลุ่ม

2.1.7 คุณสมบัติของผู้นำที่ดี

คุณลักษณะของผู้นำที่ดี ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้กลุ่มเจริญก้าวหน้า หรือนำกลุ่มไปสู่จุดหมายปลายทางที่ต้องการได้

กู๊ด (Good) กล่าวถึง คุณลักษณะของผู้นำที่ดีกว่าควรจะมีลักษณะ ดังนี้

1. มีปัญญาเหนือบุคคลอื่นโดยทั่วไป
2. มีความรู้และความสนใจรอบด้าน
3. พูดและเขียนภาษาง่าย ๆ
4. มีจิตใจ ร่างกาย และอารมณ์สมบูรณ์
5. มีความคิดริเริ่ม
6. มีฝีมือที่จะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาประสานงานกันเป็นอย่างดีที่สุด
7. มีความชำนาญในการบริหารและวิชาการ (อุทัย หิรัญโต . 2515 : 40)

ดิเรก ตั้งสายพันธ์ (2517 : 42) ได้กล่าวสรุปคุณลักษณะของผู้นำที่ดีที่เป็นที่ต้องการของมวลสมาชิก ควรจะมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. รู้จักเสียสละ
2. มีความอดทน
3. มีความยุติธรรม
4. มีวินัยในตนเอง
5. มีความคิดริเริ่ม
6. มีความกล้าหาญทั้งกายและใจ
7. ร่าเริงมีอารมณ์ขัน
8. เป็นผู้ที่พูดจริงทำจริง
9. มีทักษะในการเข้าสังคม
10. มีความสามารถหลายด้าน
11. สามารถทำงานเป็นหมู่คณะได้ดี

12. มีวุฒิภาวะทางด้านอารมณ์และสังคม
13. มีความสามารถควบคุมจิตใจของตนเองได้
14. ยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น
15. กระตือรือร้นอยู่เสมอ
16. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
18. มีศรัทธาต่องานและเพื่อนร่วมงาน
19. มีความเฉลียวฉลาด เขว้านปัญญาสูง
20. มีความรับผิดชอบ เชื่อถือและไว้วางใจได้
21. สามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลต่าง ๆ ได้ดี
22. กล้าเผชิญกับความจริง
23. อุทิศตนเพื่อส่วนรวม
24. สามารถเผชิญกับวิกฤติการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมั่นคง
25. วางแผนการปฏิบัติงานไว้อย่างล่วงหน้าและชัดเจน
26. มีมนุษยสัมพันธ์ดี และชอบเรียนรู้นิสัยของผู้ร่วมงาน
28. พยายามฝึกทำความคุ้นเคยกับสมาชิก และสนใจในสวัสดิภาพของผู้ใต้บังคับบัญชา
29. ใช้คุณธรรมในการทำงาน โดยเฉพาะการฝึกอิทธิบาท 4 พรหมวิหาร 4 และปราศจาก

อคติ

อรุณ รักธรรม (2517 : 208 – 211) ให้ทัศนะของลักษณะผู้นำที่ดี ดังนี้

1. ความรู้ (Knowledge) เป็นผู้รอบรู้ ยิ่งรอบรู้มากเป็นเพียงใด ฐานะแห่งความเป็นผู้นำก็ยิ่งมั่นคงมากขึ้นเพียงนั้น
2. ความริเริ่ม (Initiative) คือ ริเริ่มปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น
3. ความกล้าหาญ (Courage) กล้าหาญ สามารถจะผจญต่องานต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงได้ทุกอย่าง มีความ มั่นคงในความคิดของตน
4. ความเด็ดขาด (Decisiveness) สามารถตัดสินใจได้ทันที่
5. ความแนบเนียน (Tact) สามารถที่จะติดต่อเกี่ยวข้องกับหรือมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นรู้เรื่องขนบธรรมเนียมประเพณี มารยาทสังคม
6. ความยุติธรรม (Justice) มีความเที่ยงธรรมปราศจากอคติวางตนเป็นกลางไม่เอนเอียงในทางที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ หรือเป็นโทษต่อผู้หนึ่งผู้ใด
7. ท่าทาง (Bearing) มีกิริยาอาการ และเครื่องแต่งกายที่ถูกต้องเหมาะสมมีบุคลิกลักษณะท่าทางดี
8. ความอดทน (Endurance) คือ ความสามารถของร่างกาย ความคิด จิตใจที่จะทนต่อการปฏิบัติกิจการต่าง ๆ
9. ความกระตือรือร้น (Enthusiasm) เอาใจใส่ต่อหน้าที่ มีฉันทะพอใจในงานอยู่เสมอ
10. ความไม่เห็นแก่ตัว (Unselfishness) ขจัดเสียซึ่งความมักได้ มีความซื่อตรง ซื่อสัตย์สุจริต
11. ความตื่นตัว (Alertness) มีความว่องไวประปรีย์ว ระมัดระวัง สุขุม รอบคอบ ไม่ประมาท
12. คุณพินิจ (Judgment) สามารถที่จะพิจารณาเรื่องต่าง ๆ เหตุผลต่าง ๆ อย่างถูกต้อง

13. ความสงบเสถียร (Humility) ไม่หยิ่งโส ไม่จองหอง ไม่มีความภูมิใจในสิ่งที่ไร้เหตุผล
14. ความเห็นอกเห็นใจ (Humanity) เอาใจเขามาใส่ใจเรา เอาใจใส่ในเรื่องสวัสดิการของเพื่อนร่วมงาน
15. ความจงรักภักดี (Loyalty) มีความจงรักภักดีต่อหมู่คณะ เป็นที่ไว้วางใจของสมาชิกชื่อสัตย์
16. การสังคมดี (Sociability) ปรับตนเองให้คบค้าสมาคมกับเพื่อนมนุษย์ด้วยกันอย่างถูกต้องแนบเนียน
17. การบังคับตัวเอง (Self – control) ระมัดระวังให้แสดงออกซึ่งกิริยาอาการต่าง ๆ ที่ไม่เหมาะสมกับผู้อื่น

สมาน เกตุทัต (2525 : 21 – 24) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้ที่ดีไว้ ดังนี้

1. Quality คือ คุณภาพของงาน ผู้นำต้องมีความระมัดระวัง ทำงานให้เกิดผลดี ถูกต้องและเรียบร้อยตลอดเวลา
2. Ability คือ ความสามารถในการปฏิบัติงานให้สำเร็จ มีความตั้งใจทำงานโดยรวดเร็ว ให้สำเร็จตามกำหนด ถูกต้องและได้ปริมาณงานมาก
3. Knowledge and Skill ได้แก่ ความรู้ความสามารถ และความชัดเจนในหน้าที่การงานมีความปรีชาสามารถ รอบรู้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ มีประสบการณ์และความชำนาญ รู้จักควบคุมติดตามงานให้งานดำเนินไปบนมาตรฐานอันดี
4. Reliability ความไว้วางใจในการปฏิบัติงาน ให้ความไว้วางใจ และเชื่อถือได้ทั้งในหน้าที่การงานและ ส่วนตัว ทั้งต่อหน้าและลับหลัง
5. Commencement of Initiative มีความคิดริเริ่ม ไม่อยู่นิ่งเฉยกับที่ ต้องคิดพัฒนาที่มีการเริ่มต้นในเกณฑ์ดี หรือแค่พอใช้ก็ยังดี
6. Ability of self – Adjustment คือ ความสามารถในการปรับปรุงตัว ต้องทำตัวให้เข้ากับคนอื่นหรืองาน อื่น ๆ ได้ โดยให้มีความเหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมและกาลเวลา
7. Sense of duty มีความสำนึกในหน้าที่ สนใจในงาน กล้ารับผิดชอบ มีแก้ไขให้ความช่วยเหลือ แม้จะไม่ใช่งานในหน้าที่โดยตรง
8. Co – Operation and Connection มีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมงานทุกชั้น แม้กับแผนกอื่น ๆ หรือกับหน่วยงานอื่น ๆ ภายนอก ต้องทำตัวให้เข้ากันได้ ให้ความร่วมมือ มีการประสานงานและการติดต่อที่ดี
9. Decision of Judgement คือ จะต้องเป็นตัวของตัวเองในการทำงานเกี่ยวกับการเสี่ยง การรับผิดชอบ การช่วยเหลือ ตลอดจนการเข้าแก้ปัญหาเฉพาะหน้าทุกประการ ต้องใช้การตัดสินใจเด็ดเดี่ยวและรวดเร็ว ไม่มีการลังเล
10. Health สุขภาพจะต้องดีทั้งร่างกาย จิตใจ และสมอง
11. Personality ต้องมีบุคลิกภาพดี เหมาะสมกับการเป็นหัวหน้า มีการแต่งกายดี มีความสง่างาม พุดจาต้องมีความดี ฉลาด ไม่เหนียวอายหรือตื้นตันประหม่า
12. Character คือ อุปนิสัยใจคอต้องเป็นคนมีเมตตา กรุณา โอบอ้อมอารี มีการเสียสละ กล้าได้กล้าเสีย รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ต้องไม่เป็นคนเห็นแก่ตัว หรือเห็นแก่ได้ มีความเข้มแข็งตามกรณี อันควรมีคุณธรรมประจำใจ

13. Adaptation การวางตัว ต้องให้เป็นไปพอเหมาะสมตามกาลเทศะ เป็นไปในทางที่ถูกที่ควรให้เป็นไปตามธรรมชาติอย่าฝืนตัวเอง ไม่วางมาดเหนือผู้อื่น

14. Self – Confidence คือ ความเชื่อมั่นตัวเอง ต้องเป็นตัวของตัวเองตลอดเวลา กล้าตัดสินใจด้วยความ มั่นใจ ไม่มีการโลเลเลาะแหละ

มบุญ วงศ์นารี (2529 : 35 –36) มีความเห็นว่า ผู้นำจะต้องมีคุณสมบัติที่สำคัญ ๆ 4 อย่าง คือ

1. เป็นผู้มีความรู้ความสามารถสูง (Capability) คือ เป็นผู้ที่มีทั้งศาสตร์ (ความฉลาดรู้) และศิลป์ (ความฉลาดทำ) นัยหนึ่งก็คือ “เป็นคนเก่ง”

1.1 เก่งในเรื่องงาน

1.2 เก่งในเรื่องคน

1.3 เก่งในเรื่องการทำงานเป็นทีม

1.4 เก่งในเรื่องการบริหาร/การจัดการทั้งใน เรื่องงาน เรื่องคนและเรื่องทีม

2. เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับนับถือจากคนอื่นสูง (Acceptability) คือ เป็นผู้มีความประพฤติ การปฏิบัติที่เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นได้ เป็นผู้ที่มีคุณธรรมดีและมีมนุษยสัมพันธ์ นัยหนึ่งก็คือการ “เป็นคนดี”

1.3 ดีในเรื่องกายวาจา

1.4 ดีในเรื่องกิริยาท่าทาง/อ่อนน้อมถ่อมตน

1.5 ดีในเรื่องยิ้มแย้มแจ่มใส/ให้ความเป็นมิตร/ไม่มีอคติ

1.6 ดีในเรื่องจิตใจ/เสียสละและเอื้อเฟื้อเกื้อกูล

3. เป็นผู้มีความรับผิดชอบสูง (Responsibility) คือ เป็นผู้มีความกระตือรือร้น ขยันหมั่นเพียร มีวินัยและ ซื่อสัตย์ นัยหนึ่งก็คือ “เป็นคนขยัน”

3.1 ขยันในเรื่องรับผิดชอบต่อตัวเอง

3.2 ขยันในเรื่องรับผิดชอบต่อผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือ

3.3 ขยันในเรื่องรับผิดชอบต่อผู้ใต้บังคับบัญชา

3.4 ขยันในเรื่องรับผิดชอบต่องาน/หน่วยงาน

4. เป็นผู้มีความวุฒิภาวะสูง (Maturity) คือ เป็นผู้ที่มีเหตุผล มีจิตใจมั่นคง เป็นผู้ใหญ่ทางอารมณ์ ไม่เสียอารมณ์โดยง่าย และยึดความถูกต้องโดยไม่หวั่นไหวอะไรง่าย ๆ นัยหนึ่งก็คือ “เป็นคนมั่นคง”

4.1 มั่นคงในเรื่องการใช้เหตุผลและข้อเท็จจริง

4.2 มั่นคงในเรื่องการกล้าพูด กล้าตัดสินใจ ไม่วิตกโลเล

4.3 มั่นคงในเรื่องความอดทน อดกลั้นต่อการทำความถูกต้อง ความดี

4.4 มั่นคงในเรื่องการกล้าเผชิญกับความเป็นจริง สิ่งที่จะต้องเผชิญ

สุพัตรา สุภาพ (2536 : 49 – 50) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้นำที่ดีไว้ดังนี้

1. ภูมิหลังและประสบการณ์ สามารถตัดสินใจสั่งการ วางแผน มีทักษะในการทำงาน ด้านต่าง ๆ

2. สถิติปัญญาและสุขภาพจิต ไม่ว่าจะด้านภาษาหรือการมีเหตุผล

3. มีเหตุผล สามารถแยกผิดถูกได้

4. มีความสามารถในการวินิจฉัย เป็นการรู้จักคิดอย่างลึกซึ้งและตัดสินใจได้ถูกต้อง

5. จดจำได้ โดยเฉพาะชื่อลูกน้อง หรือจำเรื่องราวต่าง ๆ ที่เคยให้สัญญาไว้

6. มีความรอบรู้ เป็นการเฝ้าหาความรู้อย่างกว้างขวาง รู้จักแยกแยะปัญหา นำมาวิเคราะห์ วินิจฉัย ตัดสินใจ เพื่อหุตาจะกว้างขวาง เป็นการศึกษาหาความรู้
7. ยืดหยุ่น เป็นการยืดหยุ่นต่อเหตุการณ์ไม่ถือตัวเป็นหลัก
8. มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถเข้ากับผู้อื่นได้ดี เพราะงานจะสำเร็จต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย ด้วยการรู้จักเคารพศักดิ์ศรีของผู้อื่น รวมทั้งต้องใจกว้างและไม่เข้าข้างตัวเอง
9. มีแรงจูงใจ เป็นแรงจูงใจที่ค่อนข้างจะสูงและทำอะไรที่ดีและเป็นประโยชน์หรือประสิทธิผล
10. เชื่อมั่นตัวเอง ไม่โลเล แต่ก็ไม่ใช้ประเภทไม่ฟังความคิดเห็นของใคร
11. มีปฏิภาณไหวพริบ สามารถแก้ไขปัญหตามสภาวะและโอกาสต่าง ๆ อย่างได้ผล
12. มีความซื่อสัตย์ ไม่คดโกง
13. มีความยุติธรรม ไม่ลำเอียง ให้ความเป็นธรรมแก่ทุกคน ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง
14. สอนงานคนอื่นได้เป็นการถ่ายทอดความชำนาญของตนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
15. เป็นนักฟังที่ดี เพื่อรับข้อมูลจากผู้อื่นและทำให้ผู้พูดเกิดกำลังใจที่เรารับฟังสิ่งที่ เขา

พูด

16. มีความคิดสร้างสรรค์ พยายามหาสิ่งที่ทำให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป
 17. น่าเชื่อถือเลื่อมใส เป็นการเลื่อมใสศรัทธาตนเอง และให้คนอื่นศรัทธาเราด้วย
 18. มีวินัย เคารพกฎเกณฑ์ และปฏิบัติตามมีความทะเยอทะยาน ความทะเยอทะยานจะเป็นแรงบันดาลใจให้เกิดความคิดริเริ่ม
- วิระวัฒน์ บัณฑิตามัย (2539 : 13 – 16) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติพึงประสงค์ของการเป็นผู้นำที่ดี ไว้ดังนี้

1. แสดงความเป็นของแท้ (Authenticity) หมายถึง ผู้นำต้องแสดงความเชื่อมั่นศรัทธาในสิ่งที่ตนยึดถือต่อค่านิยมเชิงสร้างสรรค์อย่างแท้จริง กระตุ้นและก่อให้เกิดความทะเยอทะยานสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีของ องค์การได้ สนับสนุนศรัทธาคำพูดของตนด้วยการกระทำ
2. การมีวิสัยทัศน์ (Vision) หมายถึง ผู้นำมีความสามารถพินิจวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมทั้งใน องค์การและนอกองค์การ ในแง่มุมของอดีตและปัจจุบัน คาดคะเนพยากรณ์และสร้างภาพ (Image) ฉายไปในอนาคตได้ ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงอะไร แล้วทำการสื่อสาร (Communication) ภาพดังกล่าวให้แก่ผู้เกี่ยวข้องทราบ
3. ต้องมีความกล้าตัดสินใจ (Decisiveness) คือ ต้องทำการตัดสินใจที่เหมาะสม ทันกาลและต้องตัดสินใจภายใต้ข้อมูลและทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ผู้นำที่ดีต้องกล้ารับผิดชอบต่อการตัดสินใจใด ๆ ที่เกิดขึ้น
4. แสดงความใส่ใจ (Focus) ผู้นำต้องเลือกที่จะใส่ใจและสนใจในบางเรื่อง ไม่ควรใส่ใจเสียเวลาในทุกเรื่องหรือให้ความสำคัญในทุก ๆ เรื่องเท่ากันหมด การจัดลำดับความสำคัญ ความเร่งด่วนของงานที่กำลังมีความหมายมาก
5. สร้างความรู้สึกประทับใจเป็นส่วนตัว (Personal Touch) ผู้นำที่ดีต้องสามารถสร้างศรัทธาและความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ใต้บังคับบัญชา รู้จักการใช้ช่องทางการสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการได้อย่างถูกกาลเทศะ สอบถามทุกข์สุขของผู้ใต้บังคับบัญชา รู้จักสร้างขวัญและกำลังใจ สิ่งหนึ่งที่สำคัญมากกับ

การเป็นผู้นำในยุคนี้นี้ คือ การรู้จักบริหารความประทับใจ (Impression Management) รู้จักโอกาสที่จะ “ชู” ภาพพจน์ของตนเองให้สูงเด่น หรือลดบทบาทให้น้อยลงให้ถูกกาลเทศะ

6. มีความสนใจในการสื่อสารและเก่งคน (Communication and People Skill) ทักษะการพูด ฟัง เขียน อ่านของผู้นำจะสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถของสมอง ผู้นำไม่สามารถจะทำงานทุกอย่างได้ด้วยตนเองภายใต้เวลาที่จำกัด ความสามารถสื่อสารและอาศัยการเก่งคน การมีเครือข่ายมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีจะสามารถทำให้ผู้นำสามารถร้องขอความช่วยเหลือ กระตุ้นแรงจูงใจ และใช้ “คน” ทำงานได้สำเร็จตามที่ผู้นำต้องการ

7. การพัฒนาตนเองอยู่เสมอ (Ever Forward) ผู้นำจะต้องพัฒนาลักษณะการทำงานให้ดียิ่งขึ้น เพื่อนำมาปรับปรุงการทำงานให้ดียิ่งขึ้น

จากคุณลักษณะผู้นำที่ดีที่ได้กล่าวมาแล้ว ย่อมชี้ให้เห็นว่าเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นจะต้องมีประจำตัวเสมอสำหรับผู้บริหารหรือผู้นำในองค์กร เพราะการเป็นผู้นำที่ดีนั้นเป็นการสร้างศรัทธา ความเลื่อมใสให้แก่ผู้ร่วมงานและบุคคลทั่วไป และยังเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งที่จะนำองค์กรหรือหน่วยงานนั้น ๆ ไปสู่จุดมุ่งหมายและความเจริญก้าวหน้า ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

1.1.1 คุณสมบัติของผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ

ผู้นำแต่ละคนมักจะมีคุณสมบัติแตกต่างกัน การเป็นผู้นำที่ดีจะต้องประกอบด้วยคุณลักษณะดังนี้ (ประภาส เจริญจิวิ. เอกสารวิชาการ : 3 – 8)

1. ลักษณะท่าทาง (การวางตัว) ตลอดจนการแต่งกายควรจะเป็นแบบอย่างที่ดี อากัปกริยาและลักษณะท่าทางจะต้องแสดงให้เห็นถึงความเป็นปรีชาญาณ และความเชื่อมั่น ความสามารถควบคุมสติอารมณ์ได้ดี เพราะผู้ที่ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ก็จะควบคุมคนอื่นไม่ได้เช่นกัน

การเสริมสร้างลักษณะท่าทางให้เกิดขึ้นในตัวผู้นำ ต้องปฏิบัติดังนี้

- 1.1 ฝึกตนเองให้มีอากัปกริยาและท่วงท่าที่มาตรฐานสูง
- 1.2 หลีกเลี่ยงความประพฤติที่หยาบคายและการใช้วาจาที่หยาบ
- 1.3 ถ้าชอบดื่มของมึนเมา ก็งดดื่มแต่พอควร
- 1.5 ยึดหลักสายกลางในการปฏิบัติตนทุกอย่าง
- 1.6 รักษาท่าทางให้มีความสง่าผ่าเผย และภูมิฐานจนติดเป็นนิสัย

2. ความกล้าหาญ คือ การควบคุมตนเองไม่ให้เกิดความกลัว กล้าเผชิญหน้ากับภัยอันตรายอย่างไม่สะทกสะท้านหรืออ่อนไหว ยืนหยัดในสิ่งที่ตนเห็นว่าถูกต้องแต่ในขณะเดียวกันจะต้องยอมรับในสิ่งที่ตนได้ทำ ผิดพลาดไป

การฝึกให้ตนเองเกิดความกล้าหาญ จะต้องปฏิบัติดังนี้

- 2.1 ศึกษาและทำความเข้าใจกับปฏิกิริยาของท่านที่มีต่อความรู้สึกในทางหวาดกลัว
- 2.2 ควบคุมความหวาดกลัวด้วยการทำจิตใจให้สงบ
- 2.3 จัดลำดับความคิดของท่านให้มีระเบียบแบบแผน อย่าตื่นกลัวอันตรายจนเกินไป
- 2.4 ถ้าเกิดความประหม่าที่จะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ก็จงบังคับตนเองให้กระทำในสิ่งเหล่านั้นให้จงได้ จนกว่าจะควบคุมไม่ให้เกิดความประหม่าขึ้นอีกต่อไป
- 2.5 ยอมรับคำตำหนิเมื่อเป็นฝ่ายผิด

3. ความเด็ดขาด ได้แก่ความสามารถตกลงใจโดยฉับพลัน และประกาศข้อตกลงใจนั้นออกมาด้วยท่าทางเอาจริงและชัดแจ้ง, *ชัดเจน*

การเสริมสร้างความเด็ดขาด จะต้องปฏิบัติดังนี้

- 3.1 ผูกตนเองให้มีความสนใจในการปฏิบัติ อย่าลังเลหรืออ้อมค้อม
- 3.2 ค้นหาความจริง พิจารณาให้ดีแล้วจึงออกคำสั่งด้วยความมั่นใจ
- 3.3 ตรวจสอบดูการตกลงใจที่ทำไปแล้วซ้ำอีกครั้งหนึ่งว่าถูกต้องและทันเวลาหรือไม่
- 3.5 วิเคราะห์การตกลงใจของผู้อื่น ถ้าตนเองไม่เห็นด้วยให้พิจารณาต่อไปว่าเหตุผลที่ตนไม่เห็นด้วยนั้นใช้ได้หรือไม่ เพราะอะไร

3.6 ขยายทัศนะของตนให้กว้างขวาง ด้วยการศึกษารูปแบบปฏิบัติของผู้อื่น และนำเอาผลสำเร็จหรือข้อผิดพลาดเหล่านั้นมาใช้ให้เป็นประโยชน์กับตน

4. ความเชื่อถือได้ คือ การปฏิบัติหน้าที่บางอย่างได้โดยถูกต้องไม่ผิดพลาด ซึ่งเป็นคุณสมบัติ อันหนึ่งที่ผู้นำควรเสริมสร้างให้มีขึ้น โดยปกติผู้บังคับบัญชาส่วนมากมักจะรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา แต่เมื่อใดที่ผู้บังคับบัญชาได้ให้ข้อตกลงใจขั้นสุดท้ายแล้ว ผู้ใต้บังคับบัญชาจะต้องให้การสนับสนุนอย่างแข็งขัน และตั้งใจปฏิบัติงานอย่างดีที่สุด

การเสริมสร้างตนเองให้เกิดความไว้วางใจของผู้บังคับบัญชา ควรปฏิบัติดังนี้

- 4.1 พยายามทำงานทุกชนิดที่ได้รับมอบหมายจนสุดความสามารถ
- 4.2 ผูกนิสัยให้เป็นคนตรงต่อเวลา
- 4.3 มีความแน่วแน่ในรายละเอียดต่าง ๆ
- 4.4 พยายามหลีกเลี่ยงข้อแก้ตัวต่าง ๆ
- 4.5 ปฏิบัติงานให้เป็นไปตามคำสั่งอย่างเคร่งครัด

5. ความอดทน ผู้นำที่ดีจะต้องมีความอดทนทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งวัดได้จากความสามารถที่จะยืนหยัดต่อความเจ็บปวด ความเมื่อยล้า ความเคร่งเครียด และความยากลำบากต่าง ๆ ความอดทนหมายถึงความร่วมมือถึงความสามารถที่เมื่อรับงานมาทำแล้วจะต้องสามารถดำเนินไปได้โดยตลอด

การเสริมสร้างความอดทน จะต้องปฏิบัติดังนี้

- 5.1 หลีกเลี่ยงการปฏิบัติที่ไม่จำเป็นอันเป็นเครื่องบั่นทอนพลังกายและใจ
- 5.2 ปลุกฝังนิสัยในการออกกำลังกาย เพื่อช่วยให้ร่างกายมีความแข็งแรงยิ่งขึ้นเพื่อความอดทนด้วยการทำงานที่ยากลำบาก
- 5.3 บังคับตนเองให้ฝืนทำงานต่อไปเมื่อรู้สึกเหน็ดเหนื่อย หรือฝืนใจทำเมื่อจิตใจเริ่มย่อท้อ
- 5.4 ทดสอบความอดทนของตนเองบ่อย ๆ ด้วยการบังคับตนเองให้ออกกำลังกายหนัก และฝึกจิตใจให้กล้าแข็ง

5.5 ทำงานทุกชนิดให้เสร็จเรียบร้อยและดีที่สุดเท่าที่จะทำได้

6. ความกระตือรือร้น คือ การแสดงออกซึ่งความสนใจอย่างจริงจังและมีจิตใจจดจ่ออยู่กับ การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความร่าเริงเบิกบาน อันจะเป็นตัวอย่างให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตาม

การเสริมสร้างให้เกิดความกระตือรือร้น จะต้องปฏิบัติดังนี้

- 6.1 ทำความเข้าใจและเชื่อมั่นในภารกิจของท่านที่ต้องปฏิบัติ
- 6.2 จงเป็นคนร่าเริงและเล็งผลเลิศ

6.3 อธิบายให้ผู้บังคับบัญชาทราบว่า ทำไมงานบางอย่างจึงไม่น่าสนใจ และไม่น่าทำแต่ก็ต้องทำ

6.4 ยกย่องชมเชยเมื่อทำงานได้สำเร็จ

6.5 อย่าทำให้เกิดความเบื่อหน่ายต่องาน ควรจัดให้มีเวลาว่างไว้ช่วงหนึ่งทุกวัน เพื่อให้จิตใจคลายความวิตกกังวลต่องานในหน้าที่ และมีเวลาพักผ่อน

7. ความคิดริเริ่ม เป็นการแสวงหาแนวทางมาทำ และเริ่มหาหนทางปฏิบัติถึงแม้จะไม่มีคำสั่งให้ปฏิบัติ ความคิดริเริ่มเป็นสิ่งที่ทหารทุกยศชั้นจะขาดเสียมิได้ ผู้บังคับบัญชาควรหาทางกระตุ้นให้ผู้บังคับบัญชาเกิดความคิดริเริ่ม ด้วยการมอบหมายงานที่เหมาะสมกับตำแหน่งและชั้นยศของแต่ละคนให้ทำ โดยผู้บังคับบัญชาคอยกำกับดูแลอย่างถูกต้อง นับได้ว่าความคิดริเริ่มมีความสำคัญมาก เฉพาะอย่างยิ่งในสมัยสงครามปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างรวดเร็ว และจะพบว่าสิ่งที่ไม่คาดฝันมักเกิดจะขึ้นอยู่เสมอ

การเสริมสร้างความคิดริเริ่มนั้น มีหลักปฏิบัติดังนี้

7.1 ต้องมีความตื่นตัวตลอดเวลาทั้งกายและใจ

7.2 ฝึกตนเองให้เกิดความสำนึกในงานที่จะต้องทำ และทำโดยไม่มีใครมาสั่งและทำโดยปราศจากความลังเล แต่ทั้งนี้ต้องมีการไตร่ตรองให้รอบคอบเสียก่อน

7.3 ฝึกให้เกิดความหวัง โดยคิดวางแผนไว้ล่วงหน้า

7.4 แสดงหวัความรับผิดชอบ และยอมรับผิดชอบโดยทันที

7.5 ฝึกรู้จักเลือกหนทางปฏิบัติที่เกิดผลดีที่สุด และมีประสิทธิภาพสูงสุด

8. ความซื่อสัตย์สุจริต คุณลักษณะสิ่งหนึ่งที่ผู้นำจะขาดเสียมิได้ก็คือ ความซื่อสัตย์สุจริตซึ่ง หมายถึง ความเที่ยงตรงแห่งอุปนิสัย และยึดมั่นอยู่ในหลักแห่งศีลธรรมอันดีงาม รักความจริง ผู้ที่ไม่มีความซื่อสัตย์สุจริตจะเป็นที่เสียหายอย่างมาก อาจจะทำให้การปฏิบัติของส่วนรวมต้องพังพินาศโดยสิ้นเชิง ซึ่งจากประวัติศาสตร์ก็ได้พิสูจน์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดีมาแล้ว

หลักในการปฏิบัติเพื่อทำให้เกิดความซื่อสัตย์สุจริต มีดังนี้

8.1 ฝึกให้เป็นผู้มี ความซื่อสัตย์และรักษาคำพูดตลอดเวลา คำพูดทุกคำจะต้องมีความถูกต้อง และตรงต่อข้อเท็จจริงทั้งในเรื่องของทางราชการและส่วนตัว

8.2 จงยืนหยัดในเรื่องเชื่อหลังจากที่ได้พิจารณาอย่างถี่ถ้วนแล้วว่าถูกต้อง

8.3 จงยึดถือเอาความซื่อสัตย์ ความสำนึกในหน้าที่การงานและหลักของศีลธรรมอันดีงามอยู่เหนือสิ่งอื่นใด

9. ความพินิจพิเคราะห์ คือ การใคร่ครวญโดยใช้เหตุผล เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงและหาหนทางแก้ไขที่น่าจะเป็นไปได้ เพื่อนำไปใช้ในการตกลงได้โดยถูกต้อง

การเสริมสร้างให้เกิดความพินิจพิเคราะห์นั้น จะต้องพึงปฏิบัติดังนี้

9.1 ฝึกการประมาณสถานการณ์อยู่เสมอ

9.2 คาดหมายเหตุการณ์ต่าง ๆ ไว้ล่วงหน้าว่าที่จะต้องตกลงในอย่างไร เมื่อถึงเวลาจะต้องใช้ จะได้เตรียมการได้อย่างถูกต้อง

9.3 หลีกเลี่ยงอย่าให้มีการตกลงใจชนิดหุนหันพลันแล่น

9.4 ติปัญหาให้แตกโดยใช้หลักสามัญสำนึก

10. ความยุติธรรม ได้แก่ การไม่ลำเอียงเข้าข้างใคร และมีความเสมอต้นเสมอปลายในการบังคับบัญชา ความยุติธรรมหมายความว่าความร่วมใจไปถึงการให้รางวัลและการลงโทษแก่ผู้กระทำตามควรแก่กรณีด้วยสิ่งที่จะมา บันทอนทำลายขวัญของทหารภายในหน่วยได้อย่างมากก็คือ การที่ผู้บังคับบัญชาขาดความยุติธรรมนั่นเอง

การเสริมสร้างให้เกิดความยุติธรรม จะต้องปฏิบัติดังนี้

10.1 เมื่อใช้อำนาจลงโทษต้องมีความเที่ยงธรรม คงเส้นคงวา ปฏิบัติโดยทันทีและโดยไม่เห็นแก่หน้าผู้ใด ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง

10.2 พิจารณาโทษของแต่ละคน เป็นไปด้วยความเหมาะสมโดยใช้เหตุผลและความยุติธรรม

10.3 อย่าลงโทษบุคคลทั้งคณะ เพราะความผิดบุคคลเพียงคนเดียว

10.4 พยายามให้แต่ละคนเกิดความรู้สึกรู้ว่า การลงโทษเป็นเพียงโทษชั่วคราวเท่านั้น แต่การปรับปรุงตัวให้ดีขึ้นเป็นสิ่งพึงประสงค์อันถาวร

10.5 ต้องรู้จักคุณค่าของผู้ได้บังคับบัญชาด้วยการชมเชย หรือให้รางวัลอย่างเพียงแต่คิดจะลงโทษแต่อย่างเดียว

10.6 ต้องซื่อตรงต่อตนเอง และสำรวมจิตใจของท่านว่ามีอคติใด ๆ แอบแฝงอยู่หรือไม่ ถ้ามีจะใช้ความอดสาหัสขจัดอคติให้หมดไป

11. ความรอบรู้ความสามารถ ผู้นำที่ดีต้องมีความรู้ โดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่ของตน ความรอบรู้ไม่ควรจำกัดอยู่เพียงวิชาทหารเท่านั้น จะต้องรวมไปถึงข่าวสารทั่วไปที่ควรทราบ เช่น เหตุการณ์ทั้งภายในและต่างประเทศ ทั้งนี้เพราะปัจจุบันนี้ทุกสิ่งทุกอย่างก้าวหน้าไม่หยุดยั้ง ถ้าผู้นำหยุดอยู่กับที่ไม่ติดตามให้ทัน อีกไม่นานจะพุดกับใครไม่รู้เรื่อง ในที่สุดก็จะกลายเป็นผู้นำที่ล้าหลังหมดความเชื่อถือ การศึกษาหาความรู้นั้นไม่ใช่กระทำโดยวิธีหาจากประสบการณ์อย่างเดียว แต่จะต้องศึกษาและเรียนรู้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น ๆ ด้วย ไม่มีอะไร ที่จะดึงดูดความเชื่อมั่นและความเชื่อถือในตัวผู้บังคับบัญชาได้รวดเร็วเท่ากับความรอบรู้ที่ผู้บังคับบัญชาแสดงออกมา

การเสริมสร้างให้เกิดความรอบรู้ความสามารถ จะต้องปฏิบัติดังนี้

11.1 จงเป็นคนตื่นตัว รู้จักฟัง รู้จักสังเกต และศึกษาค้นคว้าในเรื่องที่ตนยังไม่มี ความเข้าใจหรือเข้าใจไม่ดีพอ

11.2 ฝึกนิสัยให้ชอบสนทนาในเรื่องที่เป็นงานเป็นงานมีสาระ เป็นประโยชน์

11.3 จัดให้มีห้องสมุดส่วนตัว ศึกษาหาความรู้จากหนังสือคู่มือ ข้อเขียน หรือบทความต่าง ๆ

11.5 อ่านหนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสาร ข่าวสารต่าง ๆ ตลอดจนข่าวทางวิทยุและโทรทัศน์เฉพาะส่วนที่เสนอข่าวที่ถูกต้อง

11.6 ประเมินค่าประสบการณ์ของตนเอง โดยเปรียบเทียบกับประสบการณ์ของผู้อื่น

12. ความจงรักภักดี เป็นคุณสมบัติของบุคคลที่มีจิตใจเชื่อถือ และยึดมั่นต่อประเทศชาติต่อกองทัพ ต่อหน่วย ต่อผู้บังคับบัญชา ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

การเสริมสร้างให้เกิดความจงรักภักดี ควรปฏิบัติดังนี้

12.1 จงยืนหยัดต่อสู้เพื่อประเทศชาติ เพื่อกองทัพ เพื่อหน่วย เพื่อผู้บังคับบัญชา เพื่อผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้มีส่วนร่วมอื่น ๆ เมื่อเห็นว่าถูกกล่าวหาอย่างไม่เป็นธรรม

12.2 ฝึกทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสุดความสามารถ และสนับสนุนข้อตกลงใจของผู้บังคับบัญชาด้วยความเต็มใจ

12.3 ยานำเรื่องส่วนตัวของผู้บังคับบัญชาในทางที่เสื่อมเสียไปเล่าให้ผู้อื่นฟัง

12.4 ยาวินิจฉัยวิจารณ์ผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือต่อผู้บังคับบัญชา

12.5 อย่าถกเถียงปัญหาเกี่ยวกับการบังคับบัญชานอกหน่วยของตนจะต้องพิจารณาไตร่ตรอง ให้รอบคอบเสียก่อน

13. ความรู้จักกาลเทศะ คือ ความสามารถที่จะเข้ากับบุคคลอื่นได้อย่างราบรื่น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ทั้งนี้เพราะรู้ว่าควรจะทำหรือทำอะไรในสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้โดยถูกต้องเหมาะสมในเวลาอันควร โดยมีความเข้าใจในธรรมชาติและความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น

หลักปฏิบัติในการเสริมสร้างให้เกิดความรู้จักกาลเทศะ มีดังนี้

13.1 จงเป็นผู้มีมารยาท และมีจิตใจร่าเริงเบิกบาน

13.2 จงใส่ใจพิจารณาในตัวบุคคลอื่น

13.3 ศึกษาแนวทางปฏิบัติของนายทหารที่ประสบผลสำเร็จ และมีชื่อเสียงในทางด้านมนุษยสัมพันธ์

13.4 ศึกษาบุคลิกภาพของคนแต่ละประเภทที่แตกต่างกัน เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติและพฤติกรรมของมนุษย์

13.5 เสริมสร้างนิสัยในการที่จะให้ความร่วมมือกับผู้อื่นด้วยความเต็มใจ

13.6 ปฏิบัติต่อผู้อื่นเช่นเดียวกับที่ตนต้องการให้ผู้อื่นปฏิบัติต่อตน

13.7 ต้องรู้ว่าเมื่อใดควรจะทำทุกอย่างเป็นทางการ และไม่เป็นการ

14. ความไม่เห็นแก่ตัว คือ การที่ไม่ฉวยโอกาสตักตวงความสุข หรือผลประโยชน์ส่วนตัว โดยไม่คำนึงว่าผู้บังคับบัญชาหรือผู้อื่นจะได้รับความเดือนร้อนหรือไม่ การเป็นผู้นำที่แท้จริงจะต้องเป็นผู้ที่ร่วมเป็นร่วมตายกับผู้บังคับบัญชาเสมอ

การเสริมสร้างให้เกิดความไม่เห็นแก่ตัว จะต้องปฏิบัติดังนี้

14.1 หลีกเลี่ยงใช้ตำแหน่งหน้าที่หรือยศชั้น เพื่อเอาเปรียบผู้บังคับบัญชา

14.2 ควรเฉลี่ยผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่ได้มาเพื่อสวัสดิการของหน่วยให้กับผู้บังคับบัญชาโดยทั่วถึงกัน

14.3 รับพิจารณาข้อเดือดร้อนหรือปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้บังคับบัญชา และช่วยขจัดปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้นเท่าที่จะทำได้

14.4 ให้บำเหน็จรางวัลหรือคำชมเชยแก่ผู้บังคับบัญชาที่ปฏิบัติงานดีเด่นอย่างสม่ำเสมอ

2.1.9 ทฤษฎีลักษณะความเป็นผู้นำ

โรส และเฮนดรี (Ros and Hendry. n.d.) สรุปความคิดรวบยอด เกี่ยวกับลักษณะความเป็นผู้นำมีสามอย่างใหญ่ ๆ คือ

1. ลักษณะความเป็นผู้นำ เป็นคุณสมบัติที่อยู่ภายในตัวผู้นำแต่ละคน (Leadership as trait within Individual leader) ในสมัยก่อนเชื่อกันว่า ความเป็นผู้นำนั้นเป็นผลมาจากพันธุกรรม คือมีลักษณะความ

เป็นผู้นำมา ตั้งแต่เกิด (Leaders were born, not made) แต่ปัจจุบันเชื่อกันว่า ลักษณะความเป็นผู้นำนั้นสามารถที่จะปลูกฝัง และ เรียนรู้ให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลได้ (Leaders are made, not born)

2. ลักษณะความเป็นผู้นำขึ้นอยู่กับกลุ่มและสถานการณ์ (leadership as a Function of the Group) ลักษณะความเป็นผู้นำนั้นเป็นโครงสร้างทางสังคม หรือกลุ่มมากกว่าบุคคล กล่าวคือ สัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interindividual Relationship) ภายในกลุ่มหนึ่ง ๆ จะถูกกำหนดด้วยโครงสร้างของกลุ่ม มากกว่าบุคลิกภาพของบุคคลเพียงคนเดียว แล้วสถานการณ์ของกลุ่มก็ก่อให้เกิดผู้นำขึ้น ฉะนั้น ความเป็นผู้นำจึงเป็นลักษณะธรรมชาติ หรือเป็น คุณสมบัติหนึ่งของกลุ่มและสถานการณ์

สต็อกคิลล์ (Stogdill, 1974 : 17-23) ยังได้ให้ทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะความเป็นผู้นำไว้ดังนี้

1. Great Man Theory ทฤษฎีนี้เหมือนกับทฤษฎีว่าด้วย Trait Theory of Leadership ที่เชื่อว่าลักษณะผู้นำนั้นมีมาแต่กำเนิด

2. Environment Theories เชื่อว่า ลักษณะความเป็นผู้นำนั้นเกิดจากสภาพแวดล้อม เวลา สถานที่ และโอกาส

3. Personal – Situation Theory มีความเชื่อว่า ความเป็นผู้นำนั้นนอกจากสถานการณ์และสภาวะแวดล้อม ความสามารถเฉพาะตัวก็มีส่วนประกอบด้วย ทั้งนี้ ผู้นำจะต้องเป็นผู้ที่ฉลาด สามารถรวมทั้งมีเพื่อนร่วมงานที่ดีด้วย

4. Interaction – Expectation Theory ทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบสามประการ คือ การกระทำ (Action) การปฏิสัมพันธ์ (Interaction) และสามัญสำนึก (Sentiment) โดยเชื่อว่าผู้ที่จะเป็นผู้นำนั้นจะต้องมีความสามารถในการกระทำ มีมนุษยสัมพันธ์และมีการควบคุมทางใจที่ดีและเหมาะสมกับเหตุการณ์

5. Humanistic Theory เชื่อว่าผู้นำนั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีความเข้าใจในลักษณะทางธรรมชาติของจิตมนุษย์ว่า มีความต้องการอะไร บุคคลแต่ละคนในกลุ่มเดียวกันมีความนึกคิดและต้องการอะไร หากผู้ที่ผู้นำเข้าใจและสนองความต้องการเหล่านั้นก็จะสามารถทำให้กลายเป็นผู้นำในกลุ่มอย่างแท้จริง

6. Exchange Theory เชื่อว่าลักษณะทางธรรมชาติของมนุษย์นั้นจะคิดอยู่เสมอว่า การที่ตนให้อะไรแก่ผู้อื่นนั้นย่อมต้องการได้สิ่งตอบแทนที่คุ้มค่ากัน หรือดีกว่า ฉะนั้น ผู้ที่จะเป็นผู้นำจะถูกผู้ตามในกลุ่มคิดอยู่เสมอว่า ถ้าตนให้ความร่วมมือตามที่ผู้นำขอแล้ว ผลตอบแทนจะคุ้มค่ากัน ถ้าผู้นำสามารถให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่ากันได้แล้ว ผู้นำย่อมเป็นที่ยอมรับของผู้ตามอื่น ๆ ในกลุ่มด้วย

ทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นผู้นำของ ฮอดจ์ และจอห์นสัน (Hodge and Johnson, 1970 : 255 – 259) มีดังนี้

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำ (The Trait Theory) มีสมมติฐานว่า ผู้นำที่ประสบความสำเร็จจะมีลักษณะบุคลิกภาพ หรือคุณสมบัติพิเศษที่เกื้อกูลให้ประสบความสำเร็จ

2. ทฤษฎีทางสถานการณ์ (The Situational Theory) มีสมมติฐานว่า บุคคลที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้นำที่เหมาะสมที่สุดในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งก็เพราะเกิดจากลักษณะของกลุ่มที่เขาเป็นผู้นำ

3. ทฤษฎีการเป็นผู้ตาม (The Followership Theory) มีสมมติฐานว่า เครื่องบ่งชี้ คุณภาพของผู้นำก็คือ คุณภาพของผู้ตาม วิธีที่ดีที่สุดในการประเมินผลคุณค่าของผู้นำ ก็คือ การวิเคราะห์ผู้ตาม

4. ทฤษฎีของผลรวม (The Felectic Theory) ทฤษฎีนี้เกิดจากการนำเอาคำอธิบายของทฤษฎีต่าง ๆ มารวมกัน เพื่อที่จะอธิบายการเป็นผู้นำ

วรเชษฐ สุขแสง. (2528 : 32) กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นผู้นำไว้ 4 ประการ คือ

1. ความเป็นผู้นำเป็นลักษณะทางพันธุกรรมเป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด (Leadership – as Trait)
2. ความเป็นผู้นำเกิดขึ้นได้เนื่องมาจากตำแหน่งหน้าที่การงาน การทำงานในตำแหน่งใดย่อมมีลักษณะความเป็นผู้นำอันเนื่องมาจากการดำรงตำแหน่งนั้นตามมา (Leadership – as Position)
3. ความเป็นผู้นำได้มาเนื่องจากสถานการณ์ทำให้เกิดขึ้น บางสถานการณ์ต้องการคนที่มีคุณสมบัติแบบหนึ่ง หากผู้ใดมีคุณสมบัติเช่นนั้นพร้อมอยู่แล้ว ก็จะกลายเป็นผู้นำได้ (Leadership – as Situation)
4. พฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มทำให้เกิดความต้องการและวัตถุประสงค์ที่ จะทำให้เกิดความต้องการผู้นำแบบนั้น ๆ ขึ้นมา ฉะนั้นการที่จะมีผู้นำแบบใด จึงขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของกลุ่มเป็นไปในลักษณะใด (Leadership – as Functional Roles of Member)

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นผู้นำ

2.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

ดรัมโบลท์ (Drumbolt. 1975 : 307 – 314) ได้ทำการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมนอกหลักสูตรกับลักษณะความเป็นผู้นำ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างลักษณะความเป็นผู้นำกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเท่ากับ .45 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างลักษณะความเป็นผู้นำกับคะแนนการสอบคณิตศาสตร์ เท่ากับ .27 ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้เขาได้อธิบายว่าค่าสหสัมพันธ์ระหว่างลักษณะความเป็นผู้นำกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถทั่วไป และคะแนนจากการสอบวิชาคณิตศาสตร์ ต่างก็สัมพันธ์สอดคล้องกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และเมื่อเขาทำคะแนนทางการเรียนอยู่ในระดับสูง มีความโน้มเอียงที่จะเป็นผู้นำได้มากกว่าผู้ที่มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำ เพราะกลุ่มที่เรียนเก่งจะมีความเชื่อมั่นในตัวเองดีกว่า และเข้าสังคมได้ดีกว่า

บาร์ทเลทท์ (Barlett. 1959 : 384 – 385) ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องคุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้นำ โดยใช้วิธีหาค่า สหสัมพันธ์ระหว่างความเป็นผู้นำกับคุณลักษณะต่าง ๆ ปรากฏผลดังนี้

1. สหสัมพันธ์ระหว่างการเป็นผู้นำกับการตัดสินใจดีมีค่า .84
2. สหสัมพันธ์ระหว่างการเป็นผู้นำกับการรู้จักวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลมีค่า .83
3. สหสัมพันธ์ระหว่างการเป็นผู้นำกับการรู้จักตอบคำถามต่าง ๆ อย่างฉลาดมีค่า .82
4. สหสัมพันธ์ระหว่างการเป็นผู้นำกับการมีความคิดดีมีค่า .81
5. สหสัมพันธ์ระหว่างการเป็นผู้นำกับความสามารถทำสิ่งสำคัญต่าง ๆ ได้ดีมีค่า .81
6. สหสัมพันธ์ระหว่างการเป็นผู้นำกับการเป็นผู้มีเหตุผลที่มีค่า .81
7. สหสัมพันธ์ระหว่างการเป็นผู้นำกับความสามารถให้คำแนะนำคนอื่น ๆ ได้มีค่า .80

นอกจากนี้ ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการเป็นผู้นำกับคุณลักษณะอื่น ๆ ที่สำคัญรองลงมา คือ

1. สหสัมพันธ์ระหว่างการเป็นผู้นำกับการเป็นคนสูงงานหนักมีค่า .65
2. สหสัมพันธ์ระหว่างการเป็นผู้นำกับการเป็นคนรักของคนทั่ว ๆ ไปมีค่า .57
3. สหสัมพันธ์ระหว่างการเป็นผู้นำกับความเป็นมิตรกับคนทั่วไปมีค่า .55
4. สหสัมพันธ์ระหว่างการเป็นผู้นำกับความสดชื่นร่าเริงอยู่เสมอ มีค่า .54
5. สหสัมพันธ์ระหว่างการเป็นผู้นำกับการมีบุคลิกภาพดีมีค่า .51
6. สหสัมพันธ์ระหว่างการเป็นผู้นำกับการมีความตั้งใจในการทำงานมีค่า .50

7. สหสัมพันธ์ระหว่างการเป็นผู้นำกับการรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นมีค่า .47
8. สหสัมพันธ์ระหว่างการเป็นผู้นำกับการมีความรับผิดชอบมีค่า .44
9. สหสัมพันธ์ระหว่างการเป็นผู้นำกับการเป็นคนฉลาดมีค่า .38
10. สหสัมพันธ์ระหว่างการเป็นผู้นำกับการรู้จักกาลเทศะมีค่า .36
11. สหสัมพันธ์ระหว่างการเป็นผู้นำกับการรู้จักสมาชิกในกลุ่มของตนดีมีค่า .31

ทอร์เรนซ์ (Torrance. 1962 : 123 – 124) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์กับพฤติกรรมด้านความเป็นผู้นำ แล้วพบว่า เด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงจะมีความสามารถด้านความเป็นผู้นำเพิ่มขึ้นตามลำดับ ชั้นเรียน เป็นการแสดงให้เห็นชัดว่าไม่จำเป็นที่จะทำการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างที่นักเรียนมีบุคลิกภาพต่าง ๆ กัน คือกลุ่ม ตัวอย่างที่มีบุคลิกเฉพาะบางประการ ผลการวิจัยที่ได้ย่อมสอดคล้องกัน คือยังอยู่ในระดับชั้นเรียนที่สูงขึ้น เด็กย่อมมีลักษณะความเป็นผู้นำสูงขึ้นตามลำดับด้วย

ฟลาเฮอร์ตี (Flaherty. 1967 : 377 – 378) ได้ศึกษากับนิสิตปีที่ 1 จำนวน 111 คน โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม California Psychological Inventory แล้วเก็บข้อมูลไว้ หลังจากนั้นอีกสี่ปี เมื่อนิสิตกลุ่มตัวอย่างกำลังศึกษาอยู่ปีที่ 4 เขาจึงให้นิสิตกลุ่มเดียวกันนี้เลือกว่าใครในกลุ่มที่เหมาะสม หรือควรจะเป็นผู้นำ และใครไม่ควรหรือไม่มีความเป็นผู้นำโดยใช้สัมคมมิติ ปรากฏว่าได้ผู้นำ 22 คน และไม่ใช่นำ 72 คน เขาได้ทำการศึกษเปรียบเทียบ ความแตกต่างทางบุคลิกภาพบางประการของกลุ่มผู้นำ และผู้ตาม โดยใช้เครื่องมือชุดเดิมปรากฏ ผู้นำมีการยอมรับตนเอง และมีลักษณะความเข้มแข็งมากกว่ากลุ่มที่ไม่เป็นผู้นำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .001$) นอกจากนั้นยังพบ อีกว่า ผู้นำมีความแตกต่างกับผู้ไม่ได้เป็นผู้นำ ในด้านการเป็นสมาชิกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .001$) ซึ่งหมายความว่า ผู้นำมีการยอมรับตนเองหรือมีมีโนภาพแห่งคนสูงกว่าผู้ตาม

แอสเซล และทรอ (Cassel and Traw. n.d.) ได้ทำการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบลักษณะความเป็นผู้นำระหว่างชั้นปีที่ 1 และปีที่ 2 ของโรงเรียนไฮสกูลแห่งหนึ่ง โดยเปรียบเทียบจากนักเรียนที่มีสมรรถภาพทางการเรียนดี มีระดับอายุใกล้เคียงกันและมีเชื้อชาติเดียวกัน จำนวนชั้นละ 70 คน เขาใช้ข้อทดสอบฉบับหนึ่งกำหนดค่านิยมของการเป็นผู้นำและหลักการตัดสินใจของผู้นำ พบว่า นักเรียนชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 มีความสามารถในการทำคะแนนเกี่ยวกับลักษณะความเป็นผู้นำแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญซึ่งอธิบายไว้ว่า ระดับชั้นเรียนไม่มีส่วนสำคัญของลักษณะความเป็นผู้นำแต่อย่างใด เพราะมีความสามารถในการทำแบบทดสอบได้ไม่แตกต่างกันมากนัก

สต็อกดิลล์ (Stogdill. 1969 : 91 – 113) ได้ศึกษาลักษณะต่าง ๆ ของความเป็นผู้นำสัมพันธ์กับองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

1. ความสามารถทางด้านสติปัญญา ด้านภาษา การตัดสินใจ
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การงาน การสังคม
3. ความรับผิดชอบ ความเชื่อถือได้ ความเชื่อมั่นในตนเอง
4. ความร่วมมือกับกลุ่ม ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสังคมเก่ง
5. ลักษณะแสดงตัว มีคนรู้จักมาก
6. มีอารมณ์มั่นคง มีอารมณ์ขัน
7. ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม

เบลล์ (Bales. n.d.) ซึ่งกระทำกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยฮาร์เวิร์ด จำนวน 150 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักคิด (Idea Men) และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นที่ชอบพอรักใคร่ของสมาชิก ส่วน

มากจะเป็นผู้ที่มีลักษณะความเป็นผู้นำได้ดีที่สุด นอกจากนั้นเขายังพบอีกว่า ผู้ที่จะเป็นผู้นำที่ดี (Good Leader) จะมีองค์ประกอบเหล่านี้สูง

1. ความสำเร็จและความเด่น
2. ช่วยเหลือกลุ่มได้รับความสำเร็จ
3. มีความสามารถในการเข้าใจสังคม (จุมพล พูลภัทรนาวิน. 2515 : 17 – 18)

บาร์ช (Baruch. 1949 : 4 – 5) ดักเกอร์ (Dugger. 1969 : 1817 – A) และสไตร์ (Stires. 1970 : 3511 – A) ศึกษาเรื่องความเป็นผู้นำ พบว่า ผู้นำต้องเป็นบุคคลที่ความเชื่อมั่นในตนเองสูง

2.2.2 งานวิจัยในประเทศ

ผ่องพรรณ อยู่ประเสริฐ (2521 : 70) ได้ศึกษาความแตกต่างระหว่างลักษณะการเป็นผู้นำของนิสิตที่เป็นผู้นำและไม่เป็นผู้นำ โดยใช้ นิสิตชายหญิงจำนวนเท่ากันกลุ่มละ 50 คน สำหรับการวัดลักษณะความเป็นผู้นำ ใช้แบบสอบถาม The Leadership Ability Evaluation (LAE) เป็นเครื่องมือสำหรับวัด โดยแบ่งลักษณะการเป็นผู้นำออกเป็นสี่แบบ คือ

1. ลักษณะการเป็นผู้นำแบบปล่อยตามสบาย (Laissez – faire)
2. ลักษณะการเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย และคำนึงถึงความต้องการของทุก ๆ ฝ่ายในการบริหารงาน (Democratic – co – operative)
3. ลักษณะการเป็นผู้นำแบบอิตินิยม และผู้นำชอบยอมตามคนอื่น (Autocratic Submissive)
4. ลักษณะการเป็นผู้นำแบบอนินิยมและผู้ที่มียุติธรรมออกมาในทางก้าวร้าว (Autocratic – aggressive)

ผลการศึกษา พบว่า

1. มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระหว่างกลุ่มที่เป็นผู้นำและกลุ่มนิสิตที่ไม่เป็นผู้นำในลักษณะ 1,2 และ 3 แต่ลักษณะที่ 4 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. ลักษณะการเป็นผู้นำในทุก ๆ ลักษณะ ตามแบบสอบถาม LEA นั้น เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับแต่ละประเภทระหว่างกลุ่มนิสิตชายที่เป็นผู้นำ และกลุ่มนิสิตหญิงที่เป็นผู้นำ ปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
3. ลักษณะการเป็นผู้นำ ในทุกลักษณะตามแบบสอบถาม LEA นั้น เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับในแต่ละประเภท ระหว่างนิสิตชายไม่เป็นผู้นำ และนิสิตหญิงที่ไม่เป็นผู้นำก็ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ยาใจ รีละชาติ (2521 : 118) ได้ศึกษาพฤติกรรมความเป็นผู้นำของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในภาคตะวันออก เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์และนำข้อเสนอที่ได้จากการวิจัยมาเป็นแนวทางในการเสนอแนะการปลูกฝังคุณลักษณะความเป็นผู้นำให้กับนักเรียน พบว่า คุณลักษณะความเป็นผู้นำ ที่นักเรียนเลือก ซึ่งอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าพฤติกรรมที่พึงประสงค์ คือ ความรับผิดชอบ ความคิดสร้างสรรค์ และการวางแผน นอกจากนี้ยังได้เสนอแนะแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรพัฒนาคุณลักษณะความเป็นผู้นำด้านความรับผิดชอบ ความคิดสร้างสรรค์และการวางแผนเป็นพิเศษ

จุฑามาศ ใจนักรบ (2523 : 86 – 90) ได้ทำการศึกษาวิจัยในกลุ่มนักเรียนเตรียมทหารรุ่นปี พ.ศ. 2527 เกี่ยวกับคุณภาพของนักเรียนเตรียมทหาร ซึ่งปรากฏคุณภาพของนักเรียนเตรียมทหารรุ่นปี พ.ศ. 2527 พังมี 13 ด้าน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. ลักษณะสมบัติแห่งภาวะผู้นำ (Leadership Traits) ประกอบด้วยคุณภาพ 5 ด้าน คือ สติ ปัญญา ร่างกาย อุปนิสัย นิสัย และอารมณ์ ซึ่งลักษณะคุณภาพที่สำคัญมีดังต่อไปนี้ คือ ความซื่อสัตย์ ยอมรับความสามารถของผู้อื่น มีสุขภาพจิตดี ตรงต่อเวลา สำนึกในหน้าที่ และความรับผิดชอบ มีอารมณ์หนักแน่น มั่นคง เป็นต้น

2. ลักษณะสมบัติแห่งความรู้ความสามารถทางวิชาการ (Academic Traits) ประกอบด้วยคุณภาพทางวิชาการ 8 ด้าน โดยมีความรู้ในด้านวิชาการ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย สังคมศาสตร์ พลานามัย และศิลปศาสตร์ และมีความสามารถที่สำคัญคือ มีความสามารถในการร่ายน้ำ การฝึกทำบุคลิกมือเปล่า แกว่งตัว มีความสามารถอ่าน ฟัง พูด เขียนหนังสือได้เป็นอย่างดี มีคุณสมบัติผู้ดี สามารถป้องกันตัวและฝึกกายบริหารเป็นหมู่ได้ เป็นต้น

จากการวิจัยในครั้งนี้ยังพบว่า นอกจากทหารควรจะต้องมีความรู้ทางวิชาการแล้ว ยังต้องมีบุคลิกภาพหรือลักษณะความเป็นผู้นำอีกด้วย ลักษณะทั้งสองจะต้องมีควบคู่กันไป จะมีเพียงอย่างหนึ่งอย่างใดไม่ได้

ตำรวจ จินดารัตน์ (2524 : 175 – 185) ได้ทำการศึกษาวิจัยเพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูและนักเรียน โรงเรียนเตรียมทหารเกี่ยวกับความสอดคล้องของหลักสูตรวิชาศาสตร์โรงเรียนเตรียมทหาร กับคุณลักษณะที่ต้องการของตำรวจและทหาร การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย โดยผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น 2 ชุด ชุดแรกเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่ต้องการของตำรวจ และทหารในแต่ละเหล่า ใช้ตัวอย่างประชากรอาชีพตำรวจและทหารต่างกัน 4 เหล่า คือ ทหารบก ทหารเรือ ทหารอากาศ และตำรวจ ชุดที่สองเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความสอดคล้องของคุณลักษณะที่ต้องการซึ่งคัดเลือกจากแบบสอบถามชุดที่หนึ่ง กับหลักสูตรวิชาศาสตร์โรงเรียนเตรียมทหาร ในส่วนที่เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาและกระบวนการเรียนการสอนวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ใช้ตัวอย่างประชากรครู 29 คน และนักเรียนเตรียมทหาร 499 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า จากการทดสอบค่าที่ ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 และ .01 ทุกข้อ รวม 42 ข้อ แยกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านความเป็นผู้นำ และด้านความรู้ ในจำนวนนี้เป็นคุณลักษณะของทหารบก 30 ข้อ ทหารเรือ 10 ข้อ ทหารอากาศ 27 ข้อ และตำรวจ 23 ข้อ คุณลักษณะเหล่านี้มีทั้งที่แตกต่างกันทุกเหล่า และร่วมกัน 2 หรือ 3 หรือ 4 เหล่า ซึ่งแต่ละเหล่าจะมีลักษณะด้านความเป็นผู้นำ ดังนี้

ทหารบก มี 27 คุณลักษณะ คือ มีกำลังกายเข้มแข็ง มีบุคลิกลักษณะดี สง่าผ่าเผย มีความอดทนทั้งร่างกายและจิตใจ มีความกล้าหาญ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสามารถใช้ความคิดได้อย่างว่องไว และตื่นตัวอยู่เสมอ มีความคิดอย่างสมเหตุสมผล มีดุลยพินิจหรือการวินิจฉัยดี มีจิตใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มองเห็นการณ์ไกล มีความยุติธรรม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ มีมนุษยสัมพันธ์ มีความแนบเนียน ในการปฏิบัติต่อผู้น้อยหรือผู้ใหญ่ที่เหนือกว่า มีศรัทธากระตือรือร้นหรือความใส่ใจจริงในงาน มีความเชื่อถือและไว้วางใจได้ในหน้าที่การงาน มีลักษณะนิสัยให้ความร่วมมือ ทำงานเป็นหมู่คณะ มีพลังอำนาจอยู่ในตัวที่จะโน้มน้าวจิตใจหรือบังคับให้ผู้อื่นเชื่อฟังและปฏิบัติตาม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีศีลธรรมอันดีงาม มีความซื่อสัตย์และจงรักภักดีต่อผู้บังคับบัญชา ต่อหน่วยและต่อชาติ ต้องเป็นผู้ไม่เห็นแก่ตัวหรือเอารัดเอาเปรียบบุคคลอื่นเพื่อความสุขส่วนตัว มีความเมตตา เสียสละมุ่งบำเพ็ญตนเพื่อความสุขส่วนรวม

ทหารเรือ มี 9 คุณลักษณะ คือ ต้องเป็นผู้มีความอดทนทั้งกายและใจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดอย่างสมเหตุสมผล มีดุลยพินิจหรือการวินิจฉัยดี มีความยุติธรรม มีไหวพริบ การตัดสินใจ การตกลงใจอย่างรวดเร็ว แน่นนอน มั่นคง และเด็ดขาด มีความเชื่อถือและไว้วางใจได้ในการทำงานและหน้าที่ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความซื่อสัตย์และจงรักภักดีต่อผู้บังคับบัญชา ต่อหน่วยและต่อชาติ

ทหารอากาศ มี 21 คุณลักษณะ ได้แก่ มีสุขภาพดี มีบุคลิกลักษณะดี มีความสง่างาม มีความอดทนทั้งกายและใจ มีความกล้าหาญ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดอย่างสมเหตุสมผล มีดุลยพินิจหรือการวินิจฉัยดี มีจิตใจกว้างยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น มีความยุติธรรม มีไหวพริบ การตัดสินใจ การตกลงใจอย่างรวดเร็วแน่นอนมั่นคงและเด็ดขาด ต้องเป็นผู้มองโลกในแง่ดีและไม่ประมาท มีความสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ มีมนุษยสัมพันธ์ มีความแนบเนียนในการปฏิบัติต่อผู้น้อยหรือผู้ใหญ่ที่เหนือกว่า มีศรัทธา กระตือรือร้นหรือความใส่ใจจริงในการทำงาน มีความเชื่อถือและไว้วางใจได้ในการทำงานและหน้าที่ มีลักษณะนิสัยให้ความร่วมมือในการทำงานเป็นหมู่ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีศีลธรรมอันดีงาม มีความซื่อสัตย์และจงรักภักดีต่อผู้บังคับบัญชา ไม่เห็นแก่ตัวหรือเอาเปรียบบุคคลอื่นเพื่อความสุขส่วนตัว

ตำรวจ มี 13 คุณลักษณะ ได้แก่ ต้องเป็นผู้มีสุขภาพดี มีความอดทนทั้งกายและใจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสามารถใช้ความคิดได้อย่างรอบไว คล่องตัวอยู่เสมอ มีดุลยพินิจหรือการวินิจฉัยดี มีจิตใจกว้างยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น เป็นผู้ที่มีมองเห็นการณ์ไกล มีไหวพริบ การตัดสินใจ การตกลงใจอย่างรวดเร็วแน่นอนมั่นคงและเด็ดขาด มีความสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ มีความสามารถควบคุมตนเองได้ มีมนุษยสัมพันธ์ มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีศีลธรรมอันดีงาม

ต่อมาในปี พ.ศ. 2525 ประคอง กระณสูตร และทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ (2525 : 44 – 56) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะที่ต้องการของทหารและตำรวจอีกครั้งหนึ่ง โดยใช้ตัวอย่างทั้งนายทหารและนายตำรวจอาชีพ จำนวน 320 คน ตามสัดส่วนโดยประมาณจากจำนวนผู้ที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรของโรงเรียนเตรียมทหารระหว่าง พ.ศ. 2503 ถึง 2517 ผลการวิจัยด้านลักษณะความเป็นผู้นำ ได้พบรายละเอียดของคุณลักษณะที่ต้องการของนายทหาร – ตำรวจ ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่มีค่ายิ่ง รายละเอียดตามตารางที่ 18 – 21 ในภาคผนวก จากผลการวิจัยเรื่องคุณลักษณะที่ต้องการของทหาร และตำรวจดังกล่าวแล้วนี้ ประคอง กระณสูตร ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และ สนิทนาถ สวัสดิบุตร (2525 : 39 – 51) ได้สร้างเครื่องมือวัดคุณลักษณะที่ต้องการของทหารและตำรวจขึ้น เครื่องมือที่สร้างขึ้น เรียกว่า “แบบวัดลักษณะทหารและตำรวจ” คุณลักษณะที่นำมาสร้างแบบวัดมีทั้งสิ้น 25 ข้อ ซึ่งครอบคลุมทุก ๆ คุณลักษณะทางด้านผู้นำซึ่งเป็นที่ต้องการของแต่ละเหล่าทัพ และตำรวจ รายละเอียดของคุณลักษณะความเป็นผู้นำ คือ

1. การมีความซื่อสัตย์สุจริต
2. การมีความยุติธรรม
3. การมีความจงรักภักดีต่อผู้บังคับบัญชา ต่อหน่วย และต่อชาติ
4. การมีความเชื่อถือและไว้วางใจได้ในหน้าที่
5. การมีความศรัทธาและกระตือรือร้นหรือความใส่ใจจริงในการทำงาน
6. การมีความสามารถที่จะควบคุมตนเองได้
7. การมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้
8. การมีพลังอำนาจในตัวที่จะโน้มน้าวจิตใจหรือบังคับให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม
9. การมีมนุษยสัมพันธ์ดี
10. การไม่เห็นแก่ตัวเอาเปรียบบุคคลอื่นเพื่อความสุขส่วนตัว
11. การมองโลกในแง่ดีและไม่ประมาท
12. การมีความเชื่อมั่นในตนเอง
13. การมีความเมตตา เสียสละ มุ่งบำเพ็ญตนเพื่อความสุขส่วนรวม
14. การมีไหวพริบ การตัดสินใจ การตกลงใจ อย่างรวดเร็วแน่นอน มั่นคง และเด็ดขาด
15. การมีความสามารถในการใช้ความคิดได้อย่างรอบไวและตื่นตัวอยู่เสมอ

16. การมีความคิดอย่างสมเหตุสมผล
17. การมีดุลยพินิจหรือการวินิจฉัยดี
18. การมองเห็นการณ์ไกล
19. การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
20. การมีความแนบเนียนในการปฏิบัติต่อผู้น้อยหรือผู้ใหญ่ที่เหนือกว่า
21. การมีลักษณะนิสัยให้ความร่วมมือในการทำงานเป็นหมู่
22. การมีศีลธรรมอันดีงาม
23. การมีความกล้าหาญ
24. การมีความอดทนทั้งกายและใจ
25. การมีจิตใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

นอกจากนี้ มีงานวิจัยที่น่าสนใจที่เกี่ยวข้อและมีลักษณะคล้ายคลึงกับลักษณะความเป็นผู้นำ คือ การวิจัยของ อัจฉรา ฤกษ์หัตถกรรม (2527 : 57 – 66) ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง “การรับรู้เกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานของนักเรียนทหารตำรวจ” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจการรับรู้เกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานของนักเรียนนายร้อย จุลจอมเกล้า นักเรียนนายเรือ นักเรียนนายเรืออากาศ และนักเรียนนายร้อยตำรวจ จำนวน 327 คน แล้วใช้แบบสอบถาม “แนวทางปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน” ของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ค่านิยมพื้นฐานนี้มี 5 ประการ คือ (1) การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ (2) การประหยัดและออม (3) การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย (4) การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา (5) มีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ จะเห็นได้ว่าค่านิยมพื้นฐานทั้ง 5 ประการนี้ มีลักษณะเหมือนกับลักษณะความเป็นผู้นำทุกข้อ ยกเว้นการประหยัดและการออม เพียงประการเดียวเท่านั้น จึงอาจถือได้ว่าค่านิยมพื้นฐานเป็นส่วนหนึ่งของลักษณะความเป็นผู้นำ ผลการวิจัยนี้ปรากฏว่า นักเรียนเหล่าทั้ง 3 เหล่า และ นักเรียนนายร้อยตำรวจ รับรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นิตยา นวลนิม (2525 : 93) ได้ศึกษาเรื่องลักษณะผู้นำของนักศึกษาวิทยาลัยครูสกลนคร และเปรียบเทียบลักษณะผู้นำของนักศึกษาที่มีความแตกต่างกันในด้านเพศ ภูมิฐานะ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับ ป.กศ. สูงปีที่ 2 และปริญญาตรี ปีที่ 4 ผลการศึกษาพบว่าลักษณะผู้นำของนักเรียนนักศึกษาอยู่ในระดับที่พึงประสงค์ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏว่า มีลักษณะที่อยู่ในระดับที่พึงประสงค์ 6 ด้าน คือ การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ความรับผิดชอบ ความมีเหตุผล ความมีจิตใจเข้มแข็งอดทน การวางแผน และคุณธรรมตามลำดับ นอกจากนั้น อยู่ในระดับที่ไม่ พึงประสงค์ ซึ่งได้แก่ ด้านความสามารถในการตัดสินใจ ความเชื่อมั่นในตนเอง ส่วนการมีมนุษยสัมพันธ์ และความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นด้านที่นักศึกษามีน้อยที่สุด

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น จะเห็นได้ว่า ความเป็นผู้นำมีความสำคัญและสามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลได้ และความเป็นผู้นำยังประกอบด้วยคุณลักษณะต่าง ๆ หลายประการ ซึ่งถ้าแต่ละคุณลักษณะนั้นได้รับการพัฒนา ก็จะทำให้คุณลักษณะความเป็นผู้นำมีมากขึ้น

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลำดับการเกิด

3.1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับลำดับของการเกิด

ณรงค์ สินสวัสดิ์ (2535 : 7 –10) กล่าวว่า ข้อเท็จจริงประการหนึ่งซึ่งอาจจะไม่ได้รับการพิจารณาให้ลึกซึ้ง หรืออย่างจริงจัง คือ เรื่องอันดับของการเรียงพี่เรียงน้องของผู้นำ กล่าวคือ ลูกคนใดที่มักจะ

ได้เป็นผู้นำ คนโต คนกลาง หรือคนเล็ก หรือคนที่เป็นลูกคนเดียวของพ่อแม่ที่เรียกว่า ลูกโตน ซึ่งการศึกษาในข้อนี้ทำได้ยาก นั่นก็คือเราถ้าไปตรวจ ผู้นำที่ผ่านมาในประวัติศาสตร์ แล้วดูว่าผู้นำที่ผ่านมานั้นส่วนใหญ่เป็นลูกคนที่เท่าไร ในลำดับการเรียงพี่น้องครอบครัวของเขา ถ้ามองในแง่ของขบวนการทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัวถ่ายทอดลักษณะนิสัยให้แก่เด็กแล้ว เราคงจะมองเห็นได้ว่าลูกแต่ละคนของครอบครัวเดียวกัน อาจได้รับการยอมรับจากพ่อแม่ไม่เท่ากัน เพราะลูกคนแรกนั้นเป็นสิ่งที่ใหม่สำหรับพ่อแม่ ความเจริญเติบโตของลูกคนโตจะได้รับการเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด เมื่อเติบโตขึ้นมีน้อง พ่อแม่ก็ยังคงเห็นลูกคนโตนั้นสำคัญกว่า เพราะเขาเดินได้ พูดได้ เรียนหนังสือก่อนหรือให้พ่อแม่ใช้สอยได้ก่อน คนอื่นถ้ามองในแง่ประวัติของครอบครัว ก็พอจะเห็นได้ว่าลูกคนโตนั้น จะรู้เห็นความเป็นมาของพ่อแม่มาก่อนลูกคนอื่น ๆ เพราะฉะนั้น ลูกคนโตจึงมีอะไรที่แตกต่างกันออกไปจากน้อง ๆ แทนพ่อแม่ และเมื่อโตมากขึ้น เขาบรรลุนิติภาวะพ่อแม่ก็จะมองว่า ลูกคนโตนั้นควรจะเป็นที่พึ่งของน้อง ๆ แทนพ่อแม่ หรือมีเรื่องเดือดร้อนก็ต้องช่วยพ่อแม่แก้ไข คือกำหนดบทบาทหน้าที่ลูกคนโตให้แตกต่างไปจากคนอื่น แน่ตอนเมื่อลูกคนรองโตขึ้นก็อาจจะฉลาดกว่า รับผิดชอบมากกว่าคนแรก แต่เป็นที่ยอมรับว่าโดยทั่วไปแล้ว พ่อแม่จะตั้งความหวังไว้สำหรับลูกคนโตก่อน ถ้ามองในแง่ความสัมพันธ์กับพี่น้องก็จะเห็นได้ว่า พี่ชายคนโตก็จะมีร่างกายโตใหญ่ แข็งแรง และเห็นโลกมามากกว่าน้อง ๆ เพราะเขาแข็งแรงกว่า อายุมากกว่า น้องอาจจะแสดงความก้าวร้าวและรังแกพี่ได้ แต่โอกาสนั้นน้อยกว่า ลักษณะที่พี่รังแกหรือก้าวร้าวกับน้อง จากการศึกษาเหตุการณ์บ้านเมืองของสหรัฐอเมริกาพบว่า ในยามบ้านเมืองอยู่ในภาวะตึงเครียดกับต่างชาติ เช่น การขยายอำนาจ หรือจำเป็นจะต้องเข้าสู่สงคราม ผู้นำส่วนใหญ่จะเป็นลูกคนโต หรือลูกโตน แต่ในยามที่บ้านเมืองอยู่ในภาวะปกติจะปรากฏว่าผู้ที่ได้รับเลือกตั้ง มักจะไม่ใช่ว่าผู้ที่เป็นลูกโตน หรือลูกคนโต คือในยามปกติคนที่เป็นลูกคนรอง มักจะได้โอกาสได้รับความสำเร็จในการเข้ารับเลือกมากกว่า ซึ่งก็จะเป็นไปได้ว่า เมื่อเกิดวิกฤติการณ์กับต่างชาตินั้น ประชาชนอยากได้ผู้ที่มีความเข้มแข็งเด็ดขาด ซึ่งเป็นลูกคนเดียว หรือลูกโตจะมีโอกาสเป็นคนที่มีความเข้มแข็ง เด็ดขาดได้มากกว่า

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2522 : 22) ได้กล่าวว่า วิธีการที่เด็กถูกอบรมเลี้ยงดูตั้งแต่วัยทารกจนเติบโตใหญ่เป็นปัจจัยร่วมกับลักษณะทางสรีระของเด็ก ในอันที่จะบั่นให้เด็กมีลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพไปได้ต่าง ๆ กัน แม้พี่น้องท้องเดียวกันก็อาจได้รับการเลี้ยงดูต่างกัน เช่น บุตรคนแรกพ่อแม่ย่อมจะมีความระมัดระวัง และวิตกกังวลในการเลี้ยงดูมากกว่าบุตรคนหลัง ๆ ส่วนบุตรคนสุดท้ายย่อมได้รับการตามใจ เพราะพ่อแม่และพี่มักเห็นว่า น้องคนสุดท้ายท้องเป็นเด็กอยู่เสมอ แม้จะเติบโตแล้วก็ตาม จึงอาจพูดได้ว่าสภาพแวดล้อมภายในครอบครัวของเด็กแต่ละคนแตกต่างกัน แม้จะเกิดจากพ่อแม่เดียวกัน และอยู่ในครอบครัวเดียวกันก็ตามที่สังเกตได้ง่ายกว่าสิ่งอื่นคือ จำนวนเด็กในครอบครัวซึ่งเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ บุตรคนโตนั้นเมื่อเกิดใหม่ ๆ ย่อมจะเป็นเด็กเพียงคนเดียวภายในครอบครัวของตน ส่วนบุตรคนสองนั้นจะอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีทั้งเด็กและผู้ใหญ่ตั้งแต่ต้น สภาพแวดล้อมของบุตรคนแรกและบุตรคนที่สองจึงแตกต่างกัน การเป็นเด็กเพียงคนเดียวหรือเป็นเด็กหนึ่งในหลายคน การมีเด็กที่เล็กกว่าตน โตกว่าตน หรือทั้ง 2 อย่าง เป็นสภาพแวดล้อมในครอบครัวที่แตกต่างกันและส่งผลต่อการพัฒนาทางจิตใจของเด็กให้แตกต่างกันไปได้มาก

สจ๊วต (Stewart. 1977 : 218) วิเคราะห์ว่า ลูกคนแรกนั้นมีความเคยชินกับการสอดแทรกในกิจกรรมของคนอื่น และการแสดงความก้าวร้าว จึงเหมาะกับยุควิกฤติการณ์กับต่างชาติ ลูกคนกลางนั้นเคยชินกับการประนีประนอม และการที่อยู่ระหว่างทั้งคนที่มอำนาจมากกว่าเขา และคนที่มอำนาจน้อยกว่าเขา ส่วนลูกคนสุดท้ายท้องนั้น เป็นเบี่ยงล่งคนอื่นตลอดเวลา ต้องข่มความไม่พอใจตลอดเวลา ในวัยเด็กจึงมักเป็นผู้ที่เกลียดชังคนที่มอำนาจมากที่สุด ส่วนลูกคนเดียวนั้นเป็นผู้ที่เคยชินกับการอยู่กับพ่อแม่ที่มีอำนาจเหนือเขาอย่างมาก ไม่มีพี่น้องซึ่งพอจะถือเป็นระดับไล่เลี่ยกัน ในด้านอำนาจในครอบครัวเขาเป็นคนที่ได้สิ่งต่าง ๆ ในครอบครัวโดยไม่ต้องแบ่งคนอื่น เพราะฉะนั้นเมื่อเกิดความขัดแย้งในสังคมขึ้นคนที่เป็นลูกโตนจึงจะทำตัวเป็นกลางได้ดี

คาแกน (Kagan อ้างอิงจาก ปารีชาติ จันทรเพ็ญ 2521 : 5) ได้เสนอความแตกต่างของบุตรคนโต และบุตรคนอื่น ๆ ไว้ 3 ประการดังต่อไปนี้

1. บุตรคนโตมีมาตรฐานการแข่งขันและคุณสมบัติแวดล้อมซึ่งถูกให้คุณค่าในทางที่ดี โดยพ่อแม่และสังคมแห่งผู้ใหญ่สูงกว่าบุตรคนอื่น ๆ ตัวอย่างเช่น ถ้าพ่อแม่ให้คุณค่าแก่ทักษะทางการศึกษา บุตรคนโตจะใช้มาตรฐานระดับ ผู้ใหญ่เป็นที่มาของการตั้งมาตรฐานแห่งคุณภาพของเขา มาตรฐานนี้มักจะสูงเกินไป ส่วนบุตรคนอื่น ๆ นั้นมีมาตรฐานความต้องการที่ต่ำกว่า เพราะเขาสามารถเปรียบเทียบตัวเขากับพี่ได้ เท่า ๆ กับพ่อแม่ ดังนั้น บุตรคนอื่น ๆ ก็มักจะมีความรู้ที่ใกล้เคียงกับความจริงมากกว่า

2. บุตรคนโตมีเพียงผู้ใหญ่เท่านั้นที่จะเป็นแบบอย่างสำหรับเขา ดังนั้นเขาจึงมีแนวโน้มที่จะเลียนแบบผู้ใหญ่ตั้งแต่เด็กจนกระทั่งโตขึ้น เขาจะเลือกผู้ที่แก่กว่าเป็นแบบอย่างของเขา ส่วนบุตรคนอื่นนั้นไม่มีที่ที่จะเป็นแบบอย่างแล้ว เจื่อนไขนี้เองที่ทำให้แรงจูงใจของบุตรคนอื่น ๆ ที่จะเลียนแบบพ่อแม่หรือผู้ใหญ่ลดลง

3. บุตรคนโตมักมีความวิตกกังวลมากกว่าบุตรคนอื่น ๆ เนื่องจากสูญเสียความเอาใจใส่จากพ่อแม่ เมื่อบุตรคนใหม่เกิดมา และจากการที่มีผู้ใหญ่อยู่ใกล้ชิดมานาน ทำให้เขามีแนวโน้มที่จะหนีไปหาคนอื่นในเวลาที่เขามีความ วิตกกังวล เขาจึงต้องการที่พึ่งคนอื่นอย่างเช่นได้ชัดในเวลาที่เขามีความเครียด

เอดเลอร์ (Adler. 1974 : 257 – 258) กล่าวว่า ฐานะของเด็กในหมู่พี่น้องอันเนื่องมาจากลำดับการเกิดก่อนหลัง มีผลต่อการปรับตัวทางอารมณ์ของเด็กไม่น้อยเช่นกัน เด็กที่เป็นพี่น้องท้องเดียวกัน อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เกือบจะเหมือนกัน เช่น มีพ่อแม่เดียวกัน สภาพแวดล้อมในครอบครัวคล้ายคลึงกันก็จริงแต่พี่น้องแต่ละคนในครอบครัวก็จะได้ประสบการณ์แตกต่างกันจากสิ่งแวดล้อมนั้น ฐานะตำแหน่งในหมู่พี่น้อง เช่น การเป็นบุตรคนโต คนรอง หรือคนสุดท้ายของครอบครัว ตลอดจนอายุของเด็กเป็นสาเหตุสำคัญในการปรับตัวและพัฒนาบุคลิกภาพทั้งสิ้น

เฮิร์ลอค (Hurlock. 1976 : 192 – 3) ได้กล่าวว่าเด็กที่เป็นลูกคนแรกมักถูกฝึกให้มีความรับผิดชอบมากกว่าลูกคนถัดมาในครอบครัว ซึ่งเท่ากับเป็นการช่วยให้เด็กที่เป็นลูกคนแรกเรียนรู้ถึงความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้ใหญ่ทุกคน เด็กที่ไม่ใช่ผู้นำส่วนมากจะเป็นลูกคนสุดท้าย ผู้ซึ่งเป็นบุคคลที่รับผิดชอบน้อยที่สุด คำกล่าวของเฮิร์ลอคตรงกับข้อคิดของแอดเลอร์ (ประมวล คิคคินสัน. 2511 : 39 – 41) ที่ว่าลูกคนโตมักจะเป็นที่เอาใจใส่กับชีวิต รู้จักความรับผิดชอบเป็นผู้นำหรือเป็นผู้ไว้อ่านาจอย่างยิ่งเมื่อเป็นผู้ใหญ่ เพื่อเป็นการสนับสนุนคำกล่าวของ เฮิร์ลอค และของแอดเลอร์ จะนำผลการวิจัยของแคทเทล (Cattell. 1977 : 206 – 207) ซึ่งได้ศึกษาจำนวนของนักวิทยาศาสตร์ที่มาจากขนาดครอบครัวต่าง ๆ กัน ปรากฏว่าได้จำนวนของนักวิทยาศาสตร์คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ดังนี้

ครอบครัวที่มีลูก 2 คน	เป็นลูกคนโต	57.4 %	ลูกคนสุดท้าย	42.6 %
ครอบครัวที่มีลูก 3 คน	เป็นลูกคนโต	44.0 %	ลูกคนกลาง	31.2 %
ลูกคนสุดท้าย				42.6 %
ครอบครัวที่มีลูก 4 คน	เป็นลูกคนโต	36.1 %	ลูกคนที่สอง	22.4 %
ลูกคนที่สาม				21.8 %
	ลูกคนสุดท้าย	19.7 %		

จากการพิจารณาผลการศึกษานี้ของแคทเทล จะพบว่าถึงแม้เปอร์เซ็นต์นักวิทยาศาสตร์ที่มาจากลูกคนโตจะลดลง เมื่อขนาดของครอบครัวใหญ่ขึ้น แต่ลูกคนโตก็ยังมีความรับผิดชอบที่มากกว่าลูกคนอื่น ๆ ในครอบครัวเดียวกัน โดยเหตุที่นักวิทยาศาสตร์เป็นบุคคลที่มีความมุ่งมั่นสูง มีความรับผิดชอบ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นลักษณะส่วนใหญ่ของผู้นำ จึงน่าจะกล่าวได้ว่าลูกคนโตมีลักษณะของความเป็นผู้นำ

นามากกว่าลูกรอง ๆ ถึงแม้ว่าผลการวิจัยและข้อคิดเห็นต่าง ๆ จะกระทำกับคนในวัฒนธรรมตะวันตก แต่ในสังคมไทยก็น่าจะเป็นเช่นนั้นด้วย เพราะพ่อแม่คนไทยมักจะมุ่งหวังให้ลูกคนโต ทำหน้าที่แทนตนในด้านการปกครองน้อง ๆ และช่วยเหลือพ่อแม่ในด้านกิจการงาน ต่าง ๆ

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าลำดับการเกิดที่แตกต่างกันส่งผลให้เด็กเจริญเติบโตในสภาพแวดล้อมและการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน ดังนั้นลำดับการเกิดจึงน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ

3.1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลำดับการเกิด

3.1.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

วีกินส์ (Wiggins. 1977 : 1934) ได้ทำการทดลองเพื่อทดสอบสมมติฐานที่ว่าลำดับการเกิดและพฤติกรรมพึงผู้อื่น มีความสัมพันธ์กัน กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอายุ 4 ขวบ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 20 คน กลุ่มแรกเป็นเด็กที่เป็นลูกคนเดียวของพ่อแม่ กลุ่มที่สองเป็นเด็กที่เป็นลูกคนแรก และกลุ่มที่สามเป็นเด็กลูกคนรอง กลุ่มที่สองและกลุ่มที่สามมาจากครอบครัวที่มีลูก 2 คน และเพศเดียวกัน วิธีการทดลอง โดยการให้เด็กแต่ละคนแก้ปัญหาอย่างหนึ่ง โดยมีแม่อยู่ในที่นี้ด้วย แม่ครึ่งหนึ่งได้รับการบอกเล่าว่าลูกของตนทำได้ต่ำกว่าระดับเฉลี่ย ส่วนแม่อีกครึ่งหนึ่งได้รับการบอกเล่าว่า ลูกของตนทำได้สูงกว่าระดับเฉลี่ย ในเวลาพักครึ่ง 5 นาที ผู้ทดลองจะปล่อยให้แม่อยู่ตามลำพังกับลูก ในระหว่างนั้นผู้สังเกตจะเฝ้าดูพฤติกรรมของแม่และเด็ก แล้วจดผลที่ได้โดยแม่ไม่รู้ตัว ผลการทดลองปรากฏว่า เด็กที่เป็นลูกคนเดียว หรือเด็กที่เป็นลูกคนแรกจะแสดงพฤติกรรมการพึงผู้อื่นมากกว่าเด็กที่เป็นลูกคนรอง พฤติกรรมที่ลูกคนแรกและลูกคนเดียวแสดงก็คือ

1. วิ่งไปหาแม่ระหว่างพักครึ่ง แม้จะได้รับคำสั่งว่าให้นั่งอยู่กับที่
2. พฤติกรรมในข้อ 1 ยังคงมีอยู่แม้จะถูกเรียกให้กลับ
3. ขอความช่วยเหลือ หรือขอคำรับรองเกี่ยวกับงานที่ทำ

ยิ่งไปกว่านั้นในด้านพฤติกรรมของแม่ ปรากฏว่ามีแม่ 18 คนที่ไม่สนใจกับคำสั่ง ยังคงให้การช่วยเหลือลูกของตนต่อไป ในจำนวน 18 คนนี้ มีถึง 15 คนที่เป็นแม่ของลูกคนแรกจากการทดลองของฮิลตัน ยังพยายามที่จะหาโอกาสสังเกตปฏิกิริยาของแม่ที่มีต่อลูก ภายใต้สถานการณ์ที่ได้รับคำบอกเล่าว่าลูกของตนทำงานได้เหนือเกณฑ์เฉลี่ย หรือต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ย ปรากฏว่าในจำนวน 10 คนที่คอยให้คำแนะนำลูก มีถึง 9 คนที่เป็นแม่ของลูกคนแรก จากการศึกษาเพิ่มเติมพบว่า เด็กที่เป็นลูกคนแรกมักจะได้รับการปฏิบัติจากแม่อย่างไม่สม่ำเสมอ แต่ลูกคนรองจะได้รับระดับความรักอย่างคงที่ พิจารณาจากผลการทดลองของฮิลตัน สรุปได้ว่าเด็กที่เป็นลูกคนแรก หรือเป็นลูกคนเดียว มีพฤติกรรมพึงผู้อื่นมากกว่าลูกคนรอง

คอร์เซลโล (Corsello. 1973 : 3132 – A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลำดับการเกิดและการรับรู้ของเด็กเกี่ยวกับพ่อแม่ในด้านการให้ความรัก ความมีอำนาจ และการปรับปรุงบุคลิกภาพ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนระดับ 4 เป็นชาย 96 คน และหญิง 105 คน จากโรงเรียนประจำบาลซึ่งเป็นเด็กชั้นกลางค่อนข้างต่ำ ลำดับการเกิดของกลุ่มตัวอย่างจำกัดเพียงบุตรคนโต คนที่ 2 และคนที่ 3 และเป็นครอบครัวคนผิวขาวเท่านั้น ข้อค้นพบที่มีนัยสำคัญคือ

1. บุตรชายคนโตแสดงการรับรู้อำนาจของพ่อแม่ได้สูงกว่าบุตรคนที่ 2 และ 3
2. ลำดับการเกิดไม่มีผลต่อการรับรู้ของเด็กหญิงในด้านการใช้อำนาจของพ่อแม่
3. บุตรชายคนโตแสดงการปรับตัวทางสังคมได้สูงกว่าบุตรคนที่ 2 และ 3

ทั้งหมดที่กล่าวมาเป็นข้อสรุปที่นักจิตวิทยาชาวต่างประเทศได้กล่าวถึงลำดับการเกิดและการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งพอที่จะทำให้เห็นว่าบุตรที่มีลำดับการเกิดต่างกันมักจะได้รับการปฏิบัติจากพ่อแม่แตกต่างกันไป อันมีผลทำให้บุคลิกภาพบางด้านแตกต่างกัน เช่น บุคลิกภาพด้านการปรับตัวให้เข้ากับความเป็นจริง ด้านการทำตามผู้อื่น ด้านการเป็นผู้นำ ดังนั้นผู้ที่เป็พ่อแม่ ครู อาจารย์ และบุคคลทั้งหลายที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการรับผิดชอบเด็ก ควรที่จะศึกษาให้เข้าใจถึงเหตุผลที่บังเกิดขึ้นแก่เด็ก เพื่อจะได้สามารถหาทางป้องกันช่วยเหลือหรือสงเคราะห์เด็กให้สามารถปรับตัวได้ดีเพื่อการมีชีวิตที่อบอุ่นและเป็นสุขได้

เซียร์ส แมคโคบี และเลวิน (Seare, Maccoby and Levin citing Muray. 1958 : 76 – 83) ได้ศึกษาพบว่า จากการวิเคราะห์แบบแผนการเลี้ยงดูบุตรของพ่อแม่เด็กอเมริกันที่เข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลนอกเมืองนิวยอร์ก โดยวิธีสัมภาษณ์นั้น พ่อแม่จะมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรคนโตมากกว่าบุตรคนอื่น ๆ และพ่อแม่ไม่ค่อยเรียกร้องให้บุตรคนโตทำตามที่เขาหวัง พ่อแม่จะอนุญาตให้บุตรคนโตแสดงความก้าวร้าวกับน้องได้ สำหรับบุตรคนรองพ่อแม่มักจะเลี้ยงดูอย่างไม่เข้มงวดนัก ส่วนบุตรคนสุดท้องแม่มักเป็นผู้เลี้ยงดูมากที่สุด ซึ่งเป็นลักษณะที่แตกต่างจากการเลี้ยงดูบุตรคนอื่นอย่างชัดเจน และในครอบครัวใหญ่ผู้เป็นพ่อมักจะมีแนวโน้มที่จะแสดงบทบาทของความมีอำนาจกับบุตรคนโต ส่วนผู้ที่เป็นแม่มีแนวโน้มที่จะแสดงความรักและความมีอำนาจกับบุตรคนเล็ก คลอสัน (Clauson. 1966 : 18) พบว่าแม่มีแนวโน้มจะแสดงความรักกับบุตรคนเล็กมากกว่าในกรณีที่ครอบครัวนั้นมีบุตรจำนวนตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป

วีกินส์ (Wiggins. 1977 : 193 – 194) ได้ทำการทดลองเพื่อทดสอบสมมุติฐานที่ว่า ลำดับการเกิดและพฤติกรรมที่ผู้อื่น มีความสัมพันธ์กัน กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอายุ 4 ขวบ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 20 คน กลุ่มแรกเป็นเด็กที่เป็นลูกคนเดียวของพ่อแม่ กลุ่มที่สองเป็นเด็กที่เป็นลูกคนแรก และกลุ่มที่สามเป็นเด็กลูกคนรอง กลุ่มที่สองและกลุ่มที่สามมาจากครอบครัวที่มีลูก 2 คน และเพศเดียวกัน ทดลอง โดยการให้เด็กแต่ละคนแก้ปัญหาโดยมีแม่อยู่ในที่นั้นในระหว่างเวลาพัก ผู้ทดลองจะปล่อยให้แม่อยู่ตามลำพังกับลูกโดยที่แม่และเด็กไม่รู้ตัว ผลการทดลองปรากฏว่า เด็กที่เป็นลูกคนเดียว หรือเด็กที่เป็นลูกคนแรกจะแสดงพฤติกรรมที่ผู้อื่นมากกว่าเด็กที่เป็นลูกคนรองยิ่งไปกว่านั้นในด้านพฤติกรรมของแม่ ปรากฏว่ามีแม่ 18 คนนี้มีถึง 15 คนที่เป็นแม่ของลูกคนแรกจากการศึกษาเพิ่มเติมพบว่า เด็กที่เป็นลูกคนแรกมักจะได้รับการปฏิบัติจากแม่อย่างไม่สม่ำเสมอ แต่ลูกคนรองจะได้รับระดับความรักอย่างเต็มที่

3.1.2.2 งานวิจัยในประเทศ

การุณี สุร่าย (2522 : 70) ได้ทำการศึกษาลักษณะบุคลิกภาพของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่เป็นลูกคนโต คนกลางและคนสุดท้อง กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยลูกคนโต 76 คน คนกลาง 97 คน และลูกคนสุดท้อง 60 คน จากครอบครัวซึ่งมีจำนวนพี่น้อง 3 – 5 คนซึ่งกำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 ทุกคณะของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2521

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบวัดบุคลิกภาพอีพีพีเอส (EPPS) การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบที่ 2 ตัวประกอบ และทดสอบความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มด้วยวิธี Duncan ผลการวิจัยพบว่า

1. นิสิตที่เป็นลูกคนโต คนกลางและคนสุดท้อง มีลักษณะบุคลิกภาพด้านความต้องการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นิสิตหญิงมีลักษณะบุคลิกภาพด้านความต้องการยกย่องผู้อื่น (n Def) ความต้องการไม่ตรีสัมพันธ์ (n Aff) ความต้องการเข้าใจตนเองและผู้อื่น (n Int) ความต้องการความช่วยเหลือ (n Suc) และ

ความต้องการเปลี่ยนแปลง (n Chg) สูงกว่านิสิตชาย แต่มีความต้องการมีอำนาจเหนือผู้อื่น (n Dom) และความต้องการคบเพื่อนต่างเพศ (n Het) ต่ำกว่านิสิตชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศศิวิมล โสภณพันธ์ (2522 : 51) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับลำดับการเกิดกับการปรับตัว โดยกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ลูกคนโต 40 คน คนกลาง 40 คน และคนเล็ก 40 คน จากครอบครัวซึ่งมีจำนวนพี่น้อง 3 และ 5 คน และเป็นนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 14 – 19 ปี จากโรงเรียน 6 แห่งในเขตกรุงเทพมหานคร

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามสถานภาพทางครอบครัวซึ่งครอบคลุมในด้านอายุ เพศ ลำดับการเกิดและจำนวนพี่น้อง แบบสอบถามนี้ใช้สำหรับคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง แล้วจึงให้ทำแบบสำรวจเกี่ยวกับปัญหาของ มุนี ซึ่งภาควิชาจิตวิทยาได้ดัดแปลงเป็นภาษาไทย และให้ครูประจำชั้นทำแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับตัวของกลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวกับคะแนนปัญหามุนี และหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนปัญหากับคะแนนความเห็นจากครู ผลการวิจัยพบว่า

1. ลูกคนโต คนกลางและคนเล็กมีปัญหาการปรับตัว ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน

2. คะแนนความเห็นจากครู มีความสัมพันธ์กับคะแนนปัญหาของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กาญจนา แก้วเย็น (2523 : 35 – 36) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลำดับการเกิดและอ้อมโนทัศน์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนจากโรงเรียนรัฐบาลในกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ 14 – 17 ปี มีพี่น้อง 3 – 5 คน จำนวน 336 คน เป็นลูกคนโต 112 คน ลูกคนกลาง 112 คน ลูกคนสุดท้อง 112 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามอ้อมโนทัศน์ของปีแอร์ส และแอสซึ่งแปลโดย จุไรรัตน์ เปรมะเจียร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทาง ผลการวิจัยแสดงว่า ไม่มีความแตกต่างอย่าง อย่างมีนัยสำคัญระหว่างคะแนนจากแบบสอบถามอ้อมโนทัศน์ของกลุ่มตัวอย่างที่มาจากลำดับการเกิดต่างกัน

จากผลการวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่าบุตรที่มีลำดับการเกิดต่างกัน มักจะได้รับการปฏิบัติจากพ่อแม่แตกต่างกันไป อันมีผลทำให้บุคลิกภาพบางด้านแตกต่างกัน เช่น บุคลิกภาพด้านการปรับตัวให้เข้ากับความเป็นจริง ด้านการทำตามผู้อื่น ด้านการเป็นผู้นำ ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าลำดับการเกิดน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่ง ที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ

3.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.2.1.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ริงเนสส์ (Ringness. 1968 : 131) กล่าวว่า เด็กที่ประสบความสำเร็จในโรงเรียนมีแนวโน้มที่จะมีความรู้สึกดีเกี่ยวกับตนเอง ช่วยตัวเองได้เมื่อเผชิญกับภาวะความตึงเครียดในที่สุดสามารถปรับตัวได้ และมีสุขภาพจิตดี ส่วนคนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจะมีความวิตกกังวลท้อถอยและมุ่งร้ายต่อผู้อื่น ซึ่งถ้ามีความวิตกกังวลมาก ๆ จะทำให้คนนั้นมีสุขภาพจิตไม่ดี และพบว่า คนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงได้รับรางวัลในสังคมจะมีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและคนอื่นในโรงเรียน

กู๊ด และคนอื่น ๆ (Good and others. 1973 : 7) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียน (Achievement) หมายความว่า ความสำเร็จ (Accomplishment) ความคล่องแคล่ว ความชำนาญในการใช้ทักษะ หรือประยุกต์ใช้ความรู้ต่าง ๆ ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Academic Achievement) หมายถึง ความรู้หรือทักษะอันเกิดจากการเรียน (Academic Achievement) หมายถึง ความรู้หรือทักษะอันเกิดจากการเรียนรู้ในวิชาต่าง ๆ ที่ได้เรียนมาแล้ว ซึ่งได้จากผลการทดสอบของครูผู้สอน หรือผู้รับผิดชอบในการสอนหรือทั้งสองอย่างรวมกัน

ไพศาล หวังพานิช (2523 : 137) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Academic Achievement) หมายถึง คุณลักษณะและความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอน เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น จากการฝึกอบรมหรือจากการสอน จึงเป็นการตรวจสอบความสามารถหรือความสัมฤทธิ์ผล (Level of Accomplishment) ของบุคคลว่าเรียนรู้อะไร มีความสามารถชนิดใด

พิระยุทธ สันตะวัน (2533 : 36) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง ความสำเร็จ ความสมหวังในด้านการเรียน ที่รวมทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ และทักษะทางด้านวิชาการของแต่ละบุคคลที่ประเมินได้จากแบบทดสอบ หรือการทำงานที่ได้รับมอบหมาย และผลของการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้น จะทำให้แยกกลุ่มของนักเรียนที่ถูกประเมินออกเป็นระดับต่าง ๆ เช่น สูง กลาง และต่ำ เป็นต้น

จิราภรณ์ เมืองพรวน (2538 : 24) ได้กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และสมรรถภาพด้านต่าง ๆ ของสมองที่พัฒนาขึ้นหลังจากการเรียนวิชาต่าง ๆ โดยพิจารณาจากคะแนนสอบหรือผลงานที่ครูมอบหมายให้หรือจากทั้งสองอย่าง

มาริษา นาคทับที (2541 : 28) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ ความสามารถที่ผู้เรียนได้รับหลังจากการเรียนรู้นั้น ๆ แล้ว ซึ่งจะทราบว่าปริมาณมากน้อยเพียงใด โดยพิจารณาได้จากคะแนนผลสอบแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือได้จากการสังเกตพฤติกรรมและสำเร็จด้านอื่น ๆ ประกอบ

ลออ อางนันทน์ (2542 : 8) ได้กล่าวถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง ความรู้ความสามารถของนักเรียนในการตอบแบบสอบถามวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สิ่งแวดล้อมสังคม ด้านความรู้ ด้านความเข้าใจ ด้านการวิเคราะห์

ดวงกมล มลารัตน์ (2534 : 112-121) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางด้านที่ไม่ใช่สติปัญญา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนายเรืออากาศ พบว่า นักเรียนที่รู้จักปรับตัวเข้ากับการเรียนการสอนจะทำให้เด็กมีผลสัมฤทธิ์การเรียนสูง ซึ่งตรงกับ ดีเซนา (Desena, 1964 :145-149) ที่ศึกษาพบว่า นักเรียนที่ปรับตัวได้เร็วจะมีผลสัมฤทธิ์การเรียนสูงกว่านักเรียนที่ปรับตัวได้ช้า นอกจากการปรับตัวแล้วยังพบอีกว่าการประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถาบันอย่างเคร่งครัดจะมีผลทางบวกกับมีผลสัมฤทธิ์การเรียน ส่วนด้านกิจกรรมที่โรงเรียนจัดให้เป็นการเสริมสร้างระเบียบวินัย และความสามัคคี ซึ่งเน้นการฝึกอบรมความเป็นผู้นำ มีความรู้ในด้านการปกครองบังคับบัญชา รู้จักเสียสละ อดทน สุจริต ซึ่งต้องใช้เวลาการฝึกซ้อมมาก ทำให้เด็กผลการศึกษาด้อยลง และพบว่านักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนสูงจะช่วยเหลือกันทั้งทางด้านวิชาการและจิตใจ และทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์การเรียนสูงด้วย

จากที่กล่าวมาพอสรุปความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความสามารถที่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้วิชานั้น ๆ แล้ว ซึ่งจะทราบว่าปริมาณมากน้อยเพียงใด โดยพิจารณาได้จากคะแนนผลสอบแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หรือได้จากการสังเกตพฤติกรรม และความสำเร็จด้านอื่น ๆ ประกอบ ดังนั้น จะเห็นว่า เด็กที่ประสบความสำเร็จในโรงเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนสูงจะมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ช่วยตนเองได้เมื่อเผชิญกับปัญหา สามารถปรับตัวได้ และมีสุขภาพจิตดี ส่วนคนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จะมีความวิตกกังวล ท้อถอยและมีสุขภาพจิตไม่ดี พร้อมทั้งปรับตัวทางด้านอารมณ์ให้เข้ากับสิ่งต่าง ๆ ได้ไม่ดี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศได้

3.2.1.2 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

คลอสไมเออร์ (Klausmier. 1961 : 306) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า มี 6 ด้าน คือ

1. คุณลักษณะของผู้เรียน ได้แก่ ความพร้อมทางด้านร่างกายและสติปัญญา ความสามารถทางด้านทักษะร่างกาย คุณลักษณะทางจิตใจ เช่น ความสนใจ แรงจูงใจ ทักษะคิด ค่านิยม ความรู้สึกนึกคิดกับตนเอง ความเข้าใจในสถานการณ์ อายุ เพศ
2. คุณลักษณะของผู้สอน ได้แก่ สติปัญญา ระดับการศึกษา ความรู้ในวิชาที่สอน การพัฒนาความรู้ ทักษะทางร่างกาย คุณลักษณะทางจิตใจ เช่น ทักษะคิด ค่านิยม ความรู้สึกนึกคิดกับตนเอง สุขภาพร่างกาย ความเข้าใจในสถานการณ์ อายุ และเพศ
3. พฤติกรรมระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินการสอนทั้งหลาย เช่น วิธีสอน ปฏิสัมพันธ์ทางด้านความรู้และความคิด
4. คุณลักษณะของกลุ่ม ได้แก่ โครงสร้าง ทักษะคิด ความสามัคคี และการเป็นผู้นำ
5. คุณลักษณะของพฤติกรรมเฉพาะตัว ได้แก่ การตอบสนองเครื่องมือ อุปกรณ์ เป็นต้น
6. แรงผลักดันจากภายนอก ได้แก่ ครอบครัว สิ่งแวดล้อมทางสังคม อิทธิพลของศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น

บลูม (Bloom. 1976 : 139) กล่าวว่า สิ่งที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีอยู่ 3 ตัวแปร คือ

1. พฤติกรรมด้านความรู้และความคิด (Cognitive Entry Behaviors) หมายถึง ความรู้ความสามารถและทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียนที่มีมาก่อน
2. คุณลักษณะทางจิตใจ (Affective Entry Characteristics) หมายถึง แรงจูงใจที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความอยากเรียน เกิดความอยากในรู้สิ่งใหม่ ๆ ได้แก่ ความสนใจในวิชาที่เรียน ทักษะคิดต่อเนื้อหาวิชา และสถาบัน การยอมรับความสามารถของตนเอง เป็นต้น
3. คุณภาพการเรียนการสอน (Quality of Instruction) หมายถึง ประสิทธิภาพการเรียนการสอนที่นักเรียนจะได้รับ ได้แก่ คำแนะนำการปฏิบัติและแรงเสริมของผู้ที่สอนที่มีต่อผู้เรียน เป็นต้น

3.2.1.3 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ครอนบาค (Cronbach. 1970 : 26) กล่าวว่า การวัดผลเป็นการกำหนดตัวเลขหรือสัญลักษณ์เข้ากับสิ่งของหรือเหตุการณ์ที่เป็นไปตามกฎ

อีเบล (Evel. 1972 : 557) ให้ความหมายของการวัดผลไว้ว่า เป็นกระบวนการในการกำหนดจำนวนตัวเลขให้กับแต่ละหน่วยของชุดวัตถุหรือกลุ่มบุคคล เพื่อชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างกันมากน้อยระหว่างหน่วยตามลักษณะของหน่วยที่วัด มาได้

เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์ (2525 : 79) กล่าวว่า การวัดผล เป็นการตรวจสอบระดับ ความสามารถ หรือผลสัมฤทธิ์ (Level of Accomplishment) ของผู้เรียนว่าได้เกินการเรียนรู้ในแต่ละรายวิชาไปมากน้อยเพียงใด

ประกายทิพย์ พิชัย (2539 : 21) ได้กล่าวว่า การวัดผลเป็นกระบวนการกำหนดตัว เลขซึ่ง แสดงคุณลักษณะ ปริมาณ เวลาอื่น ๆ ของพฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคล สิ่งแวดล้อมหรือวัตถุ ที่ต้องการวัด

3.2.2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.2.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

ฮอลแลนด์ (Holland. 1959 : 135 – 142) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางสติปัญญา กับตัวแปรเกณฑ์ คือ เกรดเฉลี่ย พบว่า ค่าผลสัมฤทธิ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเขาได้สรุปว่า ความสำเร็จทางการเรียนย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทางด้านสติปัญญา สำหรับแคมป์เบลล์ (Campbell. 1965 : 62 – 63) ได้ใช้แบบทดสอบความถนัดทางการเรียน และแบบทดสอบเรียงความ โดยศึกษากับนักศึกษาหลักสูตรวิศวกรรม ใช้เกรดเฉลี่ยจากวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตรสองปี เป็นเกณฑ์ พบว่าค่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างแบบทดสอบแต่ละชุดมีค่าระหว่าง .45 - .55

✓ กิลล์ (Gill. 1962 : 144 – 149) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของการปรับตัวทางสังคมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า เด็กที่เรียนดีจะมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่าเด็กที่มีผลการเรียนต่ำ และเด็กพวกนี้จะแก้ปัญหาเกี่ยวกับความกังวลใจต่าง ๆ ได้ดีอีกด้วย ผลการวิจัยของกิลล์ สอดคล้องกับผลการวิจัยของโดนิแวน (Donivan. 1965 : 20 – 23) ซึ่งได้ศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการปรับตัวของบุคคลกับการทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตชั้นปีที่ 1 ในวิทยาลัยธุรกิจแห่งมหาวิทยาลัยเดนเวอร์ในการศึกษา 1958 – 1959 การทำนายพิจารณาจากความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากแบบทดสอบความถนัดและคะแนนจากเทอมแรกแต่ละปีแรก ส่วนการปรับตัวนั้น พิจารณาจากผลการสำรวจที่ได้จาก Guilford Timmerman Temperament Survey ผลการวิจัยปรากฏว่า กลุ่มที่มีการปรับตัวดี ได้คะแนนสูงกว่าพวกที่ปรับตัวไม่ดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าการปรับตัวมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เพอร์โรน (Perrone. 1965 : 248 – 252) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 7 และเกรด 8 จำนวน 196 คน ได้ใช้แบบสอบถามคำถามในอาชีพ พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะเลือกอาชีพด้านการแสดงออก และด้านอาชีพที่นำความพอใจส่วนตัว ทั้งยังต้องการที่จะศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไป เพื่อนำตนไปสู่จุดมุ่งหมายในชีวิตที่ตั้งไว้ ตรงกันข้ามกับนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาต่ำ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จะไม่สนใจด้านการแสดงออก และตั้งจะมุ่งหมายในชีวิตที่ไม่เหมาะสมกับความสามารถ

ทอมสัน (Thomson. 1966 : 850 – 851) ได้ศึกษาวิจัยพบว่า นักเรียนในแคลิฟอร์เนีย 10 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนเกรด 9 จำนวน 2,287 คน โดยใช้แบบสอบถามเซนเตอร์ส พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะเลือกอาชีพด้านรายได้ ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น มากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

จากเอกสารและงานวิจัยข้างต้น พบว่า ผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะมีความมั่นคงทางอารมณ์มีความรับผิดชอบ มีความสามารถในการบังคับตนเอง ความเป็นตัวของตัวเอง และการปรับตัวได้ดีกว่าผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า ซึ่งผู้วิจัยคาดว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนน่าจะเป็นตัวแปรหนึ่งที่ส่งผลต่อความเป็นผู้นำของ นักเรียนนายเรืออากาศ

3.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรายได้ของครอบครัว

สต็อกดิลล์ (Stogdill. 1974 : 91-113) ได้ศึกษาลักษณะต่าง ๆ ของความเป็นผู้นำสัมพันธ์กับองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

1. ความสามารถทางด้านสติปัญญา ด้านภาษา การตัดสินใจ
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การงาน การสังคม
3. ความรับผิดชอบ ความเชื่อถือได้ ความเชื่อมั่นในตนเอง
4. ความร่วมมือกับกลุ่ม ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสังคมเก่ง
5. ลักษณะแสดงตัว มีคนรู้จักมาก
6. มีอารมณ์มั่นคง มีอารมณ์ขัน
7. ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม

ศศิธร ธีระกนก (2529 : 65- 92) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะความเป็นผู้นำกับความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือปีการศึกษา 2528 จำนวน 274 คน ปรากฏว่า นักเรียนที่มีบิดามารดามีสถานทางเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกันนั้น มีความคิดสร้างสรรค์และลักษณะความเป็นผู้นำไม่แตกต่างกัน

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า ลักษณะความเป็นผู้นำของนักเรียนมีผลมาจากปัจจัยในหลาย ๆ ด้าน รวมทั้งปัจจัยทางด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวด้วย

เนื่องจากยังมีผู้ศึกษาในเรื่องรายได้ของครอบครัวกับความเป็นผู้นำน้อยมาก และจากเอกสารงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงคิดว่า ฐานะทางเศรษฐกิจน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศได้

3.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

3.4.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

การศึกษาช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน กูด (Good . 1973 : 97) กล่าวว่า สติปัญญาสามารถช่วยให้บุคคลปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ สภาพแวดล้อมใหม่ ๆ ได้เป็นอย่างดี มีความสำเร็จในระยะเวลาอันสั้น และสามารถที่จะเรียนรู้ประสบการณ์ ตลอดจนสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ตามเป้าหมายชีวิตที่ต้องการความคิดเห็นของบุคคลที่มีการศึกษาแตกต่างกัน ก็จะแตกต่างกันไปด้วย ผู้ที่มีความรู้มากก็จะมีโอกาสพัฒนาได้มากกว่า ทั้งในด้านความคิดและการแสวงหาความรู้ โดยจะใช้เวลาน้อยกว่าผู้ที่มีความรู้น้อยกว่า ดังนั้นระดับการศึกษาของบิดามารดาแต่ละคนน่าจะมีอิทธิพล ทำให้ทัศนคติต่อการเป็นบิดามารดาแตกต่างกันด้วย เนื่องจากบิดามารดาที่มีความรู้ระดับการศึกษาสูง จะมีความเข้าใจถึงความสำคัญในบทบาทของการเป็นบิดามารดา ดังนี้

ฮอบส์ (Hobbs. 1968 : 413 – 417) พบว่าคู่สมรสที่มีการเตรียมพร้อมในการเป็นบิดามารดาร้อยละ 96 เป็นพวกที่สำเร็จการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย

สุวรรณี ศรีจันทร์อาภา (2527 : 60) ได้ศึกษาพบว่า บิดามารดาที่มีการศึกษาสูง จะมีความพร้อมในการเป็นบิดามารดามากกว่าบิดามารดาที่มีการศึกษาต่ำกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สำเนียง แยมสะอาด (2528 : 70) พบว่าบิดามารดาที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา มีการรับรู้บทบาทของการเป็นบิดามารดา ในการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .01 โดยที่บิดามารดาที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับเห็นด้วยมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และเห็นด้วยน้อยที่สุดคือบิดามารดาในกลุ่มประถมศึกษา

จรรยา สุวรรณทัต และคนอื่น ๆ (2529 – 217) ศึกษาพบว่า บิดามารดาที่มีการศึกษาระดับสูงมีทัศนคติต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กดีกว่าบิดามารดาที่มีระดับการศึกษาปานกลางและต่ำ และบิดามารดาที่มีระดับการศึกษาปานกลางมีทัศนคติต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กดีกว่าบิดามารดาที่มีระดับการศึกษาต่ำ

จากแนวความคิด และการศึกษาดังกล่าวข้างต้นอาจกล่าวได้ว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดา จะมีความสัมพันธ์กับความเป็นผู้นำ และน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ

3.4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

3.4.2.1 งานวิจัยในประเทศ

วิศิษฐ์ นาจำปา (2521 : 41 – 45) ได้ศึกษาโอกาสการเข้าศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามประเภทโรงเรียน สถานภาพส่วนตัว และผลการเรียนของนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาพบว่า โอกาสเข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ไม่ได้ขึ้นอยู่กับประเภทโรงเรียนที่นักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มา และผลการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แต่ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้แก่ อาชีพของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา รายได้ของครอบครัว และภูมิลำเนาของบิดามารดา ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการส่งบุตรเข้าศึกษาต่อโรงเรียนอาชีวะ บิดามารดาที่ได้รับการศึกษาที่ต่างกันย่อมเห็นความสำคัญของการศึกษาต่างกัน

ชูเพ็ญศรี วงศ์พุทธา (2514 : 76) พบว่าระดับการศึกษาของบิดามารดามีส่วนสำคัญต่อการศึกษาของบุตรอย่างมาก บิดาที่ได้รับการศึกษาสูง อัตราส่วนของบุตรที่เรียนต่อจะมากกว่าบุตรที่บิดาไม่ได้รับการศึกษาต่อ หรือไม่เคยเรียนหนังสือเลย คือบิดาที่มีการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หรือบิดาที่ไม่ได้เรียนหนังสือมาก่อน บุตรที่มีโอกาสเรียนต่อมีเพียงร้อยละ 8.3 และ 7.2 ตามลำดับ ซึ่งงานวิจัยนี้จะสอดคล้องกับงานวิจัยของ นกตล คุ่มประวดี (2517 : 70) ที่พบว่าบิดาที่ได้รับการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ขึ้นไปส่วนใหญ่มีความมุ่งหวังให้บุตรรับการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาขึ้นไป บิดามารดาที่ได้รับการศึกษาต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หรือไม่เคยได้รับการศึกษา ส่วนใหญ่มีความมุ่งหวังให้บุตรได้รับการศึกษาเพียงชั้นประถมศึกษา

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดาหรือผู้ปกครองน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ

3.5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศการเรียนการสอน

3.5.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศการเรียนการสอน

สุพิชญา ธีระกุล (2524 : 182 – 187) ได้เสนอแนะแนวทางการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนไว้หลายประการ สรุปได้ดังนี้

1. สภาพโรงเรียนและห้องเรียน โรงเรียนจัดอาคารสถานที่ถูกหลักวิชาตลอดจนการวางแผนแนวอาคารกฎวิธี ได้รับแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้ดี ไม่ร้อนอบอ้าวจนเกินไป ไม่มีเสียงดังรบกวน ภายใน ตกแต่งสิ่งที่สวยงาม เป็นระเบียบเพื่อช่วยให้บรรยากาศร่มรื่นน่าเรียน สภาพห้องเรียนควรยืดหยุ่นได้ตลอดเวลา บริเวณควรสะอาดสวยงาม โต๊ะเก้าอี้มีเพียงพอกับจำนวนนักเรียนและขนาดต้องเหมาะสมกับผู้เรียน เพราะสิ่งเหล่านี้มีความ จำเป็นที่จะสร้างเสริมการเรียนการสอนให้ได้ผลดี

2. **หลักสูตร หลักสูตร** คือ แนวทางที่โรงเรียนจัดประสบการณ์ ให้แก่ เด็กเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ หลักสูตรที่ดีจะต้องให้ตรงกับความต้องการของการศึกษาและตรงกับความต้องการของเด็กแต่ละวัย

3. **แบบเรียนและบทเรียน** แบบเรียนเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และถือเป็นอุปกรณ์การศึกษาที่โรงเรียนจะขาดเสียมิได้และอีกสิ่งหนึ่งที่ครูสามารถจัดให้นักเรียนได้ก็คือ การจัดบทเรียนซึ่งครูพิจารณา เลือกสรรแต่เฉพาะที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน ซึ่งเหมาะสมกับวัย ความรู้ ความสนใจ ความต้องการของเด็กและท้องถิ่น

4. **อุปกรณ์การศึกษา** อุปกรณ์การศึกษาเป็นเครื่องช่วย ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีและง่ายขึ้น การใช้วัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนให้ได้ผลดีนั้นขึ้นอยู่กับทักษะและความสนใจของครูว่าจะให้อุปกรณ์นั้น ๆ ให้เหมาะสมกับเนื้อหา เวลา และใช้ได้อย่างถูกต้องเพียงใด

5. **กิจกรรมต่าง ๆ ในการเรียนการสอน** กิจกรรมคือพฤติกรรมที่แสดงออกแล้วทำให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจะดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ทำนั้นตรงกับจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่ กิจกรรมที่ดีควรเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนกระทำแล้วเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งมีกิจกรรมมากมายหลายอย่าง que สามารถจัดให้เด็กได้ เช่น กิจกรรมเกี่ยวกับการพูด การเขียน กิจกรรมเกี่ยวกับการแสดง และกิจกรรมเกี่ยวกับการสร้างประดิษฐ์ เป็นต้น

6. **เวลาและโอกาส** การเรียนจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับเวลาเช่นเดียวกัน ครูจะต้องจัดสรรเวลาให้เหมาะสมกับวิชาหรือเนื้อหาที่จะสอน เวลาควรมีการยืดหยุ่นไปตามเนื้อหาหรือสาขาวิชา ไม่ควรมีกฎเกณฑ์ตายตัว

7. **สถานที่** สถานที่ใช้ในการเรียนนั้น อาจไม่ใช่หมายถึงห้องเรียนเพียงอย่างเดียว บางครั้งอาจเป็นสนามโรงเรียน หรือสถานที่ไปทัศนศึกษาด้วย สถานที่จึงมีส่วนช่วยแรงความรู้สึกและบรรยากาศของการศึกษาเล่าเรียน การเปลี่ยนแปลงบรรยากาศในการเรียนช่วยให้ผู้เรียนไม่เบื่อหน่าย ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดขึ้น อย่างไรก็ดีสถานที่ที่จะใช้เรียนจะต้องไม่มีเสียงรบกวนจนไม่สามารถใช้สมาธิได้ และจะต้องไม่วิเวกวังเวงจนรู้สึกกลับน่ากลัว ไม่เสียงภัยหรือใกล้สิ่งที่เป็นอันตรายหรือสกปรก และสถานที่นั้นจะต้องเป็นประโยชน์ต่อการเรียนโดยตรง

8. **ผู้เรียน** การเรียนการสอนจะเกิดขึ้นได้และเป็นผลดีก็ต่อเมื่อผู้เรียนมีความพร้อม ความสนใจที่จะศึกษาหาความรู้และรับรู้จะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมที่จะเรียนก็ควรให้โอกาสแก่ผู้เรียนทันที ครูผู้สอนจะต้องหมั่นสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน หากแสดงความรู้สึกว่ามีความวิตกกังวล มีความคับข้องใจ ครูจะต้องช่วยลดความรู้สึกนั้น ๆ เสียก่อนแล้วพยายามสร้างบรรยากาศที่จะให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถได้อย่างเต็มที่

9. **ผู้สอนและวิธีการสอน** ครูถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดประการหนึ่งที่จะช่วยให้การเรียนการสอนประสบผลดี นักศึกษาต่างประเทศ และการวิจัยการศึกษาได้ระบุไว้แน่ชัดว่า ยังไม่มีอุปกรณ์การสอนใด ๆ ในโลกนี้ ที่จะใช้แทนครูที่มีความสามารถในการสอนได้

ประเด็นนี้ อุปนัย (2523 : 123 – 137) กล่าวถึงการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนว่ามีองค์ประกอบหลายประการที่ช่วยสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน ดังสรุปได้ดังนี้

1. **บุคลิกภาพบางประการของครู**มีผลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน รูปร่าง หน้าตา และการแต่งกายอันเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพบางประการของครูที่มีต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนอย่างเห็นได้ชัด ได้แก่ สีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง การใช้คำพูด การมีอารมณ์ขัน การแสดงบทบาทในฐานะผู้นำของครูพฤติกรรมของครูที่แสดงออกตามทัศนคติและความคาดหวังบางประการ ที่ครูมีอยู่มีผลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้น

เรียน ครูมีทัศนคติที่ดีในการสอน มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน และเป็นผู้ที่มองโลกในแง่ดี ย่อมเป็นผู้สร้างบรรยากาศที่ดีให้เกิดขึ้นแก่ชั้นเรียนที่ตนสอนได้มากกว่าครูที่มีทัศนคติ เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวตรงกันข้าม ความคาดหวังของครูเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนเพราะความคาดหวังของครูที่มีต่อนักเรียนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของครูที่แสดงออกต่อนักเรียน

2. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนด้วยกันเองมีผลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน ถ้าปฏิสัมพันธ์ ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดี หมายถึงทั้งครูและนักเรียนต่างก็มีสัมพันธ์ที่ดีต่อกันโดยครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม ตอบคำถามและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน บรรยากาศในชั้นเรียนจะมีแต่ความน่าสนใจ น่าสนุก อยากรู้ อยากเห็น และกระตือรือร้น เพราะนักเรียนมีโอกาสน่าสนใจได้ มีโอกาสใช้ความคิดของตนเองและมีโอกาสที่จะแสดงความสามารถได้อย่างเต็มที่ นักเรียนเองก็มองครูอย่างเป็นมิตรเกิดความเป็นกันเอง ปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียนกับนักเรียนด้วยกันเอง ก็มี ส่วนช่วยให้เกิดบรรยากาศในชั้นเรียนเหมือนกัน

3. การที่ครูใช้แรงเสริมที่เหมาะสมกับนักเรียน จะก่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีขึ้นในชั้นเรียน การใช้แรงเสริมที่ทําอย่างจริงจัง เหมาะสมกับสภาพการณ์ไม่จำเป็นต้องใช้แรงเสริมเฉพาะพฤติกรรมที่ดีขึ้นกว่า เดิมเท่านั้น โดยเฉพาะนักเรียนที่เรียนอ่อนหรือนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา เป็นต้น

3.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศการเรียนการสอน

3.5.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

เลวิน และคนอื่น ๆ (Lewin and others. 1939 : 271 – 279) ศึกษาเกี่ยวกับบรรยากาศในชั้นเรียน พบว่านักเรียนที่อยู่ในชั้นเรียนแบบอัตตาธิปไตยมีแนวโน้มเป็นเด็กก้าวร้าว หยาดกระด้าง ไม่มีความเห็นใจคนอื่น ส่วนชั้นเรียนที่มีบรรยากาศแบบประชาธิปไตย นั้นกลับจะส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักสามัคคีปรองดอง เป็นมิตรกันการเรียนก็ราบรื่น มีบรรยากาศที่สบายใจน่าเรียน เพราะครูรู้จักจัดความกดดันเกรงกลัวได้ ๆ ออกไปจากชั้นได้

ไทย์แมน (Tiemann. 1942 : 657 – 664) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษา จะไม่ชอบครูแบบเผด็จการ ที่มีนิสัยข่มขู่ปราศจากความเห็นอกเห็นใจ และการสอนแบบใช้อำนาจทั้งหลายนั้นเด็กยิ่งโตเท่าไรก็มีความรู้สึกเป็นปฏิปักษ์ยิ่งขึ้นเพียงนั้น

บุธ (วิลาส ทองขาว. 2527 : 16 ; อ้างอิงจาก Bush. 1942 : 645 - 656. *A Study of Student – Teacher Relationship, Journal of Education Research*.) ศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างครูกับนักเรียน พบว่าครูที่พยายามทำความรู้จักกับเด็กเห็นอกเห็นใจเด็กรู้จักส่งเสริมการเรียนตามความต้องการและความสนใจของเด็ก เด็กจะเรียนได้ดีและมีความสามารถปรับตัวได้สูงซึ่งต่างกับครูที่มุ่งสอนโดยวิธีที่กดดันให้เด็กยอมรับความต้องการของตนผลที่สุดเด็กก็จะไม่พอใจในตัวครูและเรียนไม่ได้ดีเท่าที่ควร

สไตลส์ และดอร์ซีย์ (วิลาส บุญทองขาว. 2527 : 16 – 17 ; อ้างอิงจาก Stiles and Dorsey. 1950 : 98 – 100. *Democratic Teaching in Secondary School, Journal of Education Psychology*.) ได้ศึกษาการสอนแบบประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความเห็นเกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในการเรียนการสอน ดังนี้

1. การเรียนการสอนแบบอัตตาธิปไตยนั้น ปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนเป็นแบบสั่งและเชื่อฟังโดยไม่มีข้อโต้แย้ง นักเรียนจะสนใจบทเรียนเพื่อคะแนนของตนเองโดยไม่คำนึงถึงปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ครูไม่มีจุดหมายที่จะพัฒนานักเรียนให้มีความเจริญงอกงามในด้านต่าง ๆ เท่าที่ควร เพียงแต่ต้องการให้นักเรียน

ที่ตนกำลังสอนเท่านั้น ครูใช้กฎเกณฑ์ตามที่พอใจบังคับให้นักเรียนปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด โดยไม่คำนึงถึงธรรมชาติจิตใจหรือความแตกต่างระหว่างบุคคลการเรียนรู้การสอนแบบนี้ นักเรียนจะมีบุคลิกภาพแบบตัวใครตัวมัน ไม่มีทักษะการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม

3. การเรียนการสอนแบบประชาธิปไตย ครูจะเป็นผู้สร้างสถานการณ์ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจเกี่ยวกับการสอน ครูยอมรับในเรื่องความแตกต่างของนักเรียนในด้านความสนใจ ความสามารถ ทักษะ นักเรียนต้องการได้ความรู้มากกว่าคะแนนสูง ๆ และครูเป็นเพียงที่ปรึกษาของนักเรียนเท่านั้น การเรียนการสอนแบบประชาธิปไตยจึงเป็นการเรียนการสอนที่สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ซึ่งบรรยากาศแบบนี้ช่วยให้นักเรียนมีความคิด สร้างสรรค์

โอเบอร์ทัฟเฟอร์ (วิลเลียม บุนทอว. 2527 : 17 ; อ้างอิงจาก Oberteuffer. 1954 : 296 – 297. *School Mental Education.*) ศึกษาสภาพจิตที่เกี่ยวกับการศึกษาในโรงเรียนผลการศึกษาพบว่าอิทธิพลของชั้นเรียนก็เป็นสิ่งแวดล้อมอย่างหนึ่งที่มีผลต่อสภาพจิตของเด็กและการจัดบรรยากาศของห้องเรียนก็จะมีส่วนช่วยให้นักเรียนปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี

ธอร์นเบอร์ (Thornburg. 1975 :151 –185) ศึกษาทัศนคติต่อโรงเรียนกับกลุ่มนักเรียนที่มีปัญหาต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน พบว่า นักเรียน 50 เปอร์เซ็นต์ของกลุ่มตัวอย่าง มีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียน และอีก 24 เปอร์เซ็นต์ แสดงทัศนคติที่ไม่ดีต่อโรงเรียนอย่างรุนแรง ซึ่งแสดงออกหลายลักษณะ เช่น เห็นว่าหลักสูตรการเรียนการสอนไม่มีประโยชน์ เบื่อการเรียน ครูผู้สอนเน้นเรื่องคะแนนมากเกินไป ครูลำเอียงและกฎบังคับของโรงเรียนเข้มงวดเกินไป

3.5.2.2 งานวิจัยในประเทศ

ดวงกมล มาลารัตน์ (2534 : 116-117) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบรรยากาศการเรียนการสอน ได้แก่ บรรยากาศในห้องเรียน วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนที่เป็นอุปกรณ์ที่มีเทคนิควิทยาการใหม่ ๆ หรืออุปกรณ์ที่เป็นของจริง ซึ่งนำมาใช้ในการปฏิบัติงานห้องโสตทัศนศึกษา ซึ่งมีวัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอนที่เหมาะสมถ้าบรรยากาศการเรียนการสอนดังกล่าวดี จะมีผลให้ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้สูง ทำให้นักเรียนมีการพัฒนาทักษะด้านความรู้ ความคิด และทักษะเทคโนโลยี มีประสบการณ์สูงขึ้น

ชนนุช บุญสิทธิ์ (2541 : 57- 59) ได้ศึกษาถึงบรรยากาศในชั้นเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้และเสริมสร้างพัฒนาความขยันหมั่นเพียร ซึ่งจะต้องเป็นห้องเรียนที่มีบรรยากาศอบอุ่นเป็นกันเอง มีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูและนักเรียนด้วยกันเอง นักเรียนทุกคนนับถือกฎเกณฑ์และระเบียบของห้องเรียน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนครูมีความเข้าใจนักเรียน ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนและเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงออกในการอภิปรายปัญหาต่าง ๆ ดังนั้น ทั้งนักเรียนและครูจึงมีหน้าที่สร้างบรรยากาศที่ดีในชั้นเรียนร่วมกัน และได้ให้ความเห็นไว้ว่า บรรยากาศการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญสำหรับนักเรียน เพราะนักเรียนที่มีสัมพันธภาพที่ดีกับครู จะทำให้นักเรียนปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี แต่ถ้าหากนักเรียนมีสัมพันธภาพกับครูที่ไม่ดี ส่งผลให้เด็กมีแนวโน้มก้าวร้าว ไม่เป็นมิตร ไม่สนใจการเรียน บรรยากาศการเรียนจึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมนักเรียน

จากเอกสารและงานวิจัยข้างต้น จะเห็นได้ว่า บรรยากาศด้านการเรียนการสอนเป็นสิ่งแวดล้อมหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ที่สำคัญยิ่งของนักเรียนรวมทั้งการส่งเสริมความเป็นผู้นำให้กับนักเรียนด้วยโดยการสนับสนุนและจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยด้านบรรยากาศการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ

4.6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างเพื่อน

4.6.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างเพื่อน

ทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (The Interpersonal Theory) ซัลลิเวน (Sullivan) เชื่อว่าบุคลิกภาพของบุคคลเป็นผลมาจากสังคมและชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์กับบุคคลกับสังคม ระยะเวลาต่างๆ ของชีวิตซึ่งมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพและการปรับตัวบุคลิกภาพของบุคคลยังไม่คงที่ตั้งแต่อายุน้อย ๆ แต่การเปลี่ยนแปลงของบุคลิกภาพ จะเกิดขึ้นเมื่อใดก็ได้ถ้าสถานการณ์ระหว่างบุคคลเกิดขึ้นใหม่ เขาเชื่อว่ามนุษย์มีการปรับตัวได้ เช่นมีการยืดหยุ่นเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงให้ดีขึ้น การเรียนรู้ทำให้บุคคลได้พัฒนาบุคลิกภาพอยู่เสมอ อย่างไรก็ตามบุคลิกภาพที่พัฒนาขึ้นนี้อาจหยุดชะงัก หรือเกิดความเสียหายได้ ในการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ไม่มีใครที่จะเป็นผู้รับหรือผู้ให้อยู่ฝ่ายเดียว ควรมีการพึ่งพาซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นพฤติกรรมสังคมที่จะต้องมีการตอบสนองกันอยู่ตลอดเวลา พฤติกรรมสังคมที่เป็นศิลปะที่เรารู้ได้แต่จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับพื้นฐานและละเอียดอ่อนในจิตใจของแต่ละบุคคล บางคนมีความละเอียดมากสามารถรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นได้ไวและสามารถให้สิ่งที่ผู้อื่นต้องการได้ถูกต้องทั้งกาลและเทศะผลที่เกิดขึ้นคือ ความพอใจ อันนำไปสู่มิตรภาพ แต่บางคนพื้นฐานจิตใจยังไม่ละเอียดอ่อนนัก ผลที่เกิดขึ้นคือความไม่พึงพอใจ ซึ่งนำไปสู่ความขัดแย้งเกิดปัญหาขึ้น (กิตติยวดี บุญเชื้อ. 2522 : 114)

กรอนลันด์ (Gronlund. 1959 : 232) กล่าวว่า เมื่อเด็กเข้าโรงเรียน จนเข้าสู่ผู้ใหญ่ประสบการณ์เข้าสังคมย่อมกว้างขวางออกไปตามลำดับ หากทุกสิ่งทุกอย่างได้พัฒนาไปตามปกติกล่าวคือ เมื่อถึงวัยเข้าโรงเรียนได้มีความสัมพันธ์กับเพื่อนในวัยเดียวกัน ได้รับการยอมรับนับถือจากเพื่อน เด็กก็จะได้รับรู้บทบาทของตนเองว่าควรปฏิบัติอย่างไร เมื่อต้องการอยู่กับเพื่อน การที่เด็กอยู่ร่วมกับเพื่อนได้ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองและผู้อื่น เมื่อเขาสามารถอยู่กับเพื่อนฝูงได้อย่างมีความสุข ย่อมปรารถนาที่จะมีความสัมพันธ์กับคนอื่นเพิ่มขึ้นและมีทัศนคติที่ดีต่อคนทั่วไป ประสบการณ์ในการเข้าสังคมจะเพิ่มขึ้นทุกวัน เมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ ชีวิตในสังคมจะมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ดีด้วย

สมชาย ธัญชนกุล (2530 : 86 – 88) กล่าวถึงลักษณะปัญหาที่สำคัญของวัยรุ่นที่ต้องประสบอยู่หลายด้าน โดยเฉพาะปัญหาเกี่ยวกับการคบเพื่อน ทั้งในการคบเพื่อนเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศ เพราะวัยรุ่นบางคนไม่ทราบว่าตนเองจะปฏิบัติตนอย่างไรต่อเพื่อนทั้งเพื่อนต่างเพศ ซึ่งอาจส่งผลให้บางคนจะประสบปัญหาทางการศึกษาได้

อัลเมน (เมตตา จินดารักษ์. 2525 : 11 ; อ้างอิงจาก Ulman. 1957. *Teacher Peers and Test as Predictors of adjustment.*) ได้ระบุว่าเด็กวัยรุ่นที่มีปัญหาสัมพันธภาพกับเพื่อน มักจะมีปัญหาเรียนในโรงเรียน และมีปัญหาทางอารมณ์ตามมา เช่น การเรียนไม่ดี มีอารมณ์ ดึงเครียด และไม่มีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับไวท์ (White. 1977 : 343) ที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลว่ามีส่วนช่วยให้เด็กนักเรียนผ่านพ้นปัญหาในการเรียนและเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีสุขภาพจิตที่ดีในอนาคต นอกจากนี้ เฮอร์ล็อก (วิลล โรจนะวีระ. 2531 : 2 ; อ้างอิงจาก Hurlock. 1964. *Child Development.*) ยังกล่าวว่า หากเด็กวัยรุ่นสามารถสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น ๆ ได้ดี จะทำให้เขามีสุขภาพจิตที่ดีและส่งผลต่อการเรียนที่ดีด้วย

3.6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างเพื่อน

3.6.1.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

กรอนลันด์ (Gronlund. 1959 : 176) ได้ศึกษาปัญหาการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาพบว่า

ประสบปัญหา ด้านความสัมพันธ์กับบุคคล อื่นแล้วแล้วมักจะประสบปัญหาด้านการเรียนด้วยความขัดแย้งภายในกลุ่มทำให้การเรียนไม่มีประสิทธิภาพ เกิดความตึงเครียดทางอารมณ์และไม่มีความสุข ดีเซนา (Desena. 1964 : 145 – 149) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการปรับตัวของนิสิตที่มีสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะสามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นได้ดีและรวดเร็วกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง และต่ำ

เพอริส (Peris. 1980 : 163 – 175) ได้ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย เปิดพบว่านักศึกษาที่ต้องศึกษาด้วยตนเองโดยอาศัยสื่อประสมจนขาดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลขึ้น ทำให้รู้สึกโดดเดี่ยว เหงา เนื่องจากไม่มีเพื่อนร่วมปรึกษาในเรื่องการเรียน ทำให้เกิดปัญหาทางการเรียนขึ้น

3.6.2.2 งานวิจัยในประเทศ

วัฒนา พุ่มเล็ก (2535 : 97) ได้ศึกษาถึงอิทธิพลขององค์ประกอบที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจะประสบปัญหาการคบเพื่อนมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ผ่องพรรณ บัณฑิตานนท์ (2511 : 91 – 94) ได้ศึกษาความต้องการความช่วยเหลือของนักศึกษาวิทยาลัยครูมหาสารคาม พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการคำแนะนำในเรื่องการเสริมสร้างบุคลิกภาพ การคบเพื่อน การดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัยและปัญหาในอนาคต

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า สัมพันธภาพระหว่างเพื่อนน่าจะเป็นตัวแปรหนึ่งที่ส่งผลต่อความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ

3.7 เอกสารและงานวิจัยสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์กับนักเรียน

4.7.1 เอกสารสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์กับนักเรียน

ครูผู้สอนนับว่าเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งการถ่ายทอดความรู้ ครูเป็นผู้ปฏิบัติงานโดยตรง ในการบวนการสอน ความใกล้ชิดกับผู้เรียน ดังนั้นครูจึงมีบทบาทอย่างมากต่อการเรียนการสอน (นริศ มณีนัย. 2540 : 19)

ลอว์เรนซ์ (Lawrence. 1976: 418) ได้กล่าวว่าบรรยากาศการเรียนการสอนนั้นเป็นสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยาซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมของครู ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนและปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ถ้าผู้เรียนมีสภาพจิตใจ อารมณ์แจ่มใส รู้สึกตื่นตัวกระฉับกระเฉง ก็将有ความสนใจในการเรียนยอมช่วยทำให้เกิดการเรียนรู้ขึ้น

ชรินทร์ มั่งคั่ง (2537 : 44 – 45) กล่าวว่า ครูมีบทบาทสำคัญในการปรับพฤติกรรมและสร้างเสริมบุคลิกภาพของนักเรียน เพื่อให้มีบุคลิกภาพที่สังคมต้องการและพึงประสงค์โดยมีหลักดังนี้

1. ครูควรเสริมแรงทันทีที่นักเรียนแสดงพฤติกรรมและบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ เช่น การเดินผ่านครูแล้วไหว้ ครูควรเสริมแรงด้วยการยิ้ม และพยักหน้า ฯลฯ
2. เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ครูควรนิ่งเฉยไม่สนใจเพื่อยับยั้งพฤติกรรมเด็ก
3. เมื่อเด็กก้าวร้าว ครูควรตักเตือน ทำโทษหรือทำทัณฑ์บน หากไม่ได้ผลควรใช้หลักสิทธิสนม
4. ครูควรสร้างบรรยากาศเพื่อพัฒนา

5. ครูควรจัดกิจกรรมสนองความต้องการของนักเรียน เช่น การเล่นเกมให้นักเรียนปฏิบัติตามกฎ กติกา
6. สร้างบรรยากาศความปลอดภัย อบอุ่น มีอิสระ กล้าแสดงออกเพื่อสร้างบุคลิกภาพ ความเชื่อมั่นในตนเอง
7. ครูพยายามจัดกิจกรรม เพื่อละลายแรงจูงใจใฝ่ก้าวหน้า แรงจูงใจใฝ่อำนาจ และสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่พึงพา

อุทุมพร ทองอุไทย (2522: 1-15) ได้ศึกษาลักษณะ อาจารย์ในอุดมคติ จากนิสิตปริญญาตรี 137 คน ในระดับบัณฑิตศึกษา 162 คน ของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2521 พบว่าความคิดเห็นของนิสิตปริญญาตรี และบัณฑิตวิทยาลัย ที่มีต่อการสอนของอาจารย์ระดับอุดมศึกษา มีความสัมพันธ์กัน ความคิดเห็นของนิสิตปริญญาตรีต่อลักษณะอาจารย์ในอุดมคติของตนเรียงลำดับที่พึงพอใจมากที่สุดลงไปคือ

1. มีการเตรียมการเรียนการสอนดี
2. มีความปรารถนาที่ดีต่อนิสิตทั้งในและนอกห้องเรียน
3. มีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่ทันสมัยกว้างขวางและถูกต้อง
4. ใช้ตัวอย่างเปรียบเทียบและความเป็นจริงในการอธิบายได้อย่างเหมาะสม
5. สามารถบรรยายความรู้ที่อยู่นอกเหนือเนื้อหาวิชาเรียนได้อย่างดี

ส่วนลักษณะการสอนของอาจารย์ในอุดมคติตามความคิดเห็นของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา เรียงลำดับที่พึงพอใจมากที่สุดคือ

1. ใช้ตัวอย่างเปรียบเทียบและความเป็นจริงในการอธิบายได้อย่างเหมาะสม
2. มีการเตรียมการสอนดี
3. มีความสนใจและสนุกในการสอน
4. ให้ความคิดใหม่แก่นิสิต
5. สามารถจูงใจนิสิตให้ทำงานได้ดีที่สุด

3.7.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์กับนักเรียน

3.7.2.1งานวิจัยในต่างประเทศ

เพนเทอร์ (Painter. 1998 : 282) ได้ศึกษาความสัมพันธ์และความเข้าใจกันระหว่างครูกับนักเรียน พบว่า ปัจจัยที่สร้างความเป็นผู้นำของนักเรียนคือ บรรยากาศที่ดีในการสอน ความร่วมมือในการทำงานของนักเรียน การฝึกนักเรียนโดยนักเรียนต้องมีความกระตือรือร้น มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ครูมีบทบาทคอยให้คำแนะนำเพิ่มเติม โดยให้อิสระทางความคิดแก่นักเรียนและคอยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในการทำงานร่วมกัน สิ่งเหล่านี้จะให้นักเรียนเกิดความความเป็นผู้นำได้

เนื่องจากยังมีผู้ทำการศึกษาสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักเรียนยังไม่มากนักและ จากเอกสารและงานวิจัยข้างต้นจึงกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ครูมีส่วนในการสร้างบรรยากาศทางการเรียนและกระตุ้นให้นักเรียนมีความเป็นผู้นำได้

จากเอกสารและงานวิจัย สรุปได้ว่า การพัฒนาและเสริมสร้างความเป็นผู้นำ ควรพัฒนาทั้งทางด้านความคิด ทางอารมณ์ ทางสังคม การพัฒนาและเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีและเหมาะสมให้แก่ นักเรียน โดยพัฒนาองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียน

กับครู สัมพันธภาพระหว่างเพื่อน โดยการร่วมกันทำกิจกรรม จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถทางด้าน
ความเป็นผู้นำ เพื่อพัฒนาความสามารถด้านความเป็นผู้นำของนักเรียนได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็น นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 1, 2 , 3 , 4 และ 5 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนนายเรืออากาศ กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ กองทัพอากาศ จำนวน 597 คน เป็นนักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 1 จำนวน 121 คน นักเรียนนายเรืออากาศปีที่ 2 จำนวน 116 คน นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 3 จำนวน 126 คน นักเรียนนายเรืออากาศปีที่ 4 จำนวน 139 คน และ นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 5 จำนวน 95 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นประชากรที่เป็น นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 1, 2 , 3 , 4 และ 5 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนนายเรืออากาศ กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ กองทัพอากาศ จำนวน 297 คน มีความเชื่อถือได้ร้อยละ 95 (Yamane. 1976 : 886-887) เป็นนักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 1 จำนวน 60 คน นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 2 จำนวน 58 คน นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 3 จำนวน 33 คน นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 4 จำนวน 69 คน และนักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 5 จำนวน 47 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นจากประชากร (Stratified Random Sampling) โดยใช้ชั้นปีเป็นชั้น (Strata) โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาจำนวนนักเรียนนายเรืออากาศทั้งหมดตั้งแต่ นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 5 รวมทั้งสิ้นได้ 597 คน โดยแบ่งเป็นแต่ละชั้นและชั้นปีดังนี้

ชั้นปีที่ 1	จำนวน 121 คน
ชั้นปีที่ 2	จำนวน 116 คน
ชั้นปีที่ 3	จำนวน 126 คน
ชั้นปีที่ 4	จำนวน 139 คน
ชั้นปีที่ 5	จำนวน 95 คน

2. ผู้วิจัยศึกษาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของยามานะ (Yamane. 1976 : 886-887) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 297 คน จากจำนวน 597 คน ซึ่งมีความเชื่อถือได้ร้อยละ 95 คิดเป็นสัดส่วนระหว่างประชากร : กลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 2 : 1 ผู้วิจัยจึงสุ่มกลุ่มตัวอย่างได้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นปีดังนี้

ชั้นปีที่ 1	จำนวน 60 คน
ชั้นปีที่ 2	จำนวน 58 คน
ชั้นปีที่ 3	จำนวน 63 คน
ชั้นปีที่ 4	จำนวน 69 คน
ชั้นปีที่ 5	จำนวน 47 คน

ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามชั้นปีการศึกษา

ชั้นปีที่	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1	121	60
2	116	58
3	126	63
4	139	69
5	95	47
รวม	597	297

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ โรงเรียนนายเรืออากาศ กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ กองทัพอากาศ แบ่งออกเป็น 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ ชั้นปีที่ศึกษา ลำดับการเกิด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายได้ของบิดา มารดา อาชีพของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสัมพันธภาพนักเรียนนายเรืออากาศกับบิดา มารดาหรือผู้ปกครอง

ตอนที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพนักเรียนนายเรืออากาศกับเพื่อน

ตอนที่ 4 แบบสอบถามสัมพันธภาพนักเรียนนายเรืออากาศกับอาจารย์

ตอนที่ 5 แบบสอบถามบรรยากาศในการเรียนการสอน

ตอนที่ 6 แบบสอบถามบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ

วิธีสร้างเครื่องมือ และการหาคุณภาพเครื่องมือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ ชั้นปีที่ศึกษา ลำดับการเกิด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายได้ของบิดา มารดา อาชีพของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

ตัวอย่างของแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามด้านส่วนตัวของท่าน เมื่ออ่านข้อความจบแล้วโปรดทำ

เครื่องหมาย ☒ ลงในช่อง ☐ และเติมข้อความให้ครบถ้วน

- 1) ข้าพเจ้าเป็นนักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่
- 2) ข้าพเจ้าเป็นบุตรคนที่จากจำนวนบุตร..... ของ บิดามารดา
- 3) คะแนนเฉลี่ยรวมจากภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 เท่ากับคะแนน
- 4) อาชีพผู้ปกครองของท่าน

4.1) อาชีพบิดา

- ☐ ข้าราชการทหารอากาศ
- ☐ ข้าราชการประเภทอื่น
- ☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ
- ☐ นักธุรกิจ
- ☐ เกษตรกร ได้แก่ ทำไร่ ทำนา
ทำสวน เลี้ยงสัตว์ และการประมง
- ☐ รับจ้าง, ลูกจ้าง, พนักงานบริษัทเอกชน
- ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ

อาชีพมารดา

- ☐ ข้าราชการทหารอากาศ
- ☐ ข้าราชการประเภทอื่น
- ☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ
- ☐ นักธุรกิจ
- ☐ เกษตรกร ได้แก่ ทำไร่ ทำนา
ทำสวน เลี้ยงสัตว์ และการประมง
- ☐ รับจ้าง, ลูกจ้าง, พนักงานบริษัทเอกชน
- ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ

4.2) อาชีพของผู้ปกครอง

- ☐ ข้าราชการทหารอากาศ
- ☐ ข้าราชการประเภทอื่น
- ☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ
- ☐ นักธุรกิจ
- ☐ เกษตรกร ได้แก่ ทำไร่ ทำนา
ทำสวน เลี้ยงสัตว์ และการประมง
- ☐ รับจ้าง, ลูกจ้าง, พนักงานบริษัทเอกชน
เอกชน
- ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ

5) ผู้ปกครองของท่าน มีรายได้ประมาณเดือนละ.....บาท

(รายได้ของบิดามารดา รวมกัน หรือ รายได้ของผู้ปกครองท่าน)

6) ระดับการศึกษาของผู้ปกครองของท่าน

6.1) ระดับการศึกษาของบิดา

- ☐ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี
- ☐ ระดับปริญญาตรี
- ☐ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี

ระดับการศึกษาของมารดา

- ☐ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี
- ☐ ระดับปริญญาตรี
- ☐ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี

6.2) ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

- ☐ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี
- ☐ ระดับปริญญาตรี
- ☐ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสัมพันธภาพนักเรียนนายเรืออากาศกับบิดา มารดาหรือผู้ปกครอง มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

2.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับบิดามารดา หรือผู้ปกครอง

2.2 ผู้วิจัยศึกษาจากแบบสอบถามสัมพันธภาพนักเรียนนายเรืออากาศกับบิดา มารดาหรือผู้ปกครองของ มารีชา นาคทับที (2541 : 114-121) และระจิตร์แก้ว เล็กอุทัย (2542 : 133 –135)

2.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับบิดามารดา หรือผู้ปกครองให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ โดยใช้ข้อมูลจากข้อ 2.1 และ 2.2 ให้มีลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคอร์ท (Likert)

ตัวอย่างแบบสอบถาม

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างท่านกับบิดา มารดาหรือผู้ปกครอง ขอให้ท่านอ่านข้อความจบแล้วพิจารณาตามความจริง หรือตรงกับความเป็นจริงที่ท่านประสบอยู่มากน้อยเพียงใด โปรดพิจารณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงข้อเดียว แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ

จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านบ้างในบางครั้ง
น้อย	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับบิดามารดา หรือผู้ปกครอง

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	น้อย	จริงน้อยที่สุด
0	ก.พฤติกรรมที่บิดามารดาปฏิบัติต่อนักเรียนนายเรืออากาศ					
	บิดามารดาชอบรับฟังความคิดเห็นของท่าน					
00	ข.พฤติกรรมที่นักเรียนนายเรืออากาศปฏิบัติต่อบิดามารดา					
	ท่านมีความรู้สึกอิสระในความคิดเห็นเมื่ออยู่กับบิดามารดา					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางบวก (คะแนน)	ข้อความที่มีความหมายทางลบ (คะแนน)
จริงที่สุด 5	1
จริง 4	2
จริงบ้าง 3	3
น้อย 2	4
จริงน้อยที่สุด 1	5

เกณฑ์ในการแปลความหมาย (วิเชียร เกตุสิงห์ 2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.67 - 5.00 หมายถึง	นักเรียนนายเรืออากาศมีสัมพันธภาพกับบิดา มารดาดี
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.34 - 3.66 หมายถึง	นักเรียนนายเรืออากาศมีสัมพันธภาพกับบิดา มารดาปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 - 2.33 หมายถึง	นักเรียนนายเรืออากาศมีสัมพันธภาพกับบิดา มารดาน้อย

ตอนที่ 3 แบบสอบถามด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับเพื่อน มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

3.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับเพื่อน

3.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนของ ชวนใจ คำวัฒนา (2537: 128 – 129) มาริษา นาคทับที (2541 : 125 – 128)

3.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับเพื่อนให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะโดยใช้ข้อมูลจาก ข้อ 3.1 และ 3.2 โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคอร์ท (Likert)

ตัวอย่างแบบสอบถาม

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างท่านกับเพื่อน ขอให้ท่านอ่านข้อความจบแล้วพิจารณาตามความจริง หรือตรงกับความเป็นจริงที่ท่านประสบอยู่มากน้อยเพียงใด โปรดพิจารณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงข้อเดียว แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ

จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านบ้างในบางครั้ง
น้อย	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อย

จริงน้อยที่สุด

หมายถึง

ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับเพื่อน

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	น้อย	จริงน้อยที่สุด
0	ข้าพเจ้ากับเพื่อน ๆ ของข้าพเจ้าชอบทำงานเป็นกลุ่มมากกว่าทำงานคนเดียว					
00	ข้าพเจ้าสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนกับเพื่อน ๆ ได้					
000	ข้าพเจ้ากับเพื่อน ๆ ต่างรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางบวก

ข้อความที่มีความหมายทางลบ

(คะแนน)

(คะแนน)

จริงที่สุด

5

1

จริง

4

2

จริงบ้าง

3

3

น้อย

2

4

จริงน้อยที่สุด

1

5

เกณฑ์ในการแปลความหมาย (วิเชียร เกตุสิงห์ 2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.67 - 5.00

หมายถึง

มีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.34 - 3.66

หมายถึง

มีสัมพันธภาพปานกลางกับเพื่อน

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 - 2.33

หมายถึง

มีสัมพันธภาพที่ไม่ดีกับเพื่อน

ตอนที่ 4 แบบสอบถามด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับอาจารย์ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

4.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับอาจารย์

4.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ของชาติชาย ห่มอันสมัค

(2542 : 105 – 109)

4.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรือกับอาจารย์ให้สอดคล้องกับนิยามคำศัพท์เฉพาะโดยใช้ข้อมูลจากข้อ 4.1 และ 4.2 โดยมีลักษณะเป็น แบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert)

ตัวอย่างแบบสอบถาม

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างท่านกับเพื่อน ขอให้ท่านอ่านข้อความจบแล้วพิจารณาตามความจริง หรือตรงกับความเป็นจริงที่ท่านประสบอยู่มากน้อยเพียงใด โปรดพิจารณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงข้อเดียว แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ

จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านบ้างในบางครั้ง
น้อย	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับอาจารย์

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	น้อย	จริงน้อยที่สุด
0	ข้าพเจ้ารู้สึกท้อแท้ใจกับการเรียน เพราะอาจารย์สนใจเฉพาะนักเรียนที่เรียนเก่ง					
00	ข้าพเจ้าไม่มีปัญหาหรือข้อสงสัยซักถามอาจารย์เพราะรู้สึกว่าคุณครูไม่เป็นกันเอง					
000	อาจารย์แสดงความรู้สึกเป็นห่วงที่นักเรียนคนใดคนหนึ่งหายไป					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางบวก		ข้อความที่มีความหมายทางลบ	
(คะแนน)		(คะแนน)	
จริงที่สุด	5		1
จริง	4		2
จริงบ้าง	3		3
น้อย	2		4
จริงน้อยที่สุด	1		5

เกณฑ์ในการแปลความหมาย (วิเชียร เกตุสิงห์ 2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.67 - 5.00	หมายถึง	มีสัมพันธภาพที่ดีกับอาจารย์
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.34 - 3.66	หมายถึง	มีสัมพันธภาพปานกลางกับอาจารย์
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 - 2.33	หมายถึง	มีสัมพันธภาพที่ไม่ดีกับอาจารย์

ตอนที่ 5 แบบสอบถามรายการในการเรียนการสอนมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

- 5.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับเพื่อน
- 5.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามรายการในการเรียนการสอนของมารีษา นาคทับที่ (2541 : 127 - 130) และพะดากุล ปันลายนาค (2544 : 99-101)
- 5.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามรายการในการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะโดยใช้ข้อมูลจาก ข้อ 5.1 และ 5.2 โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert)

ตัวอย่างแบบสอบถาม

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบรรยากาศด้านการเรียนการสอน ขอให้ท่านอ่านข้อความจบแล้วพิจารณาตามความจริง หรือตรงกับความเป็นจริงที่ท่านประสบอยู่มากน้อยเพียงใด โปรดพิจารณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงข้อเดียว แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ

จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านบ้างในบางครั้ง
น้อย	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามด้านบรรยากาศการเรียนการสอน

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด
0	อากาศในห้องเรียนร้อนอบอ้าว					
00	อุปกรณ์การเรียนการสอนมีความทันสมัย					
000	ภายในห้องเรียนไม่มีสิ่งรบกวนต่างๆ เช่น เสียงดังจากจราจร					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางบวก (คะแนน)		ข้อความที่มีความหมายทางลบ (คะแนน)	
จริงที่สุด	5		1
จริง	4		2
จริงบ้าง	3		3
น้อย	2		4
จริงน้อยที่สุด	1		5

เกณฑ์ในการแปลความหมาย (วิเชียร เกตุสิงห์ 2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.67 - 5.00	หมายถึง	มีบรรยากาศที่ดีในการเรียนการสอน
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.34 - 3.66	หมายถึง	มีบรรยากาศปานกลางในการเรียนการสอน
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 - 2.33	หมายถึง	มีบรรยากาศที่ไม่ดีในการเรียนการสอน

ตอนที่ 6 แบบสอบถามบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ

6.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ

6.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของมาริษา นาคทับที่ (2541 : 127 - 130)

และผดุงกุล ปันลายนาค (2544 : 101-105)

6.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามให้สอบบุคลิกภาพความเป็นผู้นำดัดแปลงกับนิยามศัพท์เฉพาะโดยใช้ข้อมูล

จาก ข้อ 6.1 และ 6.2 โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert)

ตัวอย่างแบบสอบถาม

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ ขอให้ท่านอ่านข้อความจบแล้วพิจารณาตามความคิดเห็น หรือตรงความเป็นจริงกับตัวของท่านมากน้อยเพียงใด โปรดพิจารณาทำ

เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงข้อเดียว แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ

จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านบ้างในบางครั้ง
น้อย	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

แบบสอบถามความเป็นผู้นำ

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	น้อย	จริงน้อยที่สุด
1.	ความรับผิดชอบ นักเรียนตรงต่อเวลาที่นัดหมายไว้					
2.	ความยุติธรรม นักเรียนแบ่งงานให้เพื่อนเท่าเทียมกัน					
3.	ความไม่เห็นแก่ตัว นักเรียนช่วยปลอบใจเวลาที่เพื่อนมาระบายทุกข์ให้ฟัง					
4.	ความมีวินัยในตนเอง นักเรียนไม่ชอบคุยในขณะที่ครูกำลังสอน					
5.	ความอดทน นักเรียนอยากทำงานที่เป็นงานสบาย					
6.	ความรักหมู่คณะ นักเรียนไม่ประพฤติตนเสื่อมเสียแก่สถาบัน					
7.	ความซื่อสัตย์ นักเรียนไม่เคยทุจริตการสอบ					
8.	ความรู้ความสามารถ นักเรียนติดตามข่าวสารต่าง ๆ อยู่เสมอ					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางบวก		ข้อความที่มีความหมายทางลบ	
(คะแนน)		(คะแนน)	
จริงที่สุด	5		1
จริง	4		2
จริงบ้าง	3		3
ไม่จริง	2		4
ไม่จริงเลย	1		5

เกณฑ์ในการแปลความหมาย (วิเชียร เกตุสิงห์ 2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.67 - 5.00	หมายถึง	ลักษณะความเป็นผู้นำสูง
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.34 - 3.66	หมายถึง	ลักษณะความเป็นผู้นำปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 - 2.33	หมายถึง	ลักษณะความเป็นผู้นำต่ำ

การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปหาความเที่ยงตรงโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณรัตน์ พลอยล้อมแสง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรหมธิดา แสนคำเครือ และ อาจารย์ ดร. พาสณา จุลรัตน์ พิจารณาข้อความในแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะตามวิธีของ โรวิน และ แฮมเบลตัน (Rowine and Hambleton)

2. การหาค่าอำนาจจำแนก โดยนำแบบสอบถามลักษณะความเป็นผู้นำที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนนายเรืออากาศ จำนวน 100 คน จากนั้นนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง – กลุ่มต่ำ โดยนำคะแนนที่ตรวจแล้วมาเรียงลำดับจากสูงสุดมายังต่ำสุด แล้วแยกแบบสอบถามที่นักเรียนนายเรืออากาศ ทั้งห้าชั้นปีแล้วแบ่งเป็น 25% ของผู้ที่ได้คะแนนสูง และ 25% ของผู้ที่ได้คะแนนต่ำ แล้วนำค่าเฉลี่ยรายข้อมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้ t-test เลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขึ้นไปมาใช้เป็นแบบสอบถาม

3. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามที่ได้เลือกไว้ในข้อ 2. มาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ดังนี้

3.1 แบบสอบถามสัมพันธภาพนักเรียนนายเรืออากาศกับบิดา มารดาหรือผู้ปกครอง จำนวน 23 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9304

3.2 แบบสอบถามสัมพันธภาพนักเรียนนายเรืออากาศกับเพื่อน จำนวน 24 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9549

3.3 แบบสอบถามสัมพันธภาพนักเรียนนายเรืออากาศกับอาจารย์ จำนวน 26 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9575

3.4 แบบสอบถามบรรยากาศในการเรียนการสอน จำนวน 19 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9282

3.5 แบบสอบถามบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ จำนวน 24 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9725

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. บัณฑิตวิทยาลัยไปยังโรงเรียนนายเรืออากาศ เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์จากผู้บัญชาการโรงเรียนนายเรืออากาศ
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยนำไปส่งด้วยตนเอง จำนวน 297 ชุด ระหว่างวันที่ 10 พฤศจิกายน 2544 ถึงวันที่ 22 พฤศจิกายน 2544
3. ผู้วิจัยไปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง 297 ฉบับ แล้วคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่ตอบครบทุกข้อของนักเรียนนายเรืออากาศ ได้จำนวน 269 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 90.57 จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด แล้วนำมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS (Statistical Package for the Social Science) ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปคิดค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (The Pearson Product Moment Correlation Coefficient)
3. ค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์บุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ โรงเรียนนายเรืออากาศ กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ กองทัพอากาศ กระทรวงกลาโหม โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เครื่องมือ
 - 1.1 การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง – กลุ่มต่ำ โดยใช้ t-test
 - 1.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)
2. สถิติที่ใช้วิเคราะห์สมมติฐาน
 - 2.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 - 2.2 หาค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)
 - 2.3 ค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์บุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ โรงเรียนนายเรืออากาศ กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ กองทัพอากาศ กระทรวงกลาโหม โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ มีตัวแปรอิสระทั้งหมด 24 ตัว ตัวแปรตาม คือ บุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปรผล

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนนแต่ละตัว
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสองของคะแนนแต่ละตัว
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	กำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
SE	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์
SE_b	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์
b	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์
β	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ซึ่งพยากรณ์อยู่ในรูปของคะแนนมาตรฐาน
a	แทน	ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
$\hat{Y}$	แทน	ค่าสมการพยากรณ์ที่แทนค่าในรูปคะแนนดิบ
Z	แทน	ค่าสมการพยากรณ์ที่แทนค่าในรูปคะแนนมาตรฐาน
Y	แทน	บุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ
X_1	แทน	ชั้นปีที่ 1
X_2	แทน	ชั้นปีที่ 2
X_3	แทน	ชั้นปีที่ 3
X_4	แทน	ชั้นปีที่ 4
X_5	แทน	ชั้นปีที่ 5
X_6	แทน	ลำดับการเกิดบุตรคนแรก
X_7	แทน	ลำดับการเกิดบุตรคนกลาง
X_8	แทน	ลำดับการเกิดบุตรคนสุดท้าย
X_9	แทน	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
X_{10}	แทน	อาชีพผู้ปกครองประกอบอาชีพรับราชการทหารอากาศ
X_{11}	แทน	อาชีพผู้ปกครองประกอบอาชีพรับราชการประเภทอื่น

X ₁₂	แทน	อาชีพผู้ปกครองประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ
X ₁₃	แทน	อาชีพผู้ปกครองประกอบอาชีพนักธุรกิจ
X ₁₄	แทน	อาชีพผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกร
X ₁₅	แทน	อาชีพผู้ปกครองประกอบอาชีพรับจ้าง ลูกจ้างทั่วไป พนักงานบริษัทเอกชน
X ₁₆	แทน	อาชีพผู้ปกครองประกอบอาชีพอื่นๆ
X ₁₇	แทน	รายได้ของผู้ปกครอง
X ₁₈	แทน	ระดับการศึกษาของผู้ปกครองระดับต่ำกว่าปริญญาตรี
X ₁₉	แทน	ระดับการศึกษาของผู้ปกครองระดับปริญญาตรี
X ₂₀	แทน	ระดับการศึกษาของผู้ปกครองระดับสูงกว่าปริญญาตรี
X ₂₁	แทน	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับผู้ปกครอง
X ₂₂	แทน	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับเพื่อน
X ₂₃	แทน	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับอาจารย์
X ₂₄	แทน	บรรยากาศในการเรียนการสอน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปคิดค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ โดยใช้สถิติวิเคราะห์หาค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (The Pearson Product Moment Correlation Coefficient)
3. การค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์บุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ โรงเรียนนายเรืออากาศ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

การเสนอผลการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเสนอผลการศึกษาค้นคว้าตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 จำนวนร้อยละของนักเรียนนายเรืออากาศ โรงเรียนนายเรืออากาศ กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ กองทัพอากาศ อาชีพของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายได้ของผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับเพื่อน บรรยากาศการเรียนการสอนของนักเรียนนายเรืออากาศและบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรชั้นปีที่ศึกษา ลำดับการเกิดอาชีพของผู้ปกครอง ระดับการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายได้ของผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับเพื่อน บรรยากาศการเรียนการสอนของนักเรียนนายเรืออากาศกับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ โรงเรียนนายเรืออากาศ กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ กองทัพอากาศ กระทรวงกลาโหม

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์บุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ โรงเรียนนายเรืออากาศ อากาศ กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ กองทัพอากาศ โดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเสนอผลการศึกษาค้นคว้าตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 จำนวนร้อยละของนักเรียนนายเรืออากาศ โรงเรียนนายเรืออากาศ กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ กองทัพอากาศ กระทรวงกลาโหม จำแนกตามชั้นปีการศึกษา ลำดับการเกิด อาชีพของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

ตาราง 2 จำนวนร้อยละของนักเรียนนายเรืออากาศ จำนวนร้อยละของนักเรียนนายเรืออากาศ โรงเรียนนายเรืออากาศ กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ กองทัพอากาศ กระทรวงกลาโหม จำแนกตามชั้นปีการศึกษา ลำดับการเกิด อาชีพของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

ตัวแปร	ระดับตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
ชั้นปีที่ศึกษา	ชั้นปีที่ 1	60	22.30
	ชั้นปีที่ 2	53	19.70
	ชั้นปีที่ 3	48	17.84
	ชั้นปีที่ 4	68	25.28
	ชั้นปีที่ 5	40	14.87
	รวม	269	100
ลำดับการเกิด	บุตรคนแรก	147	54.65
	บุตรคนกลาง	90	33.46
	บุตรคนสุดท้าย	32	11.90
	รวม	269	100
อาชีพผู้ปกครอง	ข้าราชการทหารอากาศ	44	16.36
	ข้าราชการประเภทอื่น	79	29.37
	พนักงานรัฐวิสาหกิจ	18	6.69
	นักธุรกิจ	10	3.72
	เกษตรกร	67	24.91
	รับจ้าง, ลูกจ้าง, พนักงานบริษัทเอกชน	20	7.43
	อื่นๆ	31	11.52
	รวม	269	100
ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง	ต่ำกว่าปริญญาตรี	134	49.81
	ปริญญาตรี	113	42.01
	สูงกว่าปริญญาตรี	22	8.81
	รวม	269	100

จากตาราง 2 พบว่า นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 4 มีจำนวนมากที่สุดคือ จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 25.28 นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 5 มีจำนวนน้อยที่สุดคือ 40 คน คิดเป็นร้อยละ 14.87 เมื่อจำแนกตามลำดับการเกิดพบว่านักเรียนนายเรืออากาศที่มีลำดับการเกิดเป็นบุตรคนแรกมีจำนวนมากที่สุดคือ จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 54.65 และนักเรียนนายเรืออากาศที่มีลำดับการเกิดเป็นคนสุดท้ายมีจำนวนน้อยที่สุด คือจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 11.90 เมื่อจำแนกตามอาชีพของผู้ปกครองพบว่าผู้ปกครองประกอบอาชีพรับราชการประเภทอื่นมากที่สุด คือ จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 29.37 และผู้ปกครองประกอบอาชีพนักธุรกิจมีจำนวนน้อยที่สุดคือ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.72 และเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองมีระดับการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรีมีจำนวนมากที่สุด คือ จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 49.81 และผู้ปกครองมีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีจำนวนน้อยที่สุด คือ จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 8.81

ตอนที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของตัวแปร ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายได้ของผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับเพื่อน บรรยายภาคด้านการเรียนการสอนของนักเรียนนายเรืออากาศ และบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของตัวแปร ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายได้ของผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับเพื่อน บรรยายภาคด้านการเรียนการสอนของนักเรียนนายเรืออากาศ และบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ

ตัวแปร	N = 269		ระดับคะแนนเฉลี่ย
	$\bar{X}$	S . D	
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	2.72	.44	ปานกลาง
รายได้ของผู้ปกครอง	25422.30	19196.23	ปานกลาง
สัมพันธภาพระหว่างนักเรียน นายเรืออากาศกับผู้ปกครอง	3.4249	.3716	ปานกลาง
สัมพันธภาพระหว่างนักเรียน นายเรืออากาศกับอาจารย์	3.2598	.4129	ปานกลาง
สัมพันธภาพระหว่างนักเรียน นายเรืออากาศกับเพื่อน	3.4911	.4891	ปานกลาง
บรรยายภาคด้านการเรียนการสอน ของนักเรียนนายเรืออากาศ	3.2204	.4829	ปานกลาง
บุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียน นายเรืออากาศ	3.3955	.3684	ปานกลาง
บุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียน นายเรืออากาศด้านความรับผิดชอบ			

ตาราง 3 (ต่อ)

ตัวแปร	N = 269		ระดับคะแนนเฉลี่ย
	$\bar{X}$	S . D	
บุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียน นายเรืออากาศด้านความอดทน	3.3420	.8173	ปานกลาง
บุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียน นายเรืออากาศด้านความรักหมั่นคณะ	3.9701	.5445	สูง
บุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียน นายเรืออากาศด้านความซื่อสัตย์	4.0719	.5354	สูง
บุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียน นายเรืออากาศด้านความรู้ความสามารถ	3.8240	.6792	สูง

จากตาราง 3 พบว่า ตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.72$ เปอร์เซนต์) ตัวแปรรายได้ของผู้ปกครองส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 25422.30$ บาท) ตัวแปรสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับเพื่อน บรรยายภาคด้านการเรียนการสอนของนักเรียนนายเรืออากาศ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับดังนี้คือ ($\bar{X} = 3.4911, 3.4249, 3.2598$ และ 3.2204 ตามลำดับ) ตัวแปรด้านบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง คือ ($\bar{X} = 3.3955$) โดยบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศด้านความรับผิดชอบอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.9386$) บุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศด้านความยุติธรรม อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.9157$) บุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศด้านความไม่เห็นแก่ตัวอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.8792$) บุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศด้านความมีวินัยในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.5888$) บุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศด้านความอดทน อยู่ในระดับปานกลาง คือ 3.3420 บุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศด้านความรักหมั่นคณะอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.9701$) บุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศด้านความซื่อสัตย์อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.0719$) บุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศด้านความรู้ความสามารถอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.8240$)

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรชั้นปีที่ศึกษา ลำดับการเกิดอาชีพของผู้ปกครอง ระดับการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายได้ของผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับเพื่อน บรรยายภาคการเรียนการสอนของนักเรียนนายเรืออากาศกับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ โรงเรียนนายเรืออากาศ กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ กองทัพอากาศ กระทรวงกลาโหม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นการวิเคราะห์สมมติฐานข้อ 1 ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 4

X ₁	1.000	-.265**	-.250**	-.317**	-.224**	.004	-.039	.051	.005	-.020	.047	-.066	-.011	.022	.052	-.082	-.063	-.087	.010	.144*	-.202**	-.182**	-.311**	-.061	-.134
X ₂		1.000	-.231**	-.268**	-.207**	.074	.124*	.067	.000	.004	.070	.011	.040	.004	.074	.001	.010	.026	.048	-.040	.005	.035	-.091	.011	-.062
X ₃			1.000	-.271**	-.195**	-.004	.040	-.051	.035	-.022	-.109	.076	.082	.091	-.095	.045	-.049	.080	.013	-.136*	.039	-.091	.038	-.166**	.100**
X ₄				1.000	-.243**	.083	-.086	-.002	.028	-.049	.076	.060	-.024	-.137*	-.002	.112	-.027	.053	-.031	-.042	.058	.062	.228**	.090	-.037
X ₅					1.000	-.018	-.031	.072	.012	.013	-.086	-.066	.028	.049	.081	.013	.139*	.002	-.041	.073	.118	.197**	.148*	.128*	-.023
X ₆						1.000	-.778**	-.403**	-.134*	-.001	.210**	-.070	.021	-.287**	.087	.048	.031	-.153*	.162**	-.013	.016	.000	.020	-.009	.056
X ₇							1.000	-.281**	.151*	.061	-.163**	.107	-.056	.193**	-.141*	-.059	.022	.050	-.050	-.001	.007	.036	.006	-.040	-.020
X ₈								1.000	-.014	-.131	-.086	-.048	.049	.160**	.071	.011	-.081	.182**	-.176**	.021	-.035	-.053	-.040	.072	-.058
X ₉									1.000	-.037	-.023	-.012	-.031	.072	-.074	.072	.001	.026	-.051	.046	.058	.074	.086	.011	.058
X ₁₀										1.000	-.285**	-.115	-.087	-.255**	-.125*	-.160	.355**	-.219**	.150*	.134*	-.043	-.114	-.014	-.024	-.067
X ₁₁											1.000	-.167**	-.127*	-.371**	-.183**	-.233**	-.003	-.316**	.322*	-.005	.088	.053	-.029	-.009	-.031
X ₁₂												1.000	-.051	-.150*	-.074	-.094	.114	-.045	.058	-.019	.011	-.070	.082	.121*	-.028
X ₁₃													1.000	-.113	-.056	-.071	.108	-.156*	.030	.236**	-.085	-.092	-.043	-.008	-.011
X ₁₄														1.000	-.163**	-.208**	-.375**	.509**	-.424**	-.168**	-.013	.128*	.029	-.036	.122*
X ₁₅															1.000	-.102	.014	.114	-.100	-.030	.000	-.005	-.082	.022	-.082
X ₁₆																1.000	-.064	.060	-.050	-.018	.010	.008	.050	-.020	.057
X ₁₇																	1.000	-.446**	.251**	-.368**	.030	.061	.032	.014	.047
X ₁₈																		1.000	-.854**	-.290**	.019	.080	.042	-.018	.037
X ₁₉																			1.000	-.250**	.010	-.084	-.026	.069	.010
X ₂₀																				1.000	-.053	.006	-.030	-.093	-.067
X ₂₁																					1.000	.497**	.469**	.205**	.419**
X ₂₂																						1.000	.562**	.294**	.449**
X ₂₃																							1.000	.328**	.472**
X ₂₄																								1.000	.224**
Y																									1.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร ชั้นปีที่ศึกษา ลำดับการเกิด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพของผู้ปกครอง รายได้ของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง สัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับผู้ปกครอง สัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับอาจารย์ สัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับเพื่อน บรรยายภาคการเรียนการสอนของนักเรียนนายเรืออากาศ มีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีตัวพยากรณ์ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางบวก กับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 1 ตัวแปร คือ ผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพเกษตรกร (X_{14}) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .122 ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 5 ตัว คือ ชั้นปีที่ 3 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .189 สัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับผู้ปกครอง (X_{21}) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .419 สัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับเพื่อน (X_{22}) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .449 สัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับอาจารย์ (X_{23}) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .472 และบรรยายภาคการเรียนการสอนของนักเรียนนายเรืออากาศ (X_{24}) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .224

ตัวพยากรณ์ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางลบกับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 1 ตัวแปร คือ ชั้นปีที่ 1 (X_1) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .134

ตัวพยากรณ์ที่ไม่มีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ ได้แก่ ชั้นปีที่ 2 (X_2) ชั้นปีที่ 4 (X_4) ชั้นปีที่ 5 (X_5) ลำดับการเกิดลูกคนแรก (X_6) ลำดับการเกิดลูกคนกลาง (X_7) ลำดับการเกิดลูกคนเล็ก (X_8) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_9) ผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพทหารอากาศ (X_{10}) ผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพรับราชการ (X_{11}) ผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพรัฐวิสาหกิจ (X_{12}) ผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพนักธุรกิจ (X_{13}) ผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพรับจ้าง , ลูกจ้าง , บริษัทเอกชน (X_{15}) ผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพอื่นๆ (X_{16}) รายได้ของผู้ปกครอง (X_{17}) ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี (X_{18}) ระดับการศึกษาปริญญาตรี (X_{19}) และ ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี (X_{20})

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์บุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ โรงเรียนนายเรืออากาศ กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ กองทัพอากาศ โดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ตาราง 5 แสดงการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
Regression	4	16.826	2.404	19.734**
Residual	264	31.791	.122	
Total	268	48.617		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า บุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับตัวแปร 7 ตัว อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 สามารถสร้างสมการพยากรณ์เชิงเส้นตรงได้ จึงได้คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์พหุคูณ ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 แสดงตัวแปรที่สามารถพยากรณ์บุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ โดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ตัวแปร	b	SE _b	β	R	R ₂	t
X ₂₃	.411	.047	.472	.472	.223	8.748**
X ₂₃ , X ₂₁	.290	.068	.253	.522	.273	4.274**
X ₂₃ , X ₂₁ , X ₃	.186	.057	.167	.548	.301	3.252**
X ₂₃ , X ₂₁ , X ₃ , X ₂₂	.248	.067	.241	.579	.335	3.716**

R = .579

R² = .325

SE = .3499

a = .788

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 6 พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์บุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ มี 4 ตัวแปร โดยเรียงลำดับจากตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดไปน้อยที่สุดคือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับอาจารย์ (X₂₃) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับผู้ปกครอง (X₂₁) ชั้นปีที่ 3 (X₃) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับเพื่อน (X₂₂) ซึ่งตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปรนี้สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศได้ร้อยละ 32.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และได้้นำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์มาเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์บุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศในรูปคะแนนคือ

$$\hat{Y} = .788 + .411 X_{23} + .290 X_{21} + .186 X_3 + .428 X_{22}$$

สมการพยากรณ์บุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = .472 X_{23} + .522 X_{21} + .167 X_3 + .241 X_{22}$$

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีการดำเนินการค้นคว้า

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านสิ่งแวดล้อมในครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนนายเรืออากาศกับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านสิ่งแวดล้อมในครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนนายเรืออากาศที่ส่งผลกับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ บุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านสิ่งแวดล้อมในครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนนายเรืออากาศมีความสัมพันธ์ กับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ
2. ปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านสิ่งแวดล้อมในครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมโรงเรียนนายเรืออากาศส่งผลกับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็น นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 1, 2, 3, 4 และ 5 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนนายเรืออากาศ กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ กองทัพอากาศ จำนวน 597 คน เป็นนักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 1 จำนวน 121 คน นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 2 จำนวน 116 คน นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 3 จำนวน 126 คน นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 4 จำนวน 139 คน และ นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 5 จำนวน 95 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นประชากรที่เป็น นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 1, 2, 3, 4 และ 5 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนนายเรืออากาศ กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ กองทัพอากาศ จำนวน 297 คน มีความเชื่อถือได้ร้อยละ 95 (Yamane. 1976 : 886-887) เป็นนักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 1 จำนวน 60 คน นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 2 จำนวน 58 คน นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 3 จำนวน 63 คน นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 4 จำนวน 69 คน และนักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 5 จำนวน 47 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นจากประชากร (Stratified Random Sampling) โดยใช้ชั้นปีเป็นชั้น (Strata) โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนนายเรืออากาศทั้งหมดตั้งแต่นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 5 รวมทั้งสิ้น 597 คน โดยแบ่งเป็นแต่ละชั้นปีดังนี้

ชั้นปีที่ 1	จำนวน	121 คน
ชั้นปีที่ 2	จำนวน	116 คน
ชั้นปีที่ 3	จำนวน	126 คน
ชั้นปีที่ 4	จำนวน	139 คน
ชั้นปีที่ 5	จำนวน	95 คน

2. ผู้วิจัยสุ่มขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของยามาเน่ (Yamane. 1976 : 886-887) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 297 คน จากจำนวน 597 คน ซึ่งมีความเชื่อถือได้ร้อยละ 95 คิดเป็นสัดส่วนระหว่างประชากร : กลุ่มตัวอย่าง 2 : 1 ได้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นปีดังนี้

ชั้นปีที่ 1	จำนวน	60 คน
ชั้นปีที่ 2	จำนวน	58 คน
ชั้นปีที่ 3	จำนวน	63 คน
ชั้นปีที่ 4	จำนวน	69 คน
ชั้นปีที่ 5	จำนวน	47 คน

ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างซึ่งมีจำนวน 297 คน เป็นนักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 1 จำนวน 60 คน นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 2 จำนวน 58 คน นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 3 จำนวน 63 คน นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 4 จำนวน 69 คน และนักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 5 จำนวน 47 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นผู้นำ โรงเรียนนายเรืออากาศ กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ กองทัพอากาศ แบ่งออกเป็น 6 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ ชั้นปีที่ศึกษา ลำดับการเกิด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายได้ของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสัมพันธภาพนักเรียนนายเรืออากาศกับบิดา มารดาหรือผู้ปกครอง จำนวน 23 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9304

ตอนที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพนักเรียนนายเรืออากาศกับเพื่อน จำนวน 24 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9549

ตอนที่ 4 แบบสอบถามสัมพันธภาพนักเรียนนายเรืออากาศกับอาจารย์ จำนวน 26 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9575

ตอนที่ 5 แบบสอบถามบรรยากาศในการเรียนการสอน จำนวน 19 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9282

ตอนที่ 6 แบบสอบถามบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ จำนวน 24 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9725

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยไปยังโรงเรียนนายเรืออากาศ เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์จากผู้บัญชาการโรงเรียนอากาศ

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยนำไปส่งด้วยตนเอง จำนวน 297 ชุด ระหว่างวันที่ 10 พฤศจิกายน 2544 ถึงวันที่ 22 พฤศจิกายน 2544

3. ผู้วิจัยไปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเองจำนวน 269 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.57 แล้วคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่ตอบครบทุกข้อของนักเรียนนายเรืออากาศ ปรากฏว่าทุกฉบับตอบทุกข้อ จึงนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด แล้วนำมาวิเคราะห์สถิติต่อไป

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS (Statistical Package for the Social Science) ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปคิดค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (The Pearson Product Moment Correlation Coefficient)
3. ค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์บุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ กองทัพอากาศ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าสรุปได้ดังนี้

1. ตัวแปรที่มีสัมพันธ์ทางบวกกับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 1 ตัวแปร คือ ผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพเกษตรกร (X_{14}) ส่วนตัวแปรที่มีสัมพันธ์ทางบวกกับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 5 ตัวแปร คือ ชั้นปีที่ 3 (X_3) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับผู้ปกครอง (X_{21}) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับเพื่อน (X_{22}) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับอาจารย์ (X_{23}) และบรรยากาศการเรียนการสอนของนักเรียนนายเรืออากาศ (X_{24})
2. ตัวแปรที่มีสัมพันธ์ทางลบกับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 1 ตัวแปร คือ ชั้นปีที่ 1 (X_1)
3. ตัวแปรที่ไม่มีสัมพันธ์กับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศมี 17 ตัวแปร คือ ชั้นปีที่ 2 (X_2) ชั้นปีที่ 4 (X_4) ชั้นปีที่ 5 (X_5) ลำดับการเกิดลูกคนแรก (X_6) ลำดับการเกิดลูกคนกลาง (X_7) ลำดับการเกิดลูกคนเล็ก (X_8) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_9) ผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพรับราชการทหารอากาศ (X_{10}) ผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพรับราชการ (X_{11}) ผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพรัฐวิสาหกิจ (X_{12}) ผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพนักธุรกิจ (X_{13}) ผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพรับจ้าง , ลูกจ้าง , บริษัทเอกชน (X_{15}) ผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพอื่นๆ (X_{16}) รายได้ของผู้ปกครอง (X_{17}) ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี (X_{18}) ระดับการศึกษาปริญญาตรี (X_{19}) และ ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี (X_{20})
4. ตัวแปรที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 4 ตัวแปร โดยเรียงลำดับจากตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับอาจารย์ (X_{23}) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับผู้ปกครอง (X_{21}) ชั้นปีการศึกษา คือ ชั้นปีที่ 3 (X_3) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับเพื่อน (X_{22}) ซึ่งตัวแปรทั้ง 4 ตัวนี้

สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศได้ร้อยละ 32.5

5. สมการที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 มีดังนี้

5.1 สมการพยากรณ์บุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศในรูปแบบคะแนนดิบคือ

$$\hat{Y} = .788 + .411 X_{23} + .290 X_{21} + .186 X_3 + .428 X_{22}$$

5.2 สมการพยากรณ์บุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$Z = .472 X_{23} + .522 X_{21} + .167 X_3 + .241 X_{22}$$

อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษครั้งนี้ อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวก กับบุคลิกภาพการเป็นผู้นำ ของ นักเรียนนายเรืออากาศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 มี 1 ตัวแปร และที่ระดับ .01 มี 5 ตัวแปรตามลำดับดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพเกษตรกร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เพราะผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกรมีความต้องการให้บุตรได้รับการศึกษาที่ดี เนื่องจากอาชีพเกษตรกรจัดได้ว่าเป็นอาชีพที่มีรายได้ต่ำทางสังคม ผู้ปกครองจึงมีความคาดหวังให้บุตรมีความก้าวหน้า จึงต้องสนับสนุนการศึกษาของบุตรให้สูงขึ้นเพื่อให้สามารถประกอบอาชีพที่จะทำในฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวดีขึ้น (วรรณ แดงเจริญ. 2544:83) จะเห็นได้ว่าเด็กที่เกิดจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ จึงมีความขยันอดทน กระตือรือร้น มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีความทะเยอทะยาน สามารถที่จะปรับตัว และตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ ดังนั้นผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพเกษตรกร จึงมีส่วนผลักดันให้บุตรหลานของตนมีบุคลิกภาพการเป็นผู้นำ ในด้านของความขยัน ความกระตือรือร้น ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย มีความสามารถปรับตัวและตัดสินใจแก้ปัญหาได้ ซึ่งสอดคล้องกับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ (ประภาศ เจริญฉวี. 2537:38)

1.2 ความสัมพันธ์ของนักเรียนนายเรืออากาศกับอาจารย์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับบุคลิกภาพการเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เพราะว่าอาจารย์ เป็นผู้ที่ปฏิบัติงานโดยตรงในกระบวนการสอนมีความใกล้ชิดกับนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนนายเรืออากาศเป็นนักเรียนประจำที่ต้องอยู่ใกล้ชิดกับอาจารย์เป็นระยะเวลานานถึง 5 ปี ดังนั้นอาจารย์จึงเป็นผู้ที่มีบทบาทอย่างมากในบุคลิกภาพของนักเรียนนายเรืออากาศ (ชรินทร์ มั่งคั่ง. 2537 : 44-45) ในโรงเรียนทหารบุคลิกภาพของอาจารย์จะมีความกล้าหาญ เด็ดขาด มีความน่าเชื่อถือ มีความอดทน มีความริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรู้ความสามารถ และมีความยุติธรรม มีความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และลูกศิษย์จะมีลักษณะของความเป็นพี่กับน้องสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการให้กำลังใจ และมีความช่วยเหลือกันและกัน จะเห็นได้ว่าสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์กับนักเรียนนายเรืออากาศสามารถสร้างบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศได้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (ประเทือง ภูมิภักทราคม .2540 : 67-69)

และแนวคิดเดียวกับ พฤติกรรม (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. 2538 : 96-97) ที่กล่าวว่าพฤติกรรมขึ้นอยู่กับปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อม

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ เพนเทอร์ (Painter. 1998-2812) ได้ศึกษาความสัมพันธ์และความเข้าใจระหว่างครูกับนักเรียนพบว่า ปัจจัยที่สร้างความเป็นผู้นำของนักเรียนคือ บรรยากาศที่ดีในการสอน ความร่วมมือในการทำงานของนักเรียน การฝึกนักเรียนโดยต้องมีความกระตือรือร้น มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ครูมีบทบาทคอยแนะนำเพิ่มเติม โดยให้อิสระทางความคิดของนักเรียนและคอยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในการทำงานร่วมกัน สิ่งเหล่านี้จะให้นักเรียนเกิดความเป็นผู้นำได้

นักเรียนนายเรืออากาศที่มีสัมพันธภาพที่ดีต่ออาจารย์จะมีบุคลิกภาพที่แสดงถึงความเป็นผู้นำ ทั้งนี้เพราะอาจารย์เป็นผู้ที่คอยให้คำแนะนำช่วยเหลือ คอยดูแลสนับสนุนและกระตุ้นให้นักเรียนนายเรืออากาศ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ มีความรับผิดชอบ มีความอดทน มีระเบียบวินัย มีความรักในหมู่คณะ ซึ่งจะก่อให้เกิดบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศต่อไป

1.3 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทั้งนี้เพราะนักเรียนนายเรืออากาศอยู่ในช่วงของวัยรุ่น และเป็นนักเรียนประจำที่ต้องอยู่กับเพื่อนเป็นเวลานานถึง 5 ปี ถ้านักเรียนนายเรืออากาศมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันมีความห่วงใย ให้ความช่วยเหลือกันและกันจะทำให้ให้นักเรียนนายเรืออากาศมีความมั่นใจในตัวเอง มีสุขภาพจิตที่ดี สามารถปรับตัวได้ดีจะเห็นได้ว่านักเรียนนายเรืออากาศจะทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเสียสละเวลาเพื่อทำกิจกรรมให้กับทางโรงเรียนซึ่งจะส่งผลต่อบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ

ผลงานวิจัยนี้สอดคล้องกับ มาริษา นาคทับที (2541 : 90) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้นำแบบประชาธิปไตย ของนิสิตวิศวกรรมศาสตร์ วิทยาลัยการชลประทาน จังหวัดนนทบุรี พบว่า สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อนส่งผลต่อพฤติกรรมความเป็นผู้นำของนิสิตมีนัยสำคัญของสถิติที่ระดับ .01

ดังนั้นนักเรียนนายเรืออากาศที่มีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนจึงมีบุคลิกภาพและการปรับตัวที่ดีมีความภาคภูมิใจในสถาบัน มีความเชื่อมั่นและศรัทธาในรุ่นพี่รุ่นน้องมีการปลูกฝังให้รักเกียรติและศักดิ์ศรี เป็นสุภาพบุรุษ เชื่อถือได้ ซึ่งเป็นคุณลักษณะหนึ่งของความเป็นผู้นำ (Marshall . 1995 : 484-492)

1.4 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 ทั้งนี้เพราะความสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่ดี คือ การมีบิดามารดา ผู้ปกครองยอมรับเด็ก ให้ความรักความสนใจสร้างความอบอุ่นให้เกิดขึ้นในบ้านและเห็นความสำคัญของเด็ก ผลที่ตามมาคือ ทำให้เด็กมีความรับผิดชอบ ให้ความร่วมมือ เป็นมิตร มีอารมณ์มั่นคง ซื่อสัตย์สุจริต ขยันหมั่นเพียร ระวังรักษาสมบัติของส่วนรวมเท่ากับของตนเอง มีความตรงไปตรงมาไว้วางใจได้ และสามารถเผชิญชีวิตด้วยความมั่นใจ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ

ดังนั้นนักเรียนนายเรืออากาศที่มีสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้ปกครอง มีความรักความห่วงใย เข้าใจซึ่งกันและกัน ผู้ปกครองย่อมยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์ของครอบครัวจึงมีอิทธิพลของความเป็นผู้นำ ของนักเรียนนายเรืออากาศ

1.5 บรรยากาศในการเรียนการสอนของนักเรียนนายเรืออากาศมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ทั้งนี้เพราะการเรียนการสอนในปัจจุบันจะทำให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ กล่าวคือ มีความรู้ความสามารถ เป็นผู้มองเห็นการไกล คาดการณ์ได้อย่างต่อเนื่องและถูกต้องสามารถวางแผนปัจจุบันถึงอนาคต มีความรับผิดชอบ รู้จักหน้าที่ต้องควร ต่องาน ต่อเพื่อนร่วมงานมีความกระตือรือร้น ใฝ่หาวิชาความรู้ ทำงานที่สนุกตื่นเต้น มีความทะเยอทะยานใน

ความก้าวหน้า มีมนุษยสัมพันธ์สูง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีคุณธรรม (โรงเรียนเตรียมทหาร 2540 : 12-13) การเรียนการสอนที่ดี อันได้แก่วิธีการสอนของครูบุคลิกภาพของครูและความสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน สถานที่เรียน (ประดิษฐ์ อูปรมย์. 2523 : 123-137) จะเป็นส่วนช่วยพัฒนาความเป็นผู้นำของนักเรียน นายเรืออากาศให้ดีขึ้น

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฆะดากุล บันลายนาค (2544 : 83) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมความเป็นผู้นำของนักเรียนเตรียมทหารพบว่าบรรยากาศการเรียนการสอนนี้มีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนเตรียมทหารซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมาริษา นาคทับที (2541 : 85) ที่ศึกษาเรื่องตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมผู้นำแบบประชาธิปไตย วิทยาลัยชลประทาน จังหวัดนนทบุรี พบว่า บรรยากาศการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยของนิสิต

จากการศึกษาจะเห็นว่านักเรียนนายเรืออากาศ ภายในโรงเรียนนายเรืออากาศ มีสถานที่สะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ห้องเรียนมีอุปกรณ์การเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียน อาจารย์มีความใกล้ชิดกับนักเรียน สามารถที่จะสร้างบรรยากาศที่ดีได้ซึ่งสิ่งดังกล่าวนี้จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ สามารถปรับตัวไว้ได้ ดังนั้นบรรยากาศการเรียนการสอนจึงสามารถส่งเสริมบุคลิกภาพความเป็นผู้นำได้

1.6 ชั้นปีการศึกษา คือ นักเรียนนายเรืออากาศ ชั้นปีที่ 3 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 3 ได้รับมอบหมายให้ปกครองดูแลนักเรียนนายเรืออากาศรุ่นน้อง แทน นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 4 และนักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 5 ที่จะต้องไปปฏิบัติกิจกรรมทางทหารเพื่อเตรียมพร้อมรับราชการ อำนาจหน้าที่ในการดูแล การตัดสินใจ การแก้ปัญหาต่าง ๆ ในโรงนอนและการดูแลระหว่างชั้นปี ซึ่งจะมีการแบ่งระดับเพื่อการทดลองหน้าที่ในการบริหาร โดยแบ่งเป็นนายทหารที่ทำหน้าที่ปกครอง ทำหน้าที่การบริหาร เป็นต้น จากการที่ได้รับมอบหมายดังกล่าวนี้ทำให้นักเรียนนายเรืออากาศ มีลักษณะความเป็นผู้นำ กล่าวคือ นักเรียนนายเรืออากาศต้องทำหน้าที่ตัดสินใจแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในโรงเรียน

ดังนั้นจะเห็นได้ว่านักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 3 ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ความรับผิดชอบ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความมีวินัย รักหมู่คณะ สามารถจะปรับตัวและเผชิญปัญหาต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ทำให้นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 3 มีบุคลิกภาพความเป็นผู้นำเพิ่มขึ้น

2. ชั้นปีการศึกษา คือ นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 1 มีความสัมพันธ์ทางลบกับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เพราะ นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 1 เป็นนักเรียนใหม่ที่เริ่มเข้ารับการศึกษาในโรงเรียนนายเรืออากาศ การเรียนรู้กฎ ระเบียบ วินัยต่าง ๆ ของโรงเรียนยังไม่มากนัก ประกอบกับความใกล้ชิดสนิทสนม และการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนร่วมชั้น รุ่นพี่ และอาจารย์ในโรงเรียนยังไม่มากนัก การคิดการตัดสินใจต่าง ๆ จึงขึ้นอยู่กับตนเองเป็นหลัก ทำให้นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 1 มีความมั่นใจและเชื่อมั่นในความคิดของตนเองอยู่มาก การเป็นนักเรียนชั้นปีที่ 1 ของนักเรียนนายเรืออากาศนั้น ทำให้ต้องปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ ทั้งทางด้านชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน ระบบการเรียนการสอน เพื่อน รุ่นพี่ และ อาจารย์ และภาระหน้าที่ความรับผิดชอบที่มากขึ้น จึงทำให้นักเรียนนายเรืออากาศมีความอดทนและรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองสูง นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 1 จึงมีบุคลิกภาพความเป็นผู้นำสูง

ดังนั้นนักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 1 จึงมีความสัมพันธ์ทางลบกับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ

3. ตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์ บุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศคือ

3.1 ชั้นปีการศึกษา คือ นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 2 , นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 4, นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 5 ไม่พบความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ กล่าวคือ นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 2 , นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 4, นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 5 บางคนอาจมีบุคลิกภาพความเป็นผู้นำสูง ในขณะที่เดียวกันนักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 2 , นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 4, นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 5 บางคนอาจไม่มีบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ ทั้งนี้ เพราะ นักเรียนนายเรืออากาศแต่ละคน มาจากสภาพแวดล้อมและการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกันไป จึงส่งผลให้นักเรียนนายเรืออากาศมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งสอดคล้องกับ นิภาพรณ โสมนะพันธ์ (2525: 129) ที่กล่าวไว้ว่าบุคลิกภาพด้านต่าง ๆ ของบุตรนั้นมาจากการอบรมเลี้ยงดูเป็นสำคัญ นอกจากนี้ นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 2 , นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 4, นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 5 บางคนมีความเอาใจใส่ รับผิดชอบต่อนหน้าที่ทั้งทางด้านการเรียนและกิจกรรมทหาร มีความอดทนและอยู่ในระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด ในขณะที่เดียวกันบางคนก็ละเลยต่อนหน้าที่ความรับผิดชอบ เบื่อหน่ายการเรียนและการฝึกกิจกรรมและ กฎระเบียบทางทหารที่เคร่งครัด

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ แคสเซิล และทราว (Cassel and Traw .1967 :110-121) ที่ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความเป็นผู้นำระหว่าง นักเรียนปีที่ 1 และปีที่ 2 ของโรงเรียนไฮสคูลแห่งหนึ่งพบว่า ลำดับชั้นเรียนไม่มีส่วนสำคัญต่อลักษณะความเป็นผู้นำ

ดังนั้นจึงเป็นไปได้ว่า ด้วยภาระหน้าที่ทั้งทางด้านการเรียนและกิจกรรมของนักเรียนที่มีต่อนักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 2,4,5 ทำให้นักเรียนชั้นดังกล่าวไม่มีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ

3.2 ลำดับการเกิดไม่พบความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ กล่าวคือ นักเรียนนายเรืออากาศบางคนที่เป็นลูกคนโต คนกลาง หรือลูกคนเล็กอาจมีบุคลิกภาพความเป็นผู้นำสูง ในขณะที่เดียวกันนักเรียนนายเรืออากาศบางคนที่เป็นลูกคนโต คนกลาง หรือลูกคนเล็กอาจขาดบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ ทั้งนี้เพราะ ครอบครัวของนักเรียนนายเรืออากาศแต่ละคนมีการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน โดยที่บางครอบครัวสามารถให้ความอบอุ่น การดูแลเอาใจใส่ และการอบรมเลี้ยงดูต่อบุตรอย่างเท่าเทียมกัน ในขณะที่เดียวกันครอบครัวของนักเรียนนายเรืออากาศบางคนอาจให้การอบรมเลี้ยงดูให้ให้บุตรได้ตระหนักถึงหน้าที่ของความเป็น พี่ ที่ต้องดูแล และเสียสละให้น้อง หรือบางครอบครัวแสดงการให้ความรักและการดูแลเอาใจใส่บุตรแต่ละคนแตกต่างกัน ซึ่ง ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2522 : 22) ได้กล่าวไว้ว่าการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ย่อมส่งผลต่อลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพของบุตรที่แตกต่างกันไป

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มาริษา นาคทับที (2541 : 86) ที่ศึกษาเรื่องตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมผู้นำแบบประชาธิปไตยของนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ วิทยาลัยชลประทาน จังหวัดนนทบุรี พบว่า ลำดับการเกิดของนิสิตไม่ส่งผลต่อ พฤติกรรมผู้นำแบบประชาธิปไตยของนิสิต

ดังนั้น ลำดับการเกิดของนักเรียนนายเรืออากาศไม่มีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ

3.3 อาชีพของผู้ปกครองทุกอาชีพยกเว้นอาชีพเกษตรกรไม่พบความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ กล่าวคือ อาชีพของผู้ปกครองทุกอาชีพยกเว้นอาชีพเกษตรกร อาจส่งผลให้นักเรียนนายเรืออากาศบางคนบุคลิกภาพความเป็นผู้นำสูง ในขณะที่เดียวกันทั้งนี้เพราะ อาชีพของผู้ปกครองทุกอาชีพยกเว้นอาชีพเกษตรกร อาจส่งผลให้นักเรียนนายเรืออากาศบางคนขาดบุคลิกภาพความเป็นผู้นำได้ ทั้งนี้เพราะ การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาและผู้ปกครองที่แตกต่างกันในแตกต่างกันในแต่ละครอบครัว มีผล

ต่อบุคลิกภาพที่แตกต่างกันของนักเรียนแต่ละคน ซึ่ง ดวงเดือน พันธมนาวิน (2522 : 22) ได้กล่าวไว้ว่าการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ย่อมส่งผลต่อลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพของบุตรที่แตกต่างกันไป บิดามารดาและผู้ปกครองไม่ว่าจะประกอบอาชีพใด ๆ ต่างก็ต้องการให้บุตรเป็นคนดี มีศีลธรรม ประสบความสำเร็จในชีวิต มีหน้าที่การทำงานที่มั่นคง มีความรับผิดชอบและเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ ซึ่งสอดคล้องกับคำดังกล่าวของ ประสาร ทิพย์ธรา (2521 : 165) ที่กล่าวว่า พ่อแม่ทุกคนมีความปรารถนาที่จะให้ลูกของตนเจริญเติบโตแจ่มใสได้รับความสำเร็จในชีวิต

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มาริษา นาคทับที (2541 : 89) ที่ศึกษาเรื่องตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมผู้นำแบบประชาธิปไตยของนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ วิทยาลัยชลประทาน จังหวัดนนทบุรี พบว่า อาชีพของผู้ปกครองไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมผู้นำแบบประชาธิปไตย

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าอาชีพของผู้ปกครองของนักเรียนนายเรืออากาศทุกอาชีพยกเว้นอาชีพเกษตรกรไม่มีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ

3.4 รายได้ของผู้ปกครองไม่พบความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ กล่าวคือ นายเรืออากาศบางคนที่มีรายได้ของผู้ปกครองที่ต่างกันอาจส่งผลให้ นักเรียนนายเรืออากาศบางคนมีบุคลิกภาพความเป็นผู้นำสูง ในขณะที่เดียวกัน นายเรืออากาศบางคนที่มีรายได้ของผู้ปกครองที่ต่างกันอาจส่งผลให้ นักเรียนนายเรืออากาศบางคนขาดบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ ทั้งนี้เพราะ พ่อแม่ผู้ปกครองของนักเรียนนายเรืออากาศไม่ว่าจะประกอบอาชีพใดหรือมีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับใดก็ตาม ก็สามารถให้ความรักความอบอุ่น การอบรมเลี้ยงดูที่แก่นักเรียนนายเรืออากาศได้ ซึ่งนิภาพรรณ โสมนะพันธ์ (2525 : 129) ได้กล่าวไว้ว่า บุคลิกภาพด้านต่าง ๆ ของคนนั้น เป็นผลมาจากการเลี้ยงดูเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับ ประณต เล็กสวัสดิ์ (2517 : 93) ที่ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูเด็ก การพึ่งตนเอง พฤติกรรมความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบพบว่า การอบรมเลี้ยงดูเด็กส่งผลกับพฤติกรรมของเด็ก

ดังนั้นรายได้ของผู้ปกครองของนักเรียนนายเรืออากาศไม่มีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ

3.5 ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ไม่พบความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ กล่าวคือ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ในแต่ละระดับคือ ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี ของนักเรียนนายเรืออากาศ อาจส่งผลให้นักเรียนนายเรืออากาศมีบุคลิกภาพความเป็นผู้นำสูง ในขณะที่เดียวกัน ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ในแต่ละระดับคือ ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี ของนักเรียนนายเรืออากาศ อาจส่งผลให้นักเรียนนายเรืออากาศขาดบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ ทั้งนี้เพราะ พ่อแม่ผู้ปกครองไม่ว่าจะมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับใดก็ตามก็สามารถให้ความรักความอบอุ่น และการอบรมเลี้ยงดูบุตร ได้อย่างเท่าเทียมกัน และย่อมต้องการให้บุตรของตนเองประสบความสำเร็จ มีความก้าวหน้าทางอาชีพการงาน ซึ่ง นิภาพรรณ โสมนะพันธ์ (2525 : 131) ที่กล่าวว่า วิธีการอบรมเลี้ยงดูเป็นเหตุหนึ่งของความแตกต่างของบุคลิกภาพบุตร

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มาริษา นาคทับที (2541 : 89) ที่ศึกษาเรื่องตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมผู้นำแบบประชาธิปไตยของนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ วิทยาลัยชลประทาน จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาของผู้ปกครองไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมผู้นำแบบประชาธิปไตย

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการศึกษาของผู้ปกครองของนักเรียนนายเรืออากาศไม่มีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ

4. ตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้

4.1 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับอาจารย์ส่งผลกระทบต่อบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศเป็นลำดับแรก ทั้งนี้เพราะ นักเรียนนายเรืออากาศเป็นนักเรียนประจำที่ต้องอยู่ภายในโรงเรียนเป็นระยะเวลานาน 5 ปี โดยอาจารย์เป็นรับผิดชอบโดยตรง ในด้านกระบวนการเรียนการสอนและตรวจดูแลเอาใจใส่ความเป็นอยู่ของนักเรียนนายเรืออากาศอย่างใกล้ชิด (นริศ มณีมัย . 2540:19) ดังนั้นอาจารย์จึงมีบทบาทสำคัญในการปรับพฤติกรรมและสร้างเสริมบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ (ชรินทร์ มั่งคั่ง . 2537 : 44-45) นอกจากนี้ ลอร์เรนซ์ (Lawrence .1976:418) ได้กล่าวว่า บรรยายาการเรียนการสอนนั้นเป็นสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยาซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมของอาจารย์ ปฏิสัมพันธ์ระหว่าง อาจารย์และนักเรียนและปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ถ้าผู้เรียนมีสภาพจิตใจ อารมณ์แจ่มใส รู้สึกตื่นเต้นกระฉับกระเฉง ก็มีความสนใจในการเรียนยอมให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ แอดเลอร์ (วันดี ระเจริญ 2531 : 132-133 ; อ้างอิงจาก Adler .1970 *Child and Adolescent Psychology* .) ในเรื่องอิทธิพลของของสังคมและสัมพันธภาพระหว่างบุคคลมีความสำคัญต่อการสร้างบุคลิกภาพของเด็ก คือสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน เช่น ครู ซึ่งสามารถสร้างบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ได้

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ เพนเทอร์ (Painter. 1998 : 2812) ได้ศึกษาความสัมพันธ์และความเข้าใจระหว่างครูกับนักเรียนพบว่า ปัจจัยที่สร้างความเป็นผู้นำของนักเรียนคือ บรรยายาการที่ดีในการสอน ความร่วมมือในการทำงานของนักเรียน การฝึกนักเรียนโดยต้องมีความกระตือรือร้น มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ครูมีบทบาทคอยแนะนำเพิ่มเติม โดยให้อิสระทางความคิดของนักเรียนและคอยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในการทำงานร่วมกัน สิ่งเหล่านี้จะให้นักเรียนเกิดความเป็นผู้นำได้

ดังนั้นสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับอาจารย์จึงส่งผลกระทบต่อบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ

4.2 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับผู้ปกครอง ส่งผลกระทบต่อบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศเป็นลำดับที่ 2 ทั้งนี้เนื่องจากครอบครัวที่มีความรักความอบอุ่น บิดามารดาให้ความดูแลเอาใจใส่ ยอมรับฟังความคิดเห็น ความคิด ความสามารถและความเข้าใจซึ่งกันและกัน ซึ่งเบรเชนริช (Brechenrich . 1995 : 80-149) ได้กล่าวไว้ว่าการยอมรับจากครอบครัวเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กพัฒนาความคิดเรื่องการนับถือตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถควบคุมตนเอง แสดงความรับผิดชอบและความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมได้ ซึ่งสอดคล้องกับ เฮิร์ลอค (Hurlock .1964: 681) กล่าวว่า บิดามารดาที่ยอมรับเด็ก คือให้ความรัก ความสนใจ สร้างความอบอุ่นให้เกิดขึ้นในบ้านและเห็นถึงความสำคัญของเด็กและผลที่ตามมาคือ ทำให้เด็กเป็นคนที่ให้ความร่วมมือ มีอารมณ์มั่นคง ร่าเริงและมีความรับผิดชอบ และยี่สุนันทวโนทยาน (2539:36) ได้กล่าวว่า ครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่มีความใกล้ชิดกับนักเรียน นักศึกษามากที่สุด

ผลการวิจัยดังกล่าวนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วันเพ็ญ อายุการ (2512 : 89-90) วิจัยรุ่นทั้งชายหญิงในจังหวัดนนทบุรี พบว่า ครอบครัวมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วินิจ เกตุขำ (2515 : 77-84) การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักมีความสัมพันธ์ทางตรงกับความความเป็นผู้นำ

ดังนั้นสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับผู้ปกครองจึงส่งผลกระทบต่อบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ

4.3 ชั้นปีการศึกษา คือ นักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 3 ส่งผลต่อบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ เป็นลำดับที่ 3 ทั้งนี้เพราะโรงเรียนนายเรืออากาศ มีประเพณีปฏิบัติระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศ ชั้นต่ำกว่าและสูงกว่า อันจะก่อให้เกิดความรัก ความเข้าใจ ความสามัคคี การกระตุ้นให้มีการปรับปรุงตัวที่เหมาะสมกับฐานะแห่งตน ซึ่งนักเรียนนายเรืออากาศ ชั้นปีที่ 3 เป็นนักเรียนอาวุโสชั้นต้น มีหน้าที่ต้องดำรงตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งทางด้านความประพฤติ ความเป็นผู้นำ ความมีระเบียบวินัย ความยุติธรรม เมตตาและมีคุณธรรม สามารถกล่าวตักเตือน และชี้แจงระเบียบวินัย แก่นักเรียนนายเรืออากาศ ที่มีอาวุโสน้อยกว่า (หลักสูตรโรงเรียนนายเรืออากาศ. 2535 : 208-209) โดยนักเรียนนายเรืออากาศ ชั้นปีที่ 3 ต้องใช้ความรู้ความสามารถ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นตนเอง ความมีวินัย ความยุติธรรม ความรักหมั่นเคาะ สามารถเผชิญปัญหาและปรับตัวได้เป็นอย่างดี ดังที่ ประภาส เจียมฉวี. (2537 : 3-8) ได้กล่าว ถึงคุณสมบัติของผู้นำทางทหารที่ดีไว้คือ มีลักษณะท่าทางที่เป็นแบบอย่างที่ดี มีความกล้าหาญ เด็ดขาด มีความเชื่อถือได้ มีความอดทน ความกระตือรือร้น ริเริ่ม ซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรม มีความสามารถรอบรู้

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ชั้นปีการศึกษา คือ นักเรียนนายเรืออากาศ ชั้นปีที่ 3 ส่งผลต่อบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ

4.4 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับเพื่อน ส่งผลต่อบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศเป็นลำดับสุดท้าย ทั้งนี้เพราะนักเรียนนายเรืออากาศเป็นนักเรียนประจำที่ต้องอยู่ร่วมกับเพื่อนร่วมสถาบันเป็นเวลานานถึง 5 ปี ดังนั้นสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับเพื่อนจึงมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพและการปรับตัวของนักเรียน การที่นักเรียนนายเรืออากาศมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันกับเพื่อน มีความรักความห่วงใยซึ่งกันและกันจะทำให้นักเรียนนายเรืออากาศมีความมั่นใจในตนเอง มีความอบอุ่น มีสุขภาพจิตที่ดี ส่งผลให้นักเรียนนายเรืออากาศต้องการทำกิจกรรมต่าง ๆ กับเพื่อน เสียสละเพื่อทำกิจกรรมให้กับทางโรงเรียน มีความภูมิใจในสถาบัน มีความเชื่อมั่นและศรัทธาในรุ่นพี่รุ่นน้อง มีการปลุกฝังให้รักเกียรติและศักดิ์ศรี เป็นสุภาพบุรุษ เชื่อถือได้ ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของความเป็นผู้นำ (Mashell . 1995 : 484-492)

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มาริษา นาคทับที ที่ศึกษาเรื่องตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมผู้นำแบบประชาธิปไตยของนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ วิทยาลัยชลประทาน จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่าสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมแบบประชาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดังนั้นจะสรุปได้ว่าสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับเพื่อนส่งผลต่อบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลให้หน่วยงาน ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน ทราบว่ามีตัวแปร 4 ตัวแปร ที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ โรงเรียนนายเรืออากาศ กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ กองทัพอากาศ เรียงลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับผู้ปกครอง ชั้นปีการศึกษา คือ ชั้นปีที่ 3 และ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับเพื่อน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ ตลอดจนใช้เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารในการวางนโยบายในการพัฒนาบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศต่อไป

2. จากการศึกษาพบว่า ตัวแปรสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับอาจารย์สามารถพยากรณ์บุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศได้ดีที่สุด ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับอาจารย์ โดยจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมบุคลิกภาพความเป็นผู้นำให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาตัวแปรเพิ่มเติมนอกเหนือจากตัวแปรที่ศึกษามาแล้ว เช่น ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) การอบรมเลี้ยงดู และระดับเชาวน์ปัญญา สุขภาพจิต การปรับตัว เป็นต้น
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพความเป็นผู้นำกับกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เช่น นักเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า นักเรียนนายเรือและนักเรียนนายร้อยตำรวจ เป็นต้น
3. ควรศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพความเป็นผู้นำระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เช่น นักเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า นักเรียนนายเรือและนักเรียนนายร้อยตำรวจ
4. ควรนำตัวแปรที่พยากรณ์ได้ดีที่สุด คือสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนนายเรืออากาศกับอาจารย์มาทำการศึกษา พัฒนาโดยใช้การทดลองด้วยเทคนิคทางจิตวิทยา เช่น กลุ่มสัมพันธ์ การวิเคราะห์สัมพันธภาพระหว่างบุคคล เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรองเงิน วีระวงศ์สุวรรณ. (2540). การวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนของอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายสำเนา
- กันยา สุวรรณแสง. (2532) จิตวิทยาทั่วไป (General Psychology). กรุงเทพฯ : บริษัทบี. เคอินเตอปริน จำกัด.
- กาญจนา แก้วเย็น. (2523) ความสัมพันธ์ระหว่างลำดับการเกิดและอัตมโนทัศน์ วิทยานิพนธ์ ค.ม.(จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- การุณี สุหรั่ง. (2522) ลำดับการเกิดและบุคลิกภาพของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- กิติ ดยัคคานนท์. (2531). เทคนิคการสร้างภาวะผู้นำ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : บริษัทเชษฐาสุติโอ จำกัด.
- กิตติวดี บุญชื้อ. (2525). “การให้และการรับ” ในกลุ่มสัมพันธ์: ทฤษฎีและแนวปฏิบัติเล่ม 1. กรุงเทพฯ : บุรพาณิชการพิมพ์.
- คมเพชร ฉัตรศุภกุล. (2530). เอกสารคำสอนกิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนว และจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จิราภรณ์ เมืองพรวน. (2538). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อรายวิชาวรรณคดีมรดกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียนโดยใช้บทเพลงและไม่ใช้บทเพลง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(จิตวิทยา) เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. อัดสำเนา.
- เฉลิม ประเสริฐศรี, พล.อ.ท. (2535). แนวความคิดในการเตรียมกำลังพลหลักของกองทัพอากาศ. เอกสารการวิจัยส่วนบุคคลวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, อัดสำเนา.
- ชมนุช บุญสิทธิ์. (2541). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพกับเพื่อนนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกุหลาบวิทยาลัยราชวินิต กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- ชรินทร์ มั่งคั่ง. (2537, ตุลาคม-ธันวาคม). “ การปรับพฤติกรรมเพื่อบุคลิกภาพ,” สารพัฒนาหลักสูตร. 14 (119) : 43- 45.
- ชาวล แพรัตกุล. (26526). เทคนิคการวัดผล. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช .
- เชียรศรี วิวิธสิริ. (2534). จิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Adult Learning Psychology). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .
- ชัยยุทธ มาลารัตน์,น.ต. (2535). การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายเรืออากาศ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร
- ชุตีรัตน์ วัชรจรัสกุล. (2523).การศึกษาค่านิยมในอาชีพของผู้ปกครองกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว)กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . อัดสำเนา

- ชูเพ็ญศรี วงศ์พุทธา. (2514). *ปัจจัยที่ทำให้วัยรุ่นไทยในชนบทเลือกทำงานหรือศึกษาต่อหลังจากการศึกษาภาคบังคับ*. วิทยานิพนธ์ ด.ม.(การอุดมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- เชิดศักดิ์ โฉวสินธุ์. (2520). *การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงเดือน พันธุมนาวินและเพ็ญแข ประจันปัจนิก. (2520). "จริยธรรมของเยาวชนไทย," *รายงานการวิจัย*. 5(21) : 41-45. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดุสิต น้าฝน. (2529). *การถ่ายทอดลักษณะความเป็นทหารกับความยึดมั่นผูกพันต่ออาชีพ : ศึกษากรณีนักเรียนนายเรืออากาศ*. วิทยานิพนธ์ สศ.ม. (สังคมวิทยา) . กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- เดโช สวานนท์. (2512). *จิตวิทยาในชีวิตประจำวันและจดหมายถึงสมิตรา*. กรุงเทพฯ :โอเดียนสโตร์
- ดิเรก ตั้งสายัณห์. (2517). *การศึกษาผลการสอบแบบสืบสวน สอบสวน ที่มีต่อลักษณะความเป็นผู้นำและการคิดแบบเอกลัทธิ เมื่อเปรียบเทียบกับผลการสอนทั่วไป*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : วิทยาลัยการศึกษา. อัดสำเนา.
- ทองเรียน อมรัชกุล. (2529, เมษายน - มิถุนายน). "ภาวะความเป็นผู้นำ" *ข่าวสารหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก*. 5(2) : 37.
- นันทา ลีปะเสนันท์. (2542). *การวิเคราะห์องค์ประกอบผู้นำตามทฤษฎีของเรดตินของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมในกรุงเทพมหานคร*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิตยา ธรรมพันธ์. (2523). *ค่านิยมในอาชีพและการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- นริศ มณีมัย. (2540). *สภาพการจัดการเรียนการสอนตามความคิดของครูและนักเรียนของโรงเรียนช่างฝีมือทหาร*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (อุตสาหกรรมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- บุษกร เพชรวิวรรณ. (2519). *ทัศนคติของนักเรียนมัธยมศึกษาที่มีต่อครูในโรงเรียนภาคกลาง*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม.(วัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- ประกายทิพย์ พิชัย. (2539). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง กรุงเทพมหานคร*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- ประคอง กรรณสูตร และทวีรัตน์ ปิตยานนท์. (2525). *รายงานผลการวิจัยเรื่องคุณลักษณะที่ต้องการของทหารและตำรวจ และการสร้างเครื่องมือวัด*. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยพัฒนาการทหาร กรมการศึกษาวิจัย. อัดสำเนา.
- ประดินันท์ อุปรนัย. (2523). *การเรียนการจัดบรรยายภาคในชั้นเรียน เอกสารการสอนชุดระบบ*. กรุงเทพฯ : สารมวลชน จำกัด.
- ประภาส เขียมกวี (นาวาอากาศเอก). (2537). "การเป็นผู้นำและกา บังคับบัญชา," *เอกสารการเรียน การสอน*. กรุงเทพฯ : กองวิชาการเหล่าและยุทธวิธี กองวิชาการทหาร โรงเรียนนายเรืออากาศ.

- ประมวญ ดิคคินสัน. (2520). *วัยแรก วัยหลัก*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แพร์พิตยา.
- ประมวญ วิทยากร. (2520). *ค่านิยมในอาชีพและการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล จังหวัดนครสวรรค์*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดสาเนา.
- ปราณี เฉลิมโถม. (2541). *ลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัยพลศึกษา สังกัดกรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดสาเนา.
- ปาริชาติ จันทร์เพ็ญ. (2522). *ลำดับการเกิดและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของวัยรุ่น*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อุดสาเนา.
- ผะดากุล บันลายนาค (พันโทหญิง). (2544). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมความเป็นผู้นำของนักเรียนเตรียมทหาร*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2531). *การศึกษาค่านิยมในการทำงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ผ่องพรรณ บัณฑิตพรนนท์. (2511). *ความต้องการความช่วยเหลือของนักศึกษาวิทยาลัยครูมหาสารคาม ปี 2510 ที่หวังจะได้รับการบริการแนะแนวของวิทยาลัย*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดสาเนา.
- พีระยุทธ สันตะวัน. (2533). *ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดตาก*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. อุดสาเนา.
- ไพศาล หวังพานิช. (2523). *การวัดผลการศึกษากรุงเทพฯ สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ★ ปิฎก โสธร. (2516). *หลักการการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- มนูญ ตนะวัฒนา. (2529, มิถุนายน). "ท่านเป็นและชอบผู้นำแบบใด" *ประชากรศึกษา*. 34(9) : 27-2.
- มนูญ วงศ์นารี. (2529, มิถุนายน). "แต่หัวหน้าผู้เป็นที่รัก การสร้างคนและการสร้างงานไว้ให้กับองค์กร" *วารสารข้าราชการ*. 31(6) : 61 - 65.
- มาริษา นาคทับที. (2541). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมผู้นำประชาธิปไตย ของนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์วิทยาลัยการชลประทาน จังหวัดนนทบุรี*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดสาเนา.
- เมตตา จินดารักษ์. (2525). *ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดสาเนา.
- ยี่สุน นันทโนทยาน. (2539). *การวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกตามกลุ่มนักศึกษาที่เลือกและไม่เลือกเรียนวิชาชีพพยาบาล เขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ พ.ม. (บริหารการพยาบาล) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อุดสาเนา.

- ยุพรัตน์ สุขสมิติ. (2510). ค่านิยมทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(จิตวิทยา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อุดສຳເນາ.
- โรงเรียนเตรียมทหาร. (2540). การสัมภาษณ์ เรื่อง แนวทางการพัฒนา การดูแล นักเรียนเตรียมทหาร. กรุงเทพฯ : โรงเรียนเตรียมทหาร.
- _____ . (2542) . คู่มือนักเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ 42. กรุงเทพฯ : โรงเรียนเตรียมทหาร
- โรงเรียนนายเรืออากาศ. (2541). คู่มือนักเรียนนายเรืออากาศ. กรุงเทพฯ : โรงเรียนนายเรืออากาศ
- ลออ อางนันทน์. (2542). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มส่งเสริมประสบการณ์ เรื่อง สิ่งแวดล้อมทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับแผนการสอนโดยใช้แผนผังโน้ตค้น. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา)กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . อุดສຳເນາ.
- วรภรณ์ แดงเจริญ. (2544). ตัวแปรที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการเลือกเหล่าทหารเรือของนักเรียนเตรียมทหาร โรงเรียนเตรียมทหารในสังกัดกรมยุทธศึกษา กองบัญชาการทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหม. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดສຳເນາ.
- วันดี ระเจริญ. (2531).บุคลิกภาพและการปรับตัว. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์,วิทยาลัยราไพพรรณี.
- วันเพ็ญ อายุการ. (2512). การศึกษาลักษณะและความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่แสดงออกถึงบุคลิกภาพ เก็บตัว (Introvert Personality) หรือการแสดงตัว(Extvert Personality) การยอมรับตนเอง (Self concept) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาล จังหวัดชลบุรี . ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว)กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดສຳເນາ.
- วัฒนา พุ่มเล็ก. (2535). การศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำ กับนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนสูงระดับชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อุดສຳເນາ
- วิจิตร ศรีสะอาด. (2519). การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- วิจิตร วรุตบางกูร. (2525). ศิลปศาสตร์สำหรับผู้บริหาร. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วิมล โรจนะวิระ. (2531). การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ทางสังคม และการปรับตัวของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีที่ 7 และมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดສຳເນາ.
- วิลาศ บุญทองขาว. (2527). บรรยาการการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของนักเรียน ครู และผู้บริหารเขตการศึกษา 4. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดສຳເນາ.
- วีระวัฒน์ ปันนิตมัย. (2539). คู่มือปฏิบัติการพัฒนาและการดำเนินการสัมภาษณ์งานแบบมีโครงสร้าง. กรุงเทพฯ : สมาคมจิตวิทยาการแห่งประเทศไทย.
- ศศิวิมล โสภณพันธ์. (2523) ลำดับการเกิดและการปรับตัว. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อุดສຳເນາ
- สมคิด ไชยยันนุรณ.(2510). การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพบางด้านของนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนสูง กับนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิต

- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- สมชาย ธีรชนกุล. (2530). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2 พิษณุโลก : โครงการตำรา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2513). *การบริหารงานบุคคลแผนใหม่*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2533). *การบริหาร*. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สมพล บุรุษรัตนพันธ์ (พล.อ.อ). (2535). "ทฤษฎีผู้นำและการบังคับบัญชา หลักสูตรการบังคับบัญชา" *เอกสารการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ : กองวิชาการเลขาธิการและยุทธวิธี กองวิชาการทหาร โรงเรียนนายเรืออากาศ.
- สมศรี อ่ำสำอางค์, น.อ. (2532). *คุณภาพบัณฑิตของโรงเรียนนายเรืออากาศตามการรับรู้ของอาจารย์โรงเรียนนายเรืออากาศและผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต*. วิทยานิพนธ์ ค.บ.(การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สมศักดิ์ ขำอ่อน. (2532). *ผลการใช้กลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.อัดสำเนา.
- สมาน เกตุทัต. (2525 , ธันวาคม). "คุณสมบัติผู้นำ," *นิตยสารการทำเรือ*. 29(299) : 21 – 24.
- สมุทร นุชนาถ. (2514). *ค่านิยมทางการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดภาคตะวันออก* เชียงเหนือ ปีการศึกษา 2513. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- สุกัญญา วรรณบุตร. (2543) *การศึกษาคุณลักษณะความเป็นผู้นำของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระโขนงวิทยาลัย*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- สุขวสา จันทรอินทร์. (2542) *ผลของการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีต่อความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 1 โรงเรียนนายเรือ จังหวัดสมุทรปราการ*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- สุพร รุ่งเรือง, ร.ท. (2518). *ลักษณะความเป็นผู้นำของนักเรียนนายร้อยจุลจอมเกล้าและนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์ ค.บ. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุพิชญา ธีระกุล. (2524). *การนิเทศการศึกษา*. กรุงเทพฯ : วิทยาการ.
- สุพัตรา สุภาพ. (2536). *เทคนิคการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพยุคใหม่ "เน้นพฤติกรรมมนุษย์"*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ธรรมนิติ.
- สุรพล ศรีผลง. (2540). *แบบผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานบุคลากรในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . อัดสำเนา.
- เสริมศรี สวนไพรินทร์. (2532). *การเลือกสาขาวิชาที่ศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2538). *ประมวลสาระชุดวิชา ประสบการณ์วิชาชีพมหาบัณฑิตบริหารการศึกษา* (Graduate Profesional Experience in the Education Administration) หน่วยที่ 6-10. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช.

_____. (2539). *เอกสารการสอนมนุษยในองค์กร*. หน่วยที่ 7-10. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช.

✱ อรุณ รักธรรม. (2517). *หลักมนุษยสัมพันธ์กับการบริหาร*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

_____. (2523). *การพัฒนาองค์การเพื่อการเปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

✱ อาภรณ์ จันทรสว่าง. (2525). "ผู้นำชุมชนกับการสังคมสงเคราะห์" *เอกสารประกอบคำบรรยายแก่นักเรียนผู้ใหญ่บ้าน เขตราชบุรี*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สังคมสงเคราะห์.

✱ อุดม สำอางค์กุล. (2519) *ลักษณะความเป็นผู้นำ ความเคร่งครัด และความเชื่อมั่นในตนเองของวัยรุ่นไทยภาคกลาง*. ปรินญาณินท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.

✱ อุทัย ทนตสุวรรณ , พ.ท. (2527). *การสำรวจลักษณะความเป็นผู้นำของนักเรียนเหล่า*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.

✱ อุทัย หิรัญโต. (2515). *ศาสตร์และศิลป์ในการบริหาร*. กรุงเทพฯ : สุนทรการพิมพ์.

_____. (2524). *ประมุขศิลป์ : ศิลปะของการเป็นผู้นำ*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

Adler , Alfred . (1974). *Child and Adolescent Psychology* . New York : John Willey & Sons , Inc. 520 p.

Blackburn , Salah Pauline Sturdivant. (1975 , January). "Relationship of Selected to Occupational and Educations and Expectations of Female High School Seniors," *Dissertation Abstracts International*. 35(7) : 4152 – A.

Bloom , S. (1976). *Human Characteristic and School Learning*. New York : McGraw - Hill Book Co.

Collazo , Jenaro. (1967, October) . "Occupational Plans of Puertorican Youth," *Dissertation Abstracts International*. 28(4) : 2543 – 2545 – A.

Gorsello , Phillip. (1973 , December). "Birth Order and Children ' s Perceptions of love Authority and Personality Adjustment," *Dissertation Abstract International*. 33(7) : 3132 – A.

Davis , Keith. (1962). *Human Relation of Work*. New York : McGraw-Hill Book Company , Inc.

Desana , Paul A. (1964 , October). "The Role of consistency in Indemnifying Characteristics of Three Levels of Achievement," *The Personal and Guidance Journal*. 44(2) : 145 – 149.

✱ English, Horance B. and Eva Champeny English. (1968). *A Comprehensive Dictionary of Psychology and Psychoanalytical*. New York : David Mckey.

✱ Fiedler, F.E. (1967). *A Theory of Leadership Effactive*. New York : McGraw-Hill

Goffman , erving. (1968). *Asylum*. Great Britain: Pelican Books.

✱ Good , Carter Victor. (1973). *Dictionary of Education*. 3rd ed. New York : McGraw- Hill.

Gronlun , N.E. (1959). *Society in the classroom*. New York: McGraw-Hill.

- ✱ Halpin , Andrew W. (1973). *Theory and Research in Administration*. New York : The Macmillan Company.
- ✱ Hollander , Edwin P. (1972). *Principles and Methods of Social Psychology* . London : Oxford University Press.
- Hurlock, E.B. (1976) *Adolescent Delvelopment*. New York : McGraw –Hill Book Company Inc.
- Krech , D. R.S. Crutchfield and D.L. Ballaky. *Individual in Society*. n.d.
- Klausmier , H.J. (1961). *Learning and Human Ability : Educational Psychology*. New York : Harper and Brothers.
- Lawrence, F. (1976, June). " *Student Perception of the Classroom Learning Environment in the Biology , Chemistry and Physics*", *Journal of Rresearch in Science Teaching*. 13(9) : 315-323.
- Lewin , Lippitt R. and White R. Patternas. (1968, March). Aggregative "Behavior in Experimentally Greated," *Social Climate Journal of Social Psychology* . 10(3) : 271 – 299.
- Lyons, G.M. and John W. Mastand. (1959). *Education and Military Leadership*. N.J. : Princeton University Press.
- Marshall, Challes W.(1995, August). " Education Administration Quarterly," *Imaging Leadership*. 31 (3). : 484- 492.
- Marris , Richard T. and Seaman. (1957) *The Problem of Leadership an Inter – disciplinary Apporch*. New York : The Interstate Printers.
- Ovellette, Michel. (1999, January). " *Characteristic Measurement*," *Imaging Leadership*. 31 (3). : 347- 389.
- Painter, Byan Ashley. (1999 , Fabruary). " *The Impact of School Leadership on Student Engagement and Perceptions of Teacher- Student Relationships*," *Disseertation Abstracts International*. 59 (8) : 2802.
- Paris , June. (1980 , July). "Some Problem of Teaching and learning with in the open University," *The Journal of Educational Research*. 21 (3): 254
- Perroné , Phillip A. (1965 , November) . "Value and Occupational Preferencer of Junior High School Girl," *The Personality and Guidance Journal*. 44(3) : 248 – 257.
- Riddin William J. (1970). " Management Style Diagnosis Test," *Managerial Effectiveness The 3-D Theory* .n.d. New York : McGraw-Hill Book, Co.
- Ringness , Thomas A. (1968 , January). *Mental Health in the School*. New York : Random House .
- Roald , Cambell and others. (1972) . *Introduction to Education Administration*. 3rd ed. Boston : Allyn and Bacon.
- Stogdill, R.M. (1969). " *Personal Factors Associated with Leaderships*," *Suvery of Literature in the Leadership*. Marylan: Penguin Books Inc. Maryland.
- Stogdiill, R.M. (1974). *HandBook of Leadership*. New York: Free Press.

Sears , Robert R. Eleanor E. Maccoby and Harry Levin. (1957). *Pattern of Child Rearing*. New York : Row Peterson and Company. 549 p.

Thomson , O.E. (1966, April). "Occupational Values of High School Students," *The Personality and Guidance Journal*. 44(8) : 850 – 851.

Thornburg , Hershel D. (1975). *Contemporary Adolescence Reading*. 2nd ed. Monterey , Calif Brooles / Colepub, Co.

Tiedman , S.C. (1942, May). "A Study of Pupil – Teacher Relationship," *Journal of Education Research*. 35(5) : 644 – 657.

Vidich, Arthur J. and Maurice R. Stein, et al. (1968). *Identity in Anxiety*. New York : The Free Press.

★ Yamane , Taro. (1967). *Statistic: An Introductory Analysis*. New York: Harper and Row.

ภาคผนวก ก.

หนังสือรับรอง

แบบสอบถาม

พ.ศ. ๒๕๔๔

ทบ 1012/ 4290

โรงเรียนนายเรืออากาศ
เลขที่..... ๑๒๕๕๕
วันที่..... ๒๐ พ.ค. ๕๕
เวลา..... ๑๕๐๐

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

13 พฤศจิกายน 2544

บก. รร. นอ. บศอ.
เลขที่..... ๗๐๔
วันที่..... ๒๐ พ.ค. ๕๕
เวลา..... ๑๕๐๐

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

โดย ผู้บัญชาการโรงเรียนนายเรืออากาศ

ที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวสุภรภัค พัทธาคม นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพความเป็นนำของนักเรียนนายเรืออากาศ” โดยมีรองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง และ อาจารย์วีไลลักษณ์ พงษ์โสภา ในคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือวิจัย โดยขออนุญาตใช้สถานที่ และขอให้นักเรียนนายเรืออากาศ ชั้นปีที่ 1-5 จำนวน 100 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างแบบสอบถามปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ ในระหว่าง
อนพฤศจิกายน 2544

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวสุภรภัค พัทธาคม ได้เก็บข้อมูลการทำปริญญานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 664-1000 ต่อ 5726, 5644

โทร. 258-4119

บันทึกข้อความ

กรม นนอ.ร.ร.นอ.บ.ศอ.
ที่รับ.....
วันที่.....
เรื่อง.....

ราชการ บก.ร.ร.นอ.บ.ศอ. (นกร. โทร. ๒ - ๕๒๖๕)

ข้อ บก.ร.ร.นอ.๗ เลขรับ ๓๘๐๘/๔๔

วันที่ ๓๒ พ.ย.๔๔

เรื่อง รวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษา

ทราบแล้ว

- รอง ผบ.ร.ร.นอ.บ.ศอ., เสธ.ร.ร.นอ.บ.ศอ. และ รอง เสธ.ร.ร.นอ.บ.ศอ.ทราบ
- กรม นนอ.ร.ร.นอ.บ.ศอ. ให้ความสะดวกในการดำเนินการตามที่เห็นสมควร โดยให้ นนอ.ร่วมมือในการให้ข้อมูลอย่างเที่ยงตรง และขอทราบผลการวิจัยต่อไปด้วย

พล.อ.ท. ทัศน วัฒนา

ผบ.ร.ร.นอ.บ.ศอ.

- ทราบแล้ว
- รอง ผบ.กรม นนอ.ร.ร.นอ.บ.ศอ.ทราบ
- เสธ.กรม นนอ.ร.ร.นอ.บ.ศอ.ทราบ
- แจกจ่ายให้ กองทัม ๑ - ๔ ๗ กองพันละ ๒๕ ชุด และรวบรวมส่ง นนอ.กรม นนอ.ร.ร.นอ.๗ ภายใน ๓๐ พ.ย.๔๔

นางอุกค้อง

น.ท. ทัศน วัฒนา
(เอกอัครราชทูต)

ผบ.ร.ร.นอ.บ.ศอ.

๒๕๐๘/๔๔

น.ท. ทัศน วัฒนา

ผบ.กรม นนอ.ร.ร.นอ.บ.ศอ.

๓๒ พ.ย.๔๔

ทราบแล้ว

น.ท. ทัศน วัฒนา

รอง ผบ.กรม นนอ.ร.ร.นอ.บ.ศอ.

๒๕๐๘/๔๔

ทราบแล้ว

น.ท.

เสธ.กรม นนอ.ร.ร.นอ.บ.ศอ.

๒๕๐๘/๔๔

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ ชั้นปีที่ศึกษา ลำดับการเกิด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายได้ของบิดา มารดา อาชีพของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสัมพันธภาพนักเรียนนายเรืออากาศกับบิดา มารดาหรือผู้ปกครอง

ตอนที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพนักเรียนนายเรืออากาศกับเพื่อน

ตอนที่ 4 แบบสอบถามสัมพันธภาพนักเรียนนายเรืออากาศกับอาจารย์

ตอนที่ 5 แบบสอบถามบรรยากาศในการเรียนการสอน

ตอนที่ 6 แบบสอบถามบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ นักเรียนสามารถแสดงความรู้สึกหรือความคิดเห็นได้อย่างอิสระ คำตอบของนักเรียนไม่มีข้อใดถูกหรือผิด และไม่มีผลกระทบต่อการเรียนแต่อย่างใด ในการตอบแบบสอบถามนักเรียนไม่ต้องลงชื่อของนักเรียน คำตอบทั้งหมดจะเก็บไว้เป็นความลับ ไม่มีการเปิดเผยให้ผู้อื่นทราบ

จึงขอความกรุณาให้นักเรียนตอบให้ตรงกับความรู้สึกและความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด และโปรดตอบให้ครบทุกข้อ

ขอขอบคุณในความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

นางสาวสุภรภัค พยัคฆาคม

นิสิตปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนนายเรืออากาศ

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามด้านส่วนตัวของท่าน เมื่ออ่านข้อความจบแล้วโปรดทำ

เครื่องหมาย ☒ ลงในช่อง ☐ และเติมข้อความให้ครบถ้วน

- 1) ข้าพเจ้าเป็นนักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่
- 2) ข้าพเจ้าเป็นบุตรคนที่ จากจำนวนบุตรคนที่..... ของบิดามารดา
- 3) คะแนนเฉลี่ยสะสมรวมจากภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 เท่ากับ.....คะแนน
- 4) อาชีพบิดามารดา หรือ ผู้ปกครองของท่าน (เลือกตอบเฉพาะข้อ 4.1 หรือ 4.2)

4.1) อาชีพบิดา

- ☐ ข้าราชการทหารอากาศ
- ☐ ข้าราชการประเภทอื่น
- ☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ
- ☐ นักธุรกิจ
- ☐ เกษตรกร ได้แก่ ทำไร่ ทำนา
ทำสวน เลี้ยงสัตว์ และการประมง
- ☐ รับจ้าง, ลูกจ้าง, พนักงานบริษัทเอกชน
เอกชน
- ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ

อาชีพมารดา

- ☐ ข้าราชการทหารอากาศ
- ☐ ข้าราชการประเภทอื่น
- ☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ
- ☐ นักธุรกิจ
- ☐ เกษตรกร ได้แก่ ทำไร่ ทำนา
ทำสวน เลี้ยงสัตว์ และการประมง
- ☐ รับจ้าง, ลูกจ้าง, พนักงานบริษัท
เอกชน
- ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ

4.2) อาชีพของผู้ปกครอง

- ☐ ข้าราชการทหารอากาศ
- ☐ ข้าราชการประเภทอื่น
- ☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ
- ☐ นักธุรกิจ
- ☐ เกษตรกร ได้แก่ ทำไร่ ทำนา
ทำสวน เลี้ยงสัตว์ และการประมง
- ☐ รับจ้าง, ลูกจ้าง, พนักงานบริษัทเอกชน
เอกชน
- ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ

- 5) ผู้ปกครองของท่าน มีรายได้ประมาณเดือนละ.....บาท

(รายได้ของบิดามารดา รวมกัน หรือ รายได้ของผู้ปกครองท่าน)

- 6) ระดับการศึกษาของบิดามารดา หรือ ผู้ปกครองของท่าน (เลือกตอบเฉพาะข้อ 6.1 หรือ 6.2)

6.1) ระดับการศึกษาของบิดา

- ☐ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี
- ☐ ระดับปริญญาตรี
- ☐ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี

ระดับการศึกษาของมารดา

- ☐ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี
- ☐ ระดับปริญญาตรี
- ☐ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี

6.2) ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

- ☐ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี
- ☐ ระดับปริญญาตรี
- ☐ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสัมพันธภาพนักเรียนนายเรืออากาศกับบิดา มารดาหรือผู้ปกครอง
คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างท่านกับบิดา มารดาหรือผู้ปกครอง
 ขอให้ท่านอ่านข้อความจบแล้วพิจารณาตามความจริง หรือตรงกับความเป็นจริงที่ท่านประสบอยู่มากที่สุดเพียง
 โด่ โปรดพิจารณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
 เพียงข้อเดียว แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ

จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านบ้างในบางครั้ง
น้อย	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	น้อย	จริงน้อย ที่สุด
1.	ข้าพเจ้าปฏิบัติตามคำสั่งสอนของผู้ปกครอง					
2.	ข้าพเจ้าหุดหิดเมื่อผู้ปกครองคอยเตือนให้อ่านหนังสือ					
3.	ข้าพเจ้าตั้งใจเรียนให้ได้คะแนนสูงๆ เพื่อให้ผู้ปกครองภูมิใจ					
4.	ข้าพเจ้าไม่สร้างความเดือดร้อนใจให้ผู้ปกครอง					
5.	ข้าพเจ้าไม่ชอบทำงานบ้านที่ได้รับมอบหมายจากผู้ปกครอง					
6.	ข้าพเจ้ามีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกับผู้ปกครอง					
7.	ข้าพเจ้าใช้จ่ายเงินที่ผู้ปกครองให้อย่างประหยัด					
8.	ข้าพเจ้าไม่ทำให้ผู้ปกครองเสียใจในประพฤติของข้าพเจ้า					
9.	ข้าพเจ้าเก็บสะสมเงินใช้จ่ายตามคำแนะนำของผู้ปกครอง					
10.	ข้าพเจ้าเต็มใจทำธุระให้ผู้ปกครอง					
11.	ข้าพเจ้าใส่ใจดูแลในทุกข์สุขของผู้ปกครอง					
12.	ข้าพเจ้าไม่รบกวนผู้ปกครองเมื่อท่านไม่สบายใจ					
13.	ข้าพเจ้าขออนุญาตผู้ปกครองเมื่อต้องออกนอกบ้าน					
14.	ข้าพเจ้าแสดงความเคารพผู้ปกครองก่อนไปและหลังจากกลับจากโรงเรียน					
15.	ผู้ปกครองรับฟังเหตุผลของข้าพเจ้าอย่างตั้งใจ					
16.	ผู้ปกครองไม่ให้ความสนใจซักถามเกี่ยวกับการเรียนของข้าพเจ้า					

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	น้อย	จริงน้อยที่สุด
17.	เมื่อข้าพเจ้าเจ็บป่วยไม่สบาย ผู้ปกครองคอยดูแลเอาใจใส่หรือพาไปพบแพทย์					
18.	ผู้ปกครองไม่เห็นด้วยกับงานอดิเรกที่ข้าพเจ้าทำอยู่ เช่น ซอ ปี่ คุุณยพณต์ ฟังเพลง ฯลฯ					
19.	ผู้ปกครองคอยแนะนำหรือให้ความช่วยเหลือเมื่อข้าพเจ้ามีปัญหา					
20.	เมื่อข้าพเจ้าทำคะแนนสอบไม่ดี ผู้ปกครองให้กำลังใจแก่ข้าพเจ้า					
21.	ผู้ปกครองมักตำหนิมากกว่าชมเชยให้กำลังใจ					
22.	ผู้ปกครองไม่อนุญาตให้ข้าพเจ้าไปเที่ยวต่างจังหวัดกับเพื่อน					
23.	เมื่อข้าพเจ้ากลับบ้านผิดเวลา ผู้ปกครองแสดงความห่วงใยข้าพเจ้า					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพนักเรียนนายเรืออากาศกับเพื่อน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างท่านกับเพื่อน ขอให้ท่านอ่านข้อความจบแล้วพิจารณาตามความจริง หรือตรงกับความเป็นจริงที่ท่านประสบอยู่มากที่สุดเพียงข้อเดียว โปรดพิจารณา

ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุดเพียงข้อเดียว แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ

จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านบ้างในบางครั้ง
น้อย	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	น้อย	จริงน้อยที่สุด
1.	การคบเพื่อนทำให้ข้าพเจ้ามีความคิดกว้างขวางยิ่งขึ้น					
2.	ข้าพเจ้าไม่ยอมเข้าสังคมกับเพื่อนเพราะรู้สึกมีปมด้อยเรื่องการเงิน					

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	น้อย	จริงน้อยที่สุด
3.	ข้าพเจ้าพึงพอใจกับมิตรภาพ ของ เพื่อน รุ่นพี่ รุ่นน้องในโรงเรียน					
4.	ข้าพเจ้าสามารถปรึกษาและช่วยเหลือกันเรื่องการ เรียนกับเพื่อนในห้องได้					
5.	ถ้าข้าพเจ้าทะเลาะกับเพื่อนในกลุ่มขณะทำงาน ข้าพเจ้าชอบใช้กำลังเป็นเครื่องตัดสินปัญหาที่เกิดขึ้น					
6.	ข้าพเจ้าและเพื่อนพยายามหากิจกรรมมาทำร่วมกัน เสมอ					
7.	ข้าพเจ้าชอบทำงานคนเดียว					
8.	เมื่อข้าพเจ้าไม่สบายเพื่อนจะหาพาให้ทานและสอบ ถามอาการเสมอ					
9.	เพื่อนของข้าพเจ้ามีนิสัยเห็นแก่ตัวไม่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซึ่งกันและกัน					
10.	ข้าพเจ้ามีเพื่อนสนิทที่สามารถปรึกษาได้ทั้งเรื่องการ เรียนและเรื่องส่วนตัว					
11.	เพื่อนยอมรับฟังความคิดเห็นของข้าพเจ้า					
12.	เพื่อนไม่ค่อยเข้าใจข้าพเจ้าโดยบางครั้งข้าพเจ้าทำดี แต่เพื่อนกลับเข้าใจตรงกันข้าม					
13.	เพื่อนมักไม่เห็นด้วยกับความคิดของข้าพเจ้า					
14.	ข้าพเจ้าและเพื่อนทำกิจกรรมร่วมกันด้วยดีและมี ความสุข					
15.	ข้าพเจ้าให้เพื่อนยืมเงินเมื่อเพื่อนเดือดร้อน					
16.	มีการแบ่งกลุ่ม แบ่งพวกในชั้นเรียนของข้าพเจ้า					
17.	เพื่อนส่วนใหญ่ชอบที่จะทำงานกับข้าพเจ้า					
18.	ข้าพเจ้ารู้สึกอบอุ่นและทำตัวตามสบายเมื่ออยู่กับ เพื่อน					
19.	เพื่อนในโรงเรียนไม่ค่อยให้ความช่วยเหลือเท่าที่ควร					
20.	โดยปกติเพื่อนมักไม่เห็นด้วยกับความคิดของ ข้าพเจ้า					
21.	ข้าพเจ้ากับเพื่อนต่างรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน					
22.	ข้าพเจ้ากับเพื่อนต่างมีความหวังใจซึ่งกันและกัน					
23.	ข้าพเจ้าแนะนำเกี่ยวกับการเรียนและการสอบแก่ เพื่อน					
24.	ข้าพเจ้าและเพื่อนในห้องมีความสนิทสนมกันดี					

ตอนที่ 4 แบบสอบถามสัมพันธภาพนักเรียนนายเรืออากาศกับอาจารย์

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างท่านกับอาจารย์ ขอให้ท่านอ่านข้อความจบแล้วพิจารณาตามความจริง หรือตรงกับความเป็นจริงที่ท่านประสบอยู่มากน้อยเพียงใด โปรดพิจารณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุดเพียงข้อเดียว แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ

จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านบ้างในบางครั้ง
น้อย	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	น้อย	จริงน้อยที่สุด
1.	ข้าพเจ้าได้รับความเอาใจใส่จากอาจารย์ด้านการเรียนเป็นอย่างดี					
2.	ข้าพเจ้ามีความศรัทธาต่ออาจารย์ผู้สอน					
3.	เมื่อมีปัญหาด้านการเรียนอาจารย์ยินดีให้คำแนะนำเสมอ					
4.	ข้าพเจ้าได้รับความช่วยเหลือจากอาจารย์เป็นอย่างดีเมื่อมีปัญหา					
5.	ข้าพเจ้ารู้สึกท้อใจในการเรียน เพราะอาจารย์สนใจแต่นักเรียนเก่ง					
6.	ข้าพเจ้าพยายามปฏิบัติตามสิ่งที่อาจารย์สอน					
7.	ข้าพเจ้าตั้งใจเรียนตลอดเวลาที่เรียนในห้องเรียน					
8.	ข้าพเจ้าไม่กล้าปรึกษาอาจารย์เมื่อมีปัญหาการเรียน					
9.	ข้าพเจ้าไม่ยากปรึกษาอาจารย์เมื่อมีปัญหาส่วนตัว					
10.	ข้าพเจ้ามักลืมทำงานที่อาจารย์สั่ง					
11.	ข้าพเจ้าส่งงานตรงตามเวลาที่อาจารย์กำหนด					
12.	ข้าพเจ้าไม่ยอมเรียนเพราะอาจารย์เข้มงวด					
13.	อาจารย์ไม่เป็นกันเองกับนักเรียน ทำให้ข้าพเจ้าไม่กล้าถามเมื่อมีปัญหาหรือข้อสงสัย					
14.	อาจารย์ยอมรับฟังเหตุผลของนักเรียน					
15.	อาจารย์คอยตักเตือนเมื่อนักเรียนทำผิด					
16.	อาจารย์เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามในระหว่างการเรียนการสอน					
17.						

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	น้อย	จริงน้อยที่สุด
18.	อาจารย์ทุ่มเทการสอนให้แก่นักเรียน					
19.	อาจารย์สามารถสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้อบอุ่น					
20.	อาจารย์ให้หลักเกณฑ์ในการประเมินผลการเรียนอย่างยุติธรรม					
21.	อาจารย์มีความยุติธรรมกับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน					
22.	อาจารย์แสดงความเป็นห่วงเมื่อนักเรียนคนใดขาดเรียน					
23.	อาจารย์ยินดีให้ความช่วยเหลือและแนะนำ เมื่อนักเรียนมีปัญหาส่วนตัว					
24.	อาจารย์ให้ความอบอุ่นแก่ข้าพเจ้า อาจารย์มักแสดงความเจเมย เมื่อนักเรียนมีปัญหา					
25.	ต้องการขอคำปรึกษา					
26.	อาจารย์เข้าสอนตรงตามเวลา					

ตอนที่ 5 แบบสอบถามบรรยากาศในการเรียนการสอน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบรรยากาศด้านการเรียนการสอน ขอให้ท่านอ่านข้อความจบแล้วพิจารณาตามความจริง หรือตรงกับความเป็นจริงที่ท่านประสบอยู่มากน้อยเพียงใด โปรดพิจารณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุดเพียงข้อเดียว แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ

จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านบ้างในบางครั้ง
น้อย	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	น้อย	จริงน้อยที่สุด
1.	สถานที่ตั้งของโรงเรียนมีการคมนาคมสะดวก					
2.	โรงเรียนมีสถานที่พักผ่อนน้อย					
3.	บริเวณโรงเรียน อาคารเรียน โรงนอนมีระเบียบดี					
4.	บริเวณโรงเรียน อาคารเรียน โรงนอนรักษาความสะอาดได้ดี					

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	น้อย	จริงน้อยที่สุด
5.	สภาพห้องเรียนเหมาะสมกับลักษณะวิชา.					
6.	ภายในห้องเรียนเย็นสบาย อากาศถ่ายเทดี					
7.	สภาพห้องเรียนไม่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย					
8.	โต๊ะเก้าอี้ในห้องเรียนมากเกินไปจนเกะกะ					
9.	แสงสว่างในห้องเรียนมีน้อย ไม่เพียงพอ					
10.	สภาพห้องเรียนมีกลิ่นต่างๆ ทำให้ฉุนเฉียว เช่น กลิ่นสารเคมีจากห้องทดลอง					
11.	ภายในห้องเรียนปราศจากมีเสียงรบกวน จากระถางต้นไม้ และเครื่องปรับอากาศ					
12.	ในแต่ละห้องเรียนมีอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างเพียงพอ					
13.	อุปกรณ์การเรียนการสอนที่อาจารย์ใช้มีประสิทธิภาพดีและเหมาะสมกับการใช้งาน					
14.	อุปกรณ์การเรียนการสอนมีความทันสมัยกับเทคโนโลยีปัจจุบัน					
15.	โรงเรียนจัดบริเวณพักผ่อนระหว่างอาคารเรียนอย่างเพียงพอ					
16.	บริเวณโรงเรียนมีความสงบ ร่มรื่นและมีที่นั่งพักผ่อนได้ต้นไม้					
17.	จำนวนห้องเรียนจัดได้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน					
18.	โรงเรียนมีสถานที่เพียงพอสำหรับ ทำกิจกรรมต่าง ๆ					
19.	สถานที่ฝึกกิจกรรมทางทหารมีความเหมาะสมกับกิจกรรม					

ตอนที่ 6 แบบสอบถามความเป็นผู้นำ

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ ขอให้ท่านอ่านข้อความจบแล้วพิจารณาตามความคิดเห็น หรือตรงความเป็นจริงกับตัวของท่านมากน้อยเพียงใด โปรดพิจารณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุดเพียงข้อเดียว แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ

จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านบ้างในบางครั้ง
น้อย	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	น้อย	จริงน้อยที่สุด
1.	ข้าพเจ้ามีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงาน					
2.	ข้าพเจ้าตระหนักอยู่เสมอว่า ข้าพเจ้ามีหน้าที่ต้องเรียนให้ดีที่สุด					
3.	ข้าพเจ้าพยายามปรับปรุงการเรียนของตนให้ดีขึ้น					
4.	เมื่อยืมสิ่งของจากผู้อื่นมา ข้าพเจ้าจะตรวจให้ครบถ้วนก่อนคืนของสิ่งนั้น					
5.	เมื่อข้าพเจ้าขาดเรียน ข้าพเจ้าจะติดตามบทเรียนจากเพื่อนทันที					
6.	เมื่อข้าพเจ้ายืมหนังสือมาอ่าน ข้าพเจ้าจะคืนให้ตรงตามกำหนด					
7.	เมื่อเพื่อนแสดงความคิดเห็นไม่ตรงกัน ข้าพเจ้าวางตนเป็นกลางเสมอ ไม่ลำเอียง					
8.	ข้าพเจ้าคิดว่าคนจนไม่ควรมีสิทธิเท่ากับคนรวย					
9.	ข้าพเจ้าฟังความคิดเห็นของคนอื่นได้ แม้ไม่ตรงกับความคิดของตน					
10.	ถ้าข้าพเจ้าเป็นหัวหน้าจะให้สิทธิแก่ผู้ร่วมงานทุกคน					
11.	ข้าพเจ้าขอต่อสู้เพื่อความเป็นธรรม					
12.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการเป็นคนไม่มีประโยชน์					
13.	เมื่อเพื่อนคนใดอ่อนวิชาที่ข้าพเจ้าถนัด ข้าพเจ้าจะช่วยติวให้					
14.	ข้าพเจ้าไม่นำความลับของเพื่อนมาเปิดเผย					
15.	ข้าพเจ้าไม่คุยในขณะที่ครูสอน					
16.	ข้าพเจ้าปฏิบัติตามข้อตกลงของเพื่อน ๆ ในห้องเรียน					
17.	ข้าพเจ้าไม่หยิบของเพื่อน ก่อนได้รับอนุญาต					
18.	แม้ไม่มีใครเห็นหรือเฝ้าดูข้าพเจ้าเข้าแถวอย่างมีระเบียบเสมอ					
19.	ข้าพเจ้าปฏิบัติตามอยู่ในระเบียบวินัย					
20.	ข้าพเจ้าคิดว่าการฝึกให้ปฏิบัติตามระเบียบวินัยเป็นสิ่งที่น่าเบื่อ					
21.	เมื่อข้าพเจ้าเหนื่อยอยากพักผ่อน แต่ข้าพเจ้าจะพยายามทำงานที่มอบหมายให้สำเร็จก่อน					
22.	ทุกครั้งที่มียานกองพันนักเรียน ข้าพเจ้ายินดีเสียสละแรงงาน ความเหนื่อยยาก เพื่อชื่อเสียงของโรงเรียน					

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	น้อย	จริงน้อยที่สุด
23.	ข้าพเจ้ามีความรักเพื่อน รุ่นพี่ รุ่นน้อง สถาบันเดียวกัน					
24.	ข้าพเจ้าไม่หาเรื่องทะเลาะวิวาทกับคนอื่น					
25.	ข้าพเจ้าไม่ยอมให้ใครดูหมิ่นโรงเรียนนายเรืออากาศ					
26.	ข้าพเจ้าคอยดักเตือนเพื่อนที่ประพฤติตนเสื่อมเสียแก่สถาบัน					
27.	ข้าพเจ้าไม่เอาของคนอื่นมาเป็นของตน					
28.	ข้าพเจ้าไม่ใช้อำนาจที่มีในทางที่ผิด					
29.	ข้าพเจ้าจะปลอบใจ เวลาเพื่อนมาระบายความทุกข์ให้ฟัง					
30.	ข้าพเจ้ายอมรับผิดเมื่อรู้ว่าตนเองทำผิด					
31.	ข้าพเจ้าจะไม่พูดเท็จเพื่อให้เพื่อนพ้นโทษ					
32.	ข้าพเจ้าไม่โอ้อวดเพื่อนที่เรียนหรือทำงานเก่งกว่า					
33.	ข้าพเจ้าไม่ใส่ร้ายเพื่อน เพื่อให้ตนพ้นผิด					
34.	ในการทำงานกลุ่ม เมื่อประสบปัญหาใด ๆ ข้าพเจ้าและเพื่อน ๆ จะช่วยกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น					
35.	ในการกระทำสิ่งใด ๆ ข้าพเจ้าจะคำนึงผลที่ตามมาเสมอ					
36.	ข้าพเจ้าติดตามข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ อยู่เสมอ					
37.	ข้าพเจ้าสนใจศึกษาหาความรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถของตนเอง					
38.	ข้าพเจ้าปฏิบัติต่อเพื่อนในกลุ่มเท่าเทียมกันทุกคน					
39.	ในการทำงาน ข้าพเจ้าจะพยายามศึกษาหาวิธีการต่าง ๆ เพื่องานนั้นจะได้มีประสิทธิภาพ					
40.	ถ้าข้าพเจ้าเป็นผู้บังคับบัญชา ข้าพเจ้าจะจัดการกับผู้ใต้บังคับบัญชาที่ข้าพเจ้าไม่ชอบ					
41.	เมื่อเพื่อนไม่สบายใจ ข้าพเจ้ารู้สึกไม่สบายใจไปด้วย					

ภาคผนวก ข .

ตารางแสดงค่าอำนาจจำแนก

ตาราง 7 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามสัมพันธภาพนักเรียนนายเรืออากาศกับบิดามารดา และผู้ครอง

ลำดับข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	3.059
2	3.933
3	3.800
4	7.244
5	3.591
6	5.226
7	3.739
8	4.745
9	4.295
10	5.000
11	4.991
12	5.047
13	2.612
14	5.780
15	4.745
16	7.177
17	5.135
18	3.697
19	5.787
20	4.642
21	6.519
22	3.784
23	4.379

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ .9304

ตาราง 8 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามสัมพันธภาพนักเรียนนายเรืออากาศกับเพื่อน

ลำดับข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	6.436
2	5.208
3	5.582
4	4.635
5	3.894
6	7.422
7	3.218
8	7.069
9	5.980
10	6.476
11	2.761
12	4.595
13	5.132
14	5.554
15	4.776
16	6.585
17	6.460
18	6.753
19	5.220
20	6.672
21	4.848
22	6.616
23	
24	

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ .9549

ตาราง 9 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามสัมพันธภาพนักเรียนนายเรืออากาศกับอาจารย์

ลำดับข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	4.793
2	5.692
3	4.806
4	6.374
5	4.075
6	5.578
7	4.379
8	5.238
9	2.428
10	2.438
11	4.416
12	6.079
13	6.216
14	7.177
15	6.861
16	5.215
17	6.733
18	8.271
19	6.537
20	7.982
21	8.554
22	4.060
23	5.373
24	4.910
25	3.225
26	4.001

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ .9575

ตาราง 10 ค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามบรรยากาศการเรียนรู้การสอน

ลำดับข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	2.566
2	5.097
3	7.356
4	7.215
5	4.516
6	4.571
7	1.972
8	1.974
9	3.282
10	1.751
11	3.796
12	5.047
13	5.876
14	5.499
15	3.843
16	4.884
17	4.507
18	6.847
19	5.826

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ .9282

ตาราง 11 ค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ

ลำดับข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	7.422
2	5.826
3	6.061
4	8.013
5	4.617
6	5.543
7	6.234
8	2.866
9	4.320
10	6.660
11	6.861
12	2.993
13	5.047
14	5.024
15	2.830
16	8.098
17	5.430
18	5.831
19	9.501
20	2.080
21	3.711
22	7.929
23	8.013
24	3.875
25	5.907
26	4.507
27	4.894
28	9.501
29	4.848
30	5.962

ตาราง 11 (ต่อ)

ลำดับข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)
31	6.285
32	4.991
33	5.024
34	8.246
35	7.049
36	3.432
37	8.554
38	4.087
39	3.059
40	3.933
41	3.800

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ .9725

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นางสาวสุภรภัค พยัคฆาคม
เกิดวันที่	15 มิถุนายน 2518
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	65/ 9 หมู่ที่ 5 ตำบลไทรน้อย อำเภไทรน้อย จังหวัด นนทบุรี 11150
โทรศัพท์	02-922-4584 , 02-922-4002
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2530	ชั้นประถมศึกษาโรงเรียนวัดไทรใหญ่
พ.ศ. 2533	ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนไทรน้อย
พ.ศ. 2536	ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนปากเกร็ด
พ.ศ. 2540	ครุศาสตรบัณฑิต (วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย) คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2544	การศึกษามหาบัณฑิต (วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร